

Ta lendab mesipuu poole..

Muusikaleht

Nr.1
Jaanuar
1998
Hind 8.-

Preemiad 1997. aasta töö eest

1997. aasta lõpul premeeritute hulgas oli mitmeid muusikuid. Kultuurkapitali preemia said Olari Elts ja Otepää rahvateater, selle helikunsti sihtkapitali preemiad Jüri Alperden, Igor Garšnek, Mati Kõrts, Aivar Mäe, Aavo Ots, Kristel Pappel ja Rein Rannap, rahvakultuuri preemiad Viive Mürsepp ja Lydia Rahula, veterani preemia läks Valter Ojakäärule. Kanada väliseestlaste preemia sai Mati Palm.

Suure Vankri preemia sai jällegi Olari Elts, lisaks Maarja-Liis Ilus, Maido Maadik, Raivo Tafenau, Jaan Tätte, Erkki-Sven Tüür ja Villu Valdmaa.

Sirbi preemia saajate hulgas olid muusikakriitikud Madis Pärtlas ja Toomas Siitan.

Veel numbris

Lähemalt premeeritud Viive Mürsepast ja Aavo Otsast

Heimar Ilves - elav legend

Hanna Heinmaa kodumail

Viimsi muusikakoolile kena hoone

Üle-eestilised konkursid Tallinnas ja Kuressaares

Arutati orelite remontimist

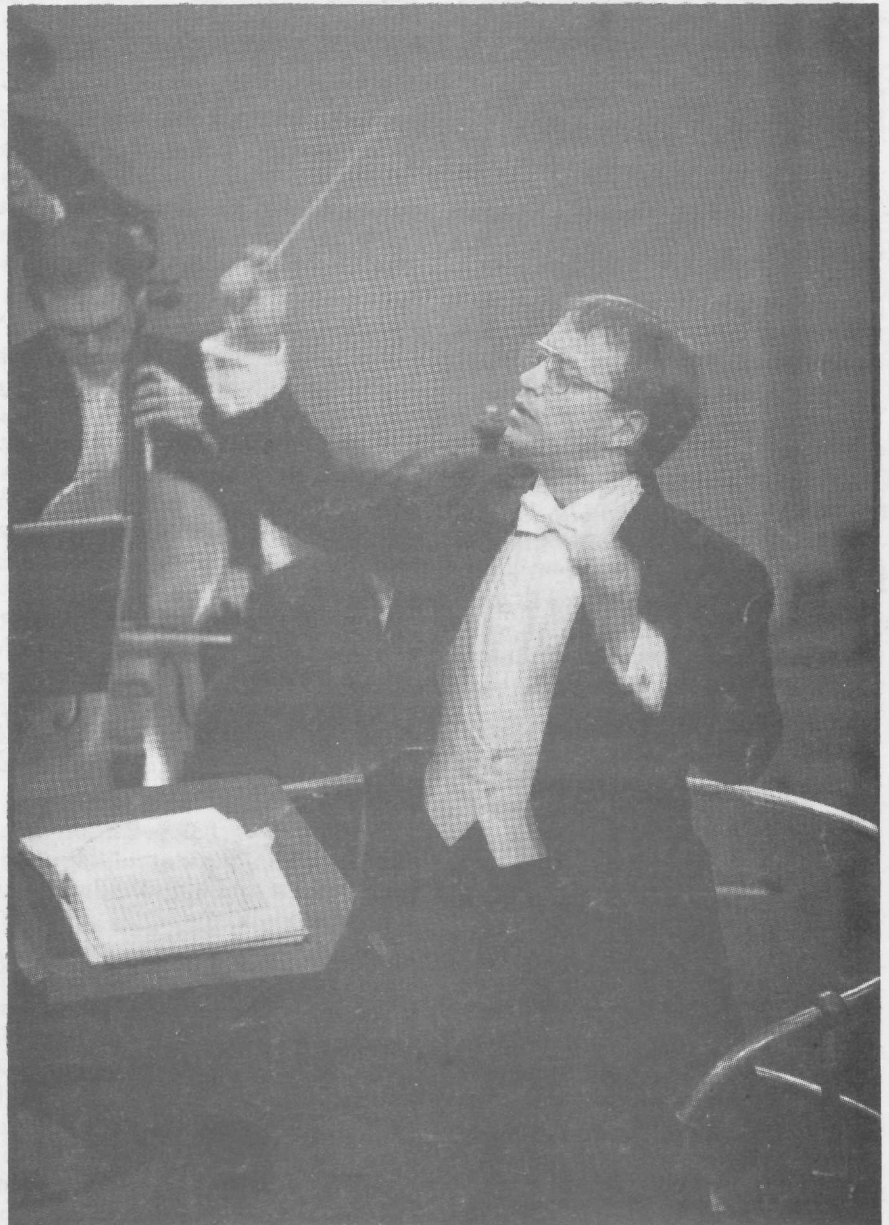
Gustav Ernesaksast ja Tuudor Vettikust

Ooperite finantseerimine maailmas muutumas

Soome muusikute sugupuud

Detsembrinumbris lubasime asjaosalisi kaasates lähemalt kommenteerida kahte tolle aja tähtsat uudist: seadust Estonia Teatrile Rahvusooperi nimetuse andmisest ja eelseisvat Vanemuise kontserdisaali renoveerimist Tartus. Teeme seda nüüd intervjuude vormis Estonia Teatri, Eesti Kontserdi ja ERSO juhtidega, kasutades ühtlasi võimalust ka nendele muude küsimuste esitamiseks nende töö kohta.

(lk. 2-5)

Üks intervjueeritav - Estonia Teatri peadirigent Paul Mägi.

ESTONIA RAHVUSOOPERIKS

Intervjuu peadirigendilt Paul Mägilt

Prestiiž ja raha

Mida annab Estonia Teatrile rahvusoperi nime omistamine?

Estonia Teater oli lähikonna ooperiteatritest ainus, mille nimes puudus sõna "ooper". Meie suhted välismaaga on tihedad ja sageli mõudis kannatlikku selgitamist, et Estonia Teater ei ole draama-, vaid ooperi- ja balletietenduste esitamise paik. Mul on hea meel, et on teostunud meie idee – koos hr. Neeme Kuninga ja hr. Paul Himmaga – taotleda valitsuselt ja Riigikogult Estonia Teatrile ametlikult rahvusoperi nimetuse andmist. Estonia Teater on oma ajaloo 91. hooaja jooksul ühendanud Eesti muusika- ja teatrikuultuuri parimaid muusikuid, lauljaid, baleriine, dirigente, lavastajaid. Eesti rahvusoperi fikseerimine seaduses on kumardus kõigile neile kunstnikele.

Kas see on vaid prestiiži küsimus või toob see kaasa ka mõningaid finantssoodustusi?

1998. aasta eelarve projektis ei ole arvesse võetud rahvusoperi dimensiooni. Täiendavate finantside saamine on veel eelolevate läbirääkimiste teema. Edaspidi on rahvusoperile riigieelarves omaette grafaa.

Eesti autorite repertuaar

Seaduses on rahvusteatri esimese ülesandena märgitud Eesti oma muusikateatri repertuaari arendamine. Praegu on teil seda üpris vähe.

Rahvusoperi seaduse kunstilise poole projekti koostades arvestasime koos hr. Neeme Kuningaga Estonia Teatri ajaloolisi väljakujunenud traditsioone. Repertuaari üldplaan on tehtud ette aastateni 2000.–2001. Praegu mängukavas olevate etendustega oleme äratanud huvi ja usalduse Estonia Teatri suhtes. Kindlasti on meie repertuaaris koht Eesti muusikal. Eino Tambergi "Cyrano de Bergerac" ja Tõnu Raadiku "Puhh" on kavas sellel hooajal. Järgneviks hooajaks on tellitud uus lasteetendus, kohe kuulutame välja ka Estonia Teatri ja Heliloojate Liidu konkursi, leidmaks ideid uute ooperilibretode saamiseks. Loodan, et meie heliloojad leiavad inspireerivat ainet 20. sajandi lõpu – 21. sajandi alguse muusikalise lavateose loomiseks.

"Bergerac" on teie kavas olnud mõnda aega. Kui ma ei eksi, on probleem olnud publiku puuduses. Praegu käib Estonias üsna palju välismaalasi. Nad vist ei taha tulla neile tundmatut Eesti ooperit vaatama.

Eino Tambergi "Cyrano de Bergerac" on ooper, mis nii oma rahvusvahelisel tuntud algmaterjaliga, täpselt koostatud Jaan Krossi libreto ja harukordselt mõjuva muusikaga võiks olla Eesti rahvusoperi visiitkaart maailmas. Tundmatuid häid teoseid peab ka tutvustama. Selleks loodame saada raha, et salvestada nii CD kui ka jäädvustada etendus videolindile. Ükski nüüdisaegne ooper pole omanud ega peagi omama sellist publikumenu nagu klassikaks muutunud Mozarti, Puccini, Verdi, Bizet' igihaljad teosed – needki vastuoluliselt hinnatud omal kaasajal. Aeg teeb valiku. Meie tahaksime meeleldi anda võimaluse valida.

Nõukogude ajal oli ju Estonia kavas üsna palju algupäraseid asju. Kas publik on muutunud või piletihindad läinud kallimaks?

Publiku hulgas on palju noori inimesi, mis on haruldane, võrreldes muu maailma ooperimajade põhikülatajatega. See aga annab usku, et operil on tulevikku. Piletihindad on teadlikult hoitud suhteliselt madalad, et võimaldada kõigil Estonia Teatrit külastada. Ainuüksi viimase aasta jooksul on ooperile ja balletile külastajaid lisandunud üle 20%. Nädalalõpu saalid on välja müüdnud, operett-muusikal mõistetavalt alati nõutud.

Kas peame "Bergeraci" on kavas võtta ka repertuaari midagi muud varasemast ajast?

Oleme pidanud silmas Evald Aava suurepäraselt ooperit "Vikerlased", seda eelkõige kontsertettekandes.

Mis keeles laulda?

Teine küsimus seoses rahvusoperi nimetusega. Ka mujal rahvusoperis lauldakse originaalkeeles. Kuid nimetus ise nagu eeldaks, et lauldakse rahvuskeeles.

Meie lehe viimases numbris on lugu sellest, milliseid tuliseid vaidlusi kutsus Londonis esile kava ühendada Covent Garden, kus lauldakse kallilt maksvale eliidile originaalkeeles, ja rahvale mõeldud *English National Opera*, kus lauldakse inglise keeles. Kas Eesti rahvusoper tuleb eliidile või rahvale?

Estonia Teatri lävelt ei ole kunagi kedagi tagasi saadetud.

Operetid ja muusikalid on eesti keeles. Samuti mängulised koomilised ooperid, nagu Rossini "Sevilla habemehajaja", Mozarti "Figaro pulm" jne. Suuri klassikalisi oopereid eelistame esitada originaalkeeles. Helilooja on lähtunud sõnast, keele kõlast, rütmist, aktsentidest jm., millest tõlke puhul alati läheb palju jäädavalt kaotsi. Rahvusvahelises ooperimaailmas vahetatakse sageli soliste ning originaalkeeles kasutamine teeb suhtlemise loomulikuks ja kergeks. Tõsine süžee võib muutuda pöördumatult koomiliseks, kui laval tenor avaldab armastust läti keeles, kangelanna vastab vene keeles, bariton sekkub itaalia keeles ning kooril ei jää muud üle kui avaldada imestust eesti keeles, et see kõik toimub prantsuse ooperis. Suurepärase ooperite tõlkija oli laulja Uno Kreen, kes nüüd on manalas.

Küllap lähtute ka sellest, et praegu on suur osa ooperipublikut välismaalased. Aga eestlased on ju vanast ajast harjunud, et lauldakse eesti keeles.

Ma pole kuulnud kurtmist, et ooperi sisu täiesti mõistmatuks jääks. Laulmine pole kõnelemine, muusika võimendab sõnade mõtet ning väga sageli ei jõua ka emakeel saali. Meie kasutame tekstimasinat, millega näitame tõlget lava kohal olevale ekraanile ning

loomulikult on saadaval põhjalikult ettevalmistatud kavad teose valmimisloos ja sisuseletusega.

Estonia Teatril oli kavatsus tuua Verdi "Aida" välja 3 Balti riigi ühiste jõududega. Mis on sellest saanud?

Hr. Eldor Renteri kujunduse makett Verdi "Aidale" ootab oma aega, et kasvada elusuuruseks Tallinna Lauluväljakul. Siis juba Eesti rahvusoperi projektina ning mõistvate ja lahkelt toetavate rahastajate abiga.

Külalisetendused Eestis

Estonia on ikka andnud üle Eesti külalisetendusi, sõja järel pani sellele Lauter suurt rõhku. Kuidas kavatseb selles osas tegutseda rahvusoper? Operetikatkendeid teie lauljad siinseal praegu esitavad.

Kindlasti on plaanis tihendada ja jätkata koostööd kõikjal Eestimaa, kus meid oodatakse. Teatril on hea kontakt Jõhviga, kus oleme andnud mitmeid etendusi. "Silva" viime Pärnusse. Ballett esineb Saaremaal. Mitmel pool oleme esitanud Britteni ooperit "Albert Herring". Tartu Vanemuisega on väga head kontaktid. Estonia Teatri sümfooniaorkester esineb regulaarselt Vanemuise kontserdisaalis. Orkestri lähim kontsert märtsis toimub Paines.

Suurte etenduste liigutamine on piiratud vajaliku suurusega lavade nappusega. Parimat tulemust ja kvaliteeti saame pakkuda siiski oma teatris.

Teatrisisene õhkkond

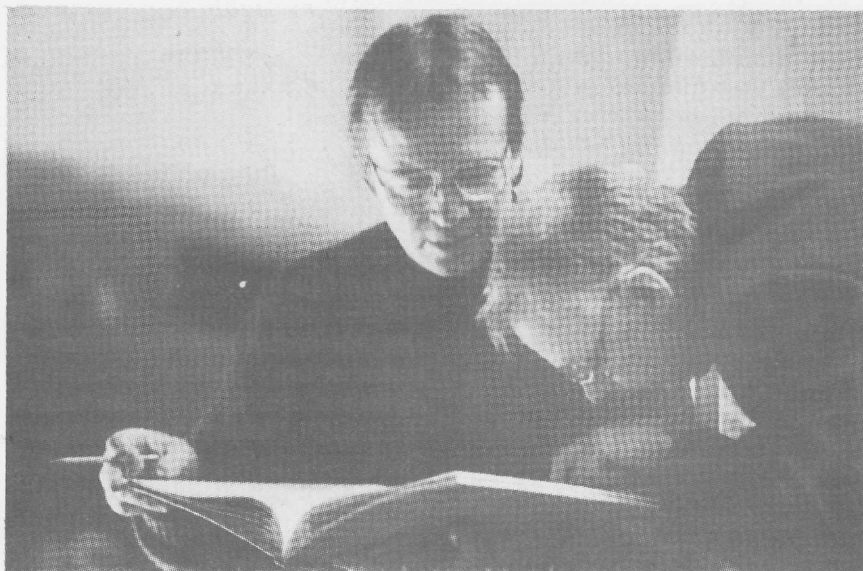
Veel üks küsimus, mis seondub ka teie statuudi muutusega ja mis on Estonia Teatrile heitnud mõnel määral halba varju. Paaril korral on ju viimastel aastatel olnud tõsiseid arusaamatusi administratsiooni ja solistide vahel, millest teated on jõudnud ka ajakirjandusse.

Teatrisisene õhkkond väljendub jupiteride valguses. Külstage meie etendusi!

Välismaal dirigeerimas

Rääkige palun oma esinemistest välismaal. Teiste dirigentide reisidest on ajakirjanduses olnud juttu rohkem. Viimati oli lühike teade teie käigust Ecuadori.

Ma ei pea oluliseks ega vajalikuks, et iga minu "auftakti" peaks valgustama kogu Eesti kirjutav ja rääkiv press. Kontserte ja õnnestumisi välismaal on palju, aga see on normaalne dirigendi

Paul Mägi koos helilooja Eino Tambergiga.

Harri Rospu fotod

töö ja elu ning ma tunnen muusikast rõõmu.

Ecuadoris esinesin kahe miljoni elanikuga pealinnas Quitos Ecuadori Rahvusliku Sümfooniaorkestriga. Kavvas oli ka Eduard Tubina 5. sümfoonia. Publik võttis selle teose vastu ovatsioonidega, muusikud olid innustunud. Lisapalaks valisin "Möökade tagumise" Eugen Kapi balletist "Kalevipoeg". Ehkki kogu noodimaterjal tuli kaasa võtta Tallinnast ja see läbis koos minuga ligi 40 000 km, olin õnnelik, et sellel haruldasel maal 3 k kõrgusel Andides kõlas Eesti muusika.

Oktoobris viibisin Wexfordi ooperifestivalil, kus valmistasin ette ja dirigeerisin Dargomõžski ooperit "Näkineid", lavastajaks Mihhail Bertman, solistid Itaaliast, Prantsusmaalt, Venemaalt, Inglismaalt, orkestriks Iiri Rahvuslik Sümfooniaorkester, koor Inglismaalt ja Tšehhist. 46. korda toimuv *Wexford Festival Opera* on kogu ooperimaailma tähelepanu all, saalis publik, kes on kohale sõitnud üle maailma. Salzburg, Rooma, Milaano, London, Pariis, Viin olid esindatud ooperimajade direktoritega, maailma suurimad ajalehed avaldasid ülevaateid festivalist. Kogu hooaja jooksul esinen mitmete Rootsi orkestritega, sealhulgas Stockholmi Filharmonikud.

Lätis olles sõitsite Te üsna palju oma orkestriga mööda Euroopat ringi. Kas hing midagi sellist tagasi ei igatse?

See oli muidugi huvitav, kuid küllalt raske töö – olla kogu aeg kohvrite otsas. Tahaksin muidugi stabiilsemat ja jälgejätvamat. Seda mulle praegune töö Estonias pakub.

Kas olete Estonia teatri dirigentidega rahul, et võite nii palju välismaal viibida?

Võrreldes enamike teiste peadirigentidega töotan ma Estonias suhteliselt palju. Teatris praegu töötavad dirigendid Jüri Alpernt, Erki Pehk, Norman-Illis Reintam, Elmo Tiisvald on minu head kolleegid. Arvo Volmer tõi välja eelmisel aastal Puccini kaks lühiooperit. Olari Elts tegi oma eduka debüüdi Estonias.

Lähitulevikus

Äsja tuli teie dirigeerimisel lavale "Traviata". Mis on teil ja teatril veel lähemal ajal huvitavat kavatas?

Veebruaris – Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia". Murdmaa – Alpernt.

Märtsis – sümfooniakontserdid Tallinnas ja Paines, Puccini ooper "Öde Angelica". Kuningas – Mägi.

Aprillis – Bizet ooper "Carmen". Lheureux (Belgia) – Mägi.

Mai – G. Otsa festival.

Juuni – sümfooniakontsert Kaarli kirikus. Brahmsi "Saksa reekviem".

Üldhinnang

Te tulite Estonia Teatri peadirigendiks juba mõned aastad tagasi. Kas esialgsetest plaanidest on midagi jäänud tegemata ja vastupidi – on tulnud midagi uut juurde?

Estonia Teater on 3 aastaga muutunud üheks Euroopa ooperimajaks, kuhu meeleldi tullakse nii esinema kui ka etendusi ja muusikat nautima. Kindlasti pole muutused juhuslikud. Plaanid on suunatud tulevikku. Tänu kõigile estoonlyastele. Hommikuti otsingud, kahtlused, leidmised, õhtuti sädelevad, veendunud etteasted. Töö ei lõpe.

Küsitles
Herbert Vainu

Vestlus Eesti Kontserdi (EK) direktori Enno Mattiseni ja Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri (ERSO) direktori Ville-Markus Kellaga.

Kuidas omavahel läbi saadakse?

Meie lehele mais Eestis käies antud intervjuus ütles Neeme Järvi, et talle jäänud mulje põhjal pole ERSO ja EK vahel õiget kontakti. Vastastikku süüdistatakse üksteist ja nii on raske saavutada edu. Kas see oli niimoodi, on niimoodi või enam ei ole niimoodi?

EM: Mulle tundub, et see pole nii. Mina ütlesin "vastastikuste süüdistuste" asemel "sõbralikud vaidlused". Kui mul on midagi Villele öelda, siis ma ütles alati otse ja Ville omakorda on veel otsekohesem inimene.

VK: Ma lisaksin nii palju, et meie suhe EK-ga on väga tõine, rõhutan – väga tõine. Kui me ühtsama vankrit veame, siis on nii – ja peabki olema –, et meie arusaamised primaarsusest ja sekundaarsusest on vahetevahel erinevad. Aga ma ei mäleta, et oleksime kunagi teineteist poriga pildunud. Kui on erimeelsusi, siis istume ühe laua äärde ja lahendame need. Mingit antagonismi ma siin ei näe. Koostöö, mis 2 aastat tagasi, kui me veel alati hästi teineteisest aru ei saanud, kulges mõnevõrra teravates vormides, on – julgen väita – viimase aasta, poole aastaga läinud palju paremaks.

EM: Kui meil on olnud põhimõttelisi vaidlusi, siis puudutab see repertuaari- poliitikat. Me tahaksime, erinevalt ERSO juhtkonnast, võib-olla rohkem laiatarbemuusikat.

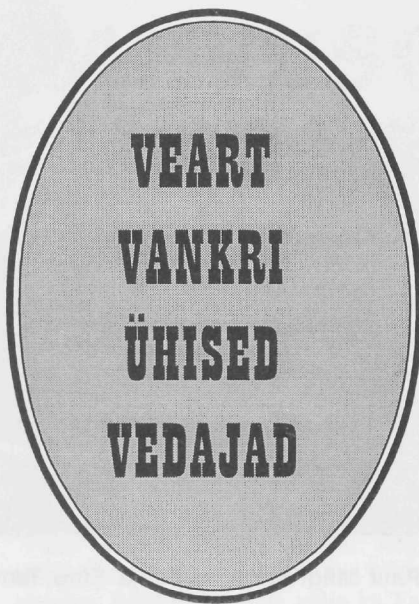
Edasi Järvilt: "ERSO! peab olema oma kodu, kus ta on peremees. Praegu jääb mulje, et EK ei taha, et ERSO on tema katuse all. Samades ruumides harjutavad ka teised muusika- kollektiivid."

EM: Kui me oleksime tahtnud ERSO! siit ära ajada, siis me oleksime pidanud looma talle väga halvad töötingimused.

VK: Viimase aastaga on EK meie jaoks loonud kohutavalt palju ja kohutavalt häid materiaalsed hüvesid – lavatagused, harjutus-, riietus-, duširuumid. Neid kasutavad põhiliselt ERSO ja RAM. Kui siin on ka teised kollektiivid, siis see meile võib-olla ei meeldi, aga me lepime sellega kui paratamatusega.

EM: On olnud mõned juhtumid, umbes 3–4 korda aastas, kui me oleme palunud ERSO! teha mõni proovitsükkel raadiomajas, kui meil on siin NYJD-festival või midagi muud.

VK: Nii umbes jah. Üks kord öeldi meile, et järgmisel nädalal ärge olge

siin. Sel puhul oli raskusi, sest raadiol on ka töö pikalt ette planeeritud. Aga kui me saame õigeaegselt teada – ja nii on see tavaliselt –, siis pole probleeme.

Kas siin harjutavad ka mingid teised kollektiivid?

EM: Ei harjuta. Aga meie saalis annavad kontserte paljud kollektiivid: Eesti Filharmoonia Kammerkoor oma kammerorkestriga, Muusikaakadeemia, Muusikakeskkooli, teiste muusikakoolide orkestrid, ka koorid. Nad üürivad ruume ja neil on õigus enne seda teha siin 2 neljatunnist proovi, et saali tingimustega kohaneda. Sama kehtib ka meil esinevate interpretide kohta. Teistel seda õigust pole. Mõnikord oleme lubanud harjutada neil, kes sõidavad konkurssidele, et kohaneda suure saali tingimustega.

Ma arvan, et ka nemad pole rahul, tahaksid siin rohkem proove teha.

EM: Muidugi.

VK: Kui me töötame ühise katuse all, siis me tahame, et meie suhted oleksid head. Aga nähtavasti on ka selliseid inimesi Eestimaal, kes tahavad, et meie suhted oleksid halvad. Kas või selleks, et kriiskavate pealkirjade all lehtedes kirjutada. Me ei saa nendega kaasa minna.

Meie väljaandest käis läbi teade, et Eesti Heliloojate Liidu suurkogul tulid välja vastuolud EK ja ERSO vahel Eesti sümfoonilise muusika 100.sünniaastapäeva tähistamise osas.

EK: Me tellisime selles küsimuses töö Vardo Rumessenilt ja Tiia Järgilt selle kohta, milline muusika on olemas. Me maksime neile selle eest, mitte küll palju. Me tegime valiku ning ettepaneku ERSO-le ja EMA sümfooniaorkestrile, mida mängida. Kõik ei tulnud nii välja.

VK: Midagi ikka tuli ka.

EK: Aga mitte nii suurejooneliselt, kui me kavatsesime tähistada Eesti

sümfoonilise muusika 100. aastapäeva.

Süsteem, funktsioonid, alluvus- ja omandisuhted

Milline on kellegi funktsioon? Kas on funktsioonide kattuvust, mille põhjal võivad tekkida konflikt-situatsioonid?

EM: Üldjuhul valib repertuaari ja dirigendi ERSO ja meie kunstinõukogu aktsepteerib.

Kas seal on ka ERSO juhid kohal?

EM: Tavaliselt mitte. Küll aga siis, kui me arutame suuremaid asju.

Seejärel on ERSO-l kirjavahetus valitud dirigendi ja solistidega. Meie maksame neile honorari ja hotellikulud, ERSO, kui vaja, sõidu- ja muud kulud. Dirigentide ja solistidega tegeleb ka ERSO.

VK: 99% ERSO kontsertidest on EK firmamärgi all. Neid on kahte liiki.

Ühtede, nn. suurvormide puhul on orkestrile kaasatud suur koor ja palju soliste. Ettepaneku teeb tavaliselt ERSO, kuid me ei ole suutelised kõiki neid inimesi kinni maksma. Aga me ei tea juhtumit, kus meie vastavad ettepanekud oleksid tagasi lükatud.

Teine liik: kus orkestrile lisaks on veel kodumaine või külalisdirigent, kodumaine või külalissolist. Meie peadirigent paneb siis kirja nii isikulise koosseisu kui repertuaariplaani. Siis räägime EK-ga, tavaliselt leiame heakskiitu, vahetevahel vaidleme ka.

Tasustamissüsteemis on küll üldreeglid, aga ka paindlikkust, iga kord oma nüansid.

EM: Paindlikkus on end õigustanud, suuri konflikte pole olnud.

Alluvusvahetuskord? Varem oli EK finantsalluvuses ka teises majas paiknev Eesti Filharmoonia Kammerkoor. Nüüd on ta iseseisev, temaga ühes majas oleva Hortus Musicuse osas on säilinud vana süsteem. Samal ajal tuli ERSO siia majja omaette üksusena. Kas väljakujunenud olukord vastab praegusaja nõuetele?

VK: Kuni 1993. aastani olime me Eesti Raadio alluvuses. Kogu maailma praktika aga näitab, et esinduskontserdisaal ja esindusorkester peavad kuuluma kokku. Me tulime siia teadmisega, et edukaks tööks peab olema siinolejatega väga hea koostöö.

EM: Me oleme palju mõelnud ja ka arutanud kunstinõukogus, milline on kõige õigem süsteem.

Üks variant: jätkata, nagu on RAMi ja Hortusega, panna leivad ühte kappi ka ERSOga.

Teine variant: EK kui kontserdi-agentuur, kes teeb umbes 700 kontserti hooaja jooksul, neist 100 ERSO, RAMi ja Hortusega, kolib majast välja, üürib näiteks oma 25 inimesele Sakala keskuses 160 ruutmeetrit põrandapinda, üürib siit saali, on kõigi muusikaorganisatsioonidega, kelle

kontserte ta korraldab, lepingulistest suhetes. Siis poleks meil muret RAMi frakkidega, Hortuse pillidega, sotsiaalhoolekandega jne.

Kuldset varianti pole me leidnud, igal neist on oma plussid ja miinused.

Aga maja kuulub ju tegelikult Estonia Teatrile.

EM: Nüüd võeti vastu Rahvusooperi seadus. Sellega katkevad kõik olemasolevad lepingud. Võib-olla ütleb meile rahvusteatri uus juhikond kuskil mais, et 1. septembrist kolige välja. See on siiski vähetõenäoline.

Aga võib-olla maja ka juriidiliselt kahe omaniku vahel ära jaotada?

EM: Ka seda on arutatud. See on võimalik, aga raske. Maja on koos ehitatud, kommunikatsioonid ja palju muud on ühised.

ERSO peab igal juhul siia jääma, ERSO ei saa mujal olla.

Aga ta oli ju raadio alluvuses, harjutas ja ka lindistas seal 1. stuudios. Teeb seda ju osaliselt praegugi.

EM: Ka siis töötas ta rohkem siin.

VK: Siis olid teised ajad. Siis olid seal paremad tehnilised tingimused ja ka parem akustika.

EM: See oli enne, kui me siin aknad vahetasime, siis kostis siia linnamüra rohkem sisse.

VK: Nüüd on Estonia kontserdisaali akustika ja ka tehnika palju parem kui raadios. Siin on praegu ka paremad klaverid. Muretseti ju Steinway. Ka Eesti Raadio ise käib nüüd tavaliselt Estonia kontserdisaalis lindistamas.

EM: Selle eest teevad nad meile tasuta reklaami. Mõni pianist küll ütleb, et meie Steinway ei ole ikka see õige. Aga rohkem on neid, kes arvavad, et see on tolle firma üks õnnestunumaid eksemplare. Ja seda eelistatakse meie Estoniale.

VK: Ja kolmandaks on raadio esimene stuudio pool aastat külm.

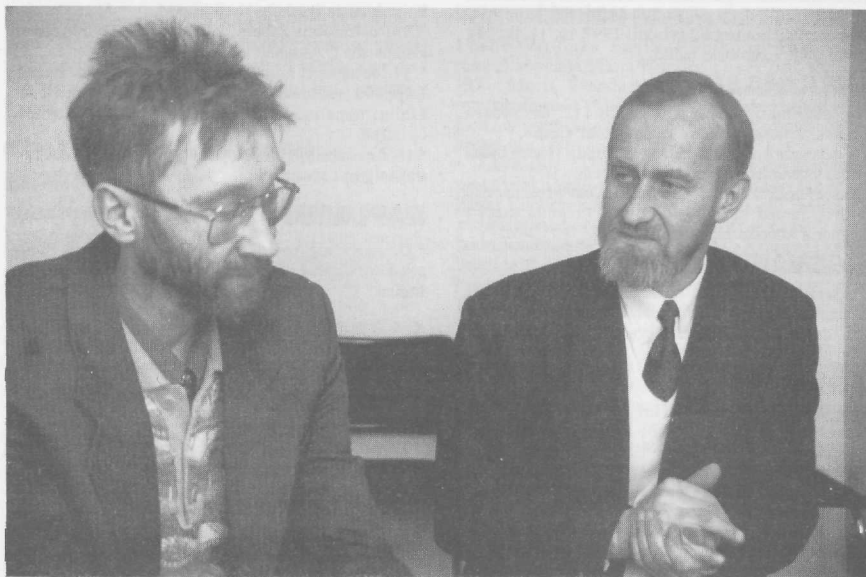
Tuleb EK Tartu filiaal

EM: Mis puutub aga omandiküsimusse, siis sügisest hakkab meie Tartu filiaal – kui minister dokumendile alla kirjutab – tööle tööpoolest EK-le kuuluvas majas. Vanemuise kontserdisaali on kergem Vanemuise Teatrist eraldada kui siin majas, kuna see ehitati kolm aastat hiljem eraldi kommunikatsioonidega.

Rääkige, palun, lähemalt sellest tulevast Tartu filiaalist? Kas sel on ka mingit seost ERSOga?

EM: Me kavatseme ERSO vähemalt 2 korda kuus Tartusse viia.

Plaanidest on vast pisut vara rääkida, kuna esialgu on kultuuriministri allkiri vaid 28. novembri n-ö kavatsuste protokollil. Ka on kuulda olnud mingeid imelikke jutte Tartu Linnavalitsuse kavatsustest finantseerimise osas, kuigi seda maja on just

Ville-Markus Kell ja Enno Mattisen

G.HALLINGU foto

esijoones Tartule vaja mitte ainult kontserdisaalina, vaid ka omaette kultuuritemplina, konverentsisaalina, kus on sünkroontõlke võimalused. Toolid tulevad, nagu Tallinnaski, Hispaaniast, kuid komplektis lauakesega, mille peal saab märkmeid teha. Sellist ruumi ju Tartus senini pole.

Meie igal juhul valmistume 15. mail algama plaanitud remondiks. Aivar Mäe on oma sõiduvees: lepib kokku planeerijatega, ehitajatega, sisekujundajatega.

Ajakirjanduses on teatatud, et hooaja avavad 27. septembril Malmö Sümfooniikud. See on õhtul. Enne seda esinevad Vanemuise Sümfooniikud.

Mis sellest teie Tartu filiaalist on kasu Tartu muusikuile?

EM: Nad saavad kuulata paremat muusikat ja neile tuleb juurde ka teenimisvõimalusi. Suure osa meie kontsertidest moodustavad ju loeng-kontserdid koolides. Senini oleme me Lõuna-Eesti koolidesse saatnud inimesi Tallinnast. Keskus on ju siin ja meil pole Tartus ka transporti. Siis hakkavad Lõuna-Eesti koolides loeng-kontserte andmas käima põhiliselt Tartu muusikud. Nende kasutusse läheb ka üks buss. Meile tuleb see odavam.

Raha ja kriitika

Samal ajal aga te kulutate palju riigi raha kallitele remontidele: tänava Tallinnas, tuleval aastal veel rohkem Tartus.

EM: Seda on meile ka ajakirjanduses ette heidetud. Kas te aga teate, kui palju oli meile 1997. a. eraldatud riigieelarvest raha remondiks – 300 000 krooni ja 100 000 krooni inventari muretsemiseks. Raha teenime ise, hangime sponsoritelt, kasulike barterhingutega jne, maksame tagasi 10

aasta jooksul.

Miks on kontserdisaalis toolid äranihutatavad? Et seal saaks balle korraldada ja selle pealt teenida. Väikeste sissetulekutega inimestele teeme me mõningaid soodustusi, aga oleme lõpetanud tasuta sissepääsu võimaldamise tuttavatele.

VK: Kaupluses te ju ei võta leiba tasuta, öeldes müüjale: ma olen sinu tuttav.

Aga mõnikord pakute te kalli raha eest mitte kõige kvaliteetsemat kaupa. Nii kirjutavad ka kriitikud. Kas selleks, et nii raha teenida?

EM: Ei, seda me ei tee. Aga kõik ei tule alati nii välja, nagu meie tahame. Ja mõnikord ei vasta ka eelinfo mõne külalisdirigendi või -interpreedi kohta tegelikkusele. Või pole ta siin lihtsalt vormis.

Aga meil on omakorda etteheiteid ka kriitikuile. Mitte teie Ines Rannapile, kes ka on mõnigi kord kriitiline. Aga ta on asjatundlik ja heatahtlik. Kahjuks jääb mõnel kriitikul nii ühest kui ka teisest puudu. On primitiivset lahmimist, nähtavasti sensatsiooni tekitamiseks. Hiljuti oli kriitika EK aadressil, kuigi meie saalis esines hoopis EMA sümfooniaorkester. Ja dirigent oli kutsutud mitte ta suurepärase manuaaltehnika pärast, vaid hoopis teisel põhjusel. Kriitik peaks ikka huvituma, mida ta läheb kuulama ja miks on see kavva võetud.

VK: On arusaadav, kui tavainimene arvab, et kõik, mis siin majas toimub, on ühe pundi tegu. Kriitikutelt me ootame enamat. Aga esijoones pole meile tähtis, mida kirjutab kriitik, vaid millise elamuse saab publik.

Aitäh!

Küsis
Herbert Vainu
15.12.97

REGIONALIA

Detsembris toimusid plaanikohased Eesti Kontserdi organiseeritud kontserdid (vt. ML 1997, nr. 11, lk. 23), mitmel pool vana-aasta ballid.

HARJUMAALT

- * 14. detsembril esines Jüri kiriku 112. aastapäeva tähistaval üritusel Tallinna kammerkoor **Credo**.
- * 17. detsembril oli Paldiski Nikolai kirikus **Henry Laksi** heategevuskontsert kiriku taastamiseks.
- * Detsembril keskel käis Kose **poistekoor** preemiareisil Soomes Serena veelõubustuspargis. Preemia saadi I kategooria kooriks saamise eest.

JÕGEVAMAALT

- * Detsembril alguses tähistati **Jõgeva muusikakooli** 40. aastapäeva kahe kontserdi ja lahtiste uste päevadega.
- * 21. detsembril toimus Jõgeva kultuurimajas Tõnis Mägi heategevuskontsert.

JÄRVAMAALT

- * 13. detsembril tähistati Türi kultuurimajas kapelli Järvapojad, ansambli Krööt ja Türi pasunakoori sünnipäeva.
- * 27. detsembril toimus **Koeru kultuurimaja** 40. aastapäeva pidu, mille raames oli ka kontsert kohalikele taidlusmuusikutel.
- * 23. detsembril Paide kultuurikeskuses toimunud aastavahetusballil esinesid Tõnis Mägi, Villu Veski ja Evelin Samuel.

LÄÄNEMAALT

- * 13. detsembril oli Lihula kultuurimajas heategevuskontsert.
- * 14. detsembril andis Haapsalu Toomkirikus kontserdi linna kammerorkester, kaastegevad Teaduste Akadeemia mees- ja naiskoor.

PÕLVAMAALT

- * Põlvamaal 1997. aasta üheks kultuuripreemia (2000 krooni) saajaks oli kohalik puhkpillimuusika entusiast **Raimo Reitel**.

PÄRNUMAALT

- * 7. detsembril andis Pärnu Eliisabeti kirikus kontserdi saksa kontrabassivirtuoos Eberhard Weber.

- * 12. detsembril esines Agape keskuses **Pärnu Linnaorkester** ning Eliisabeti kirikus Saaremaa Poistekoor ja Raeküla kooli koorid.
- * 14. detsembril kandis lastekoor **Elise** Eliisabeti kirikus ette C. Gounod' "Missa in C".
- * 11. detsembril toimus Vanalinna Põhikoolis **Peeter Laja 100. sünniaastapäeva kontsert**, kus esinesid M. Lüdi ja nimeline Meeskoor ja Pärnu Muusikakooli õpilased.
- * 15. detsembril oli Pärnu Õpilasmajas Toomas Volli Pop-vokaalgrupi ristimispidu.

RAPLAMAALT

- * Detsembril alguses andis **Käru** kirikus kontserdi Rapla segakoor Cantus, seejärel Käru naisansambel omakorda Raplas.

SAAREMAALT

- * Detsembril alguses toimusid Saaremaal üle-eestilised **Rahvalaulukooli** üritused.
- * 15. detsembril oli Kuressaare kultuurikeskuses naiskoori **Ätsed** 3. aastapäeva kontsert.
- * 10. detsembril toimus Kuressaare muusikakoolis **Tiu Maripuu vanamuusikaansambli** aastapäevakontsert.
- * 12. detsembril oli Kuressaare raekojas heategevuskontsert puudustkannatavate laste tarvis.

VALGAMAALT

- * Detsembris viibisid Saksamaal Tarpis kontserdireisil Otepää meastro Relami ja muusikakooli õpetajate ansambel.
- * 21. detsembril andis Valga Jaani kirikus kontserdi pianist **Rein Rannap**.

VIJANDIMAALT

- * 3. detsembril oli Paalalinna gümnaasiumis kultuurikolledži õppejõu Guldžahon Jussufi klaveriõhtu.
- * 6. detsembril tähistasid **Holstre** kooli rahvamuusikaorkester ja kohaliku kultuurimaja külakapell oma 25. tegevusaastat simmaniga Holstre kooli saalis.

- * Viljandimaal vanim järjepidevalt tegutsev levimuusikaansambel **Günf**, kus aegade jooksul on mänginud üle 40 pillimehe, tähistas 31. detsembril oma 20. sünnipäeva.
- * 21. detsembril oli Viljandi Jaani kirikus **toomapäeva kontsert**. Esines ansambel Viis.
- * 30. detsembril oli Viljandi Jaani kirikus **Viljandi Linnakapelli** kontsert.

IDA-VIRUMAALT

- * 1. detsembril laulis Narvas Energeetiku kultuuripalees **Aare Saal**. Ta suhtus humoristlikult 7–13-aastaste kuulajate püsimatusse.
- * 3. detsembril andsid Kohtla-Järve kunstide koolis ühiskontserdi sealse, Ahtme ja Kiviõli kunstide kooli ja Jõhvi muusikakooli õpilased.
- * 13. detsembril valiti Kohtla-Järvel loodava **Ida-Virumaa poistekoori** (dirigent Aadu Kukkk, abistab Hirvo Surva) välja 34 poissi. Järgnenud kontserdil esinesid Virumaa poistekoor ja Rakvere linnaorkester.
- * 14. detsembril tähistas kontserdiga Jõhvi kirikus oma 135. aastapäeva naiskoor Heli. Sillamäe muusikakooli 45. aastapäeval andsid kontserdi sama kooli õpilased.
- * 22. detsembril oli Narvas Rugodivi kultuurimajas iga 3 aasta tagant toimuv laste loomingufestival **Aplaus**. Külalisi oli Venemaalt, Kasahstanist ja Tallinnast.

LÄÄNE-VIRUMAALT

- * 12. detsembril esines restoranis Villa Theresa **Rakvere saksofonikvartett**.
- * 17. detsembril andsid Rakvere Teatri kohvikus kontserdi kitarristid Riho Sibul ja Raul Ukareda.
- * 27. detsembril toimus Rakvere noortebändide festival "Green Christmas Rakvere moodi", kus osales hulgaliselt noortansambleid Virumaalt.

VÕRUMAALT

- * 2. detsembril esinesid Võru kultuurimajas Kannel Pirjo Levandi ja Tarmo Eespere.
- * 7. detsembril andsid Võru muusikakoolis kontserdi EMA ja Otsa-kooli laulueriala õpilased, kavas operetiklassikat.

Advendi- ja jõulukontserdid

Detsembrikuu jooksul oli erinevates Eestimaa paikades traditsiooniliselt arvukalt advendi- ja jõulukontserte. Erilise aktiivsusega paistis silma **Pärnumaa**, kus jõuti spetsiaalse jõulumuusika festivalini. See toimus 14.–21. detsembrini kontsertide näol Agape keskuses. Esinesid Arsise kellade ansambel, Tallinna Gregoriaani koor, Pärnu Linnaorkester, EMA üliõpilased jt. Aktiivsed olid jõulukontsertide andmisel Pärnu Õpilasmaja noored muusikud: O. Söödi saksofoniõpilased, M. Taltsi ja T. Tomboni flöödi- ja kitarrõpilased jt. Suuremaks jõulumuusika keskuseks oli seekord Eliisabeti kiriku, Pärnu Õpilasmaja ja Mai kultuurikeskuse kõrval Viiburi kohvik. Omapäraseks ürituseks oli 21. detsembril Mai kultuurikeskuses toimunud venekeelne laste jõulukontsert, mille korraldajaks loominguline ühendus Aplaus-Plus.

Lisaks kohalikele üritustele toimusid Pärnumaal kontserditurneed heatasemeliste interpretide osavõtul. Viimaseid oli kolm: **Rein Rannapi turnee** "Jõuluvalgus/Jõulupimedus", vendade Urbeide projekt "Jõuluurvad" ja **Leili Tammeli** ning tema saateansambli kontserdireis Kuldari Singi vokaaltsükliga "Aastaajad". Kõige kõvem "rännumees" neist kolmest oli Rein Rannap, kes käis Raplamaal, Viljandimaal, Võrumaal, Virumaal. Ka ülejäänud esinesid peale Pärnumaa mujalgi. Nüüd aga kontsertide maakonniti eraldi.

Harjumaal oli üheks aktiivsemaks jõulumuusika keskuseks Jüri kirik, kus esinesid nii Jüri omad muusikud kui ka Tallinna Kaarli koguduse ja Läänemaa isetegevuslased.

Järvemaal jaotusid jõulukontserdid veidi ühtlasemalt. Neid toimus nii Paides ja Türil kui ka Amblas.

Läänemaa sai seekord kuulata mitut heatasemelist jõulukontserti. 12. detsembril esinesid Läänemaa kultuurikeskuses vennad Tarmo ja Toomas Urb, 20. detsembril Lihulas Eesti Rahvusmeerkoor, 21. detsembril Haapsalu perekonnaseisumeti saalis Leili Tammeli oma Kuldari Singi projektiga 28. detsembril, Haapsalu Toomkirikus Tallinna Barokkorkestri ja ansambel Studio Vocale Toomas Siitani juhatusel. Päev varem oli sama koosseis astunud üles Hiiumaal Kärdlas.

Põlvamaal paistis silma pensionäride jõulupidude rohkuse poolest, kus oli ka mitmeid ülesastumisi taidlusmuusikutelt.

Raplamaal 13. detsembril toimunud jõulutemaatilisel kontserdil said koos pianist Rein Rannapiga võimaluse oma muusikalisi oskusi demonstreerida ka Rapla muusikakooli õpilased Piret Rospu ja Maris Pahka.

Saaremaal detsembris palju välisesinejaid ei käinud, kui välja jätta toimunud II Vabariiklik Noortekooride festival (kuu algul olid külas veel Pirjo

Levandi ja Tallinna Filharmoonia jõulutsükliga "Pöial-Liisi"). Maakonna enda kooridele jäi kanda jõulukontsertide põhiosa. Nende hulgas paistis silma kammerkoori Lyra ja Eysysla ning Saaremaa Meeskoor.

Valgamaal toimunud jõulumuusika kontsertidest olgu märgitud naisansambli Karikakar ja Ants Puusta saksofoniansambli kontsert Valga kultuurikeskuses ning Otepää muusikakooli õpilaste jõulukontsert Otepää raesala.

Viljandimaal olid energiliselt tegevad kultuurikolledži tudengid, kes andsid kontserte Viljandi Pauluse ja Jaani kirikus. Toimus ka advendikontsert Viljandi Vabaduse platsil sealse kammerkoori ja linnakapelli osalusel. Selliseid väljakontserte oli ka teistes maakondades. Kaks jõulukontserti andis Viljandi segakoor Koit — Mustlas ja Kolga-Jaanis.

Virumaa jõulumuusika "lipulaevaks" oli Virumaa Poistekoor Hirvo Surva juhatusel, kes andis kümne päeva jooksul 7 kontserti erinevates paikades nii Ida- kui Lääne-Virumaal.

Võrumaal jõudis oma kontserdireisil lõpuks välja kõik kolm "tuuritajat": Leili Tammeli, Rein Rannap ja vennad Urbid, esinedes seal erinevatel aegadel erinevates paikades. 20. detsembril andsid Võru kirikus kontserdi Margarita Voites, Jüri Leiten ja Andres Uibo.

LÜHIUUDISED

EMA DETSEMBRIS

1.–10. detsembrini oli EMA sümfooniaorkestril külalisdirigent prof. Viktor Liberman (Holland). Ühistöö tulemusena antud kontserdil Estonia kontserdisaalis esitati Beethoveni avamäng "Coriolanus". 3. klaverikontsert ja 5. sümfoonia, solist Ralf Taal.

3.–14. detsembril Riias läbiviidud rahvusvahelisel J. Vitolsi nim. pianistide konkursil (osavõtjaid 32,

Eestist 6) pälvis 5.–6. koha EMA III õ/a. üliõpilane Marek Vilba. Ta sai ka Bechsteini firma eripreemia.

7.–12. detsembril Londonis Tempuse projekti raames läbiviidud koolitusel osales 3 EMA raamatukogu töötajat. Tutvuti ka mitmete Briti raamatukogude ja nende infosüsteemidega.

10.–13. detsembril oli dirigeerimisosakonnas itaalia dirigendi prof. Giovanni Acciai meistrkursus "Itaalia renessanss- ja barokkmuusika esitusstiilid", kohe selle järel klaveriosakonnas Arbo Valdma meistrkursus.

Marje Lohuuru

UUED HELIPLAADID

ESTOONLASTELT

1997. a. lõpul andis heliplaadifirma Forte välja 3 Jüri Kruusi koostatud kompaktdiski Estonia Teatri solistide laululoomingust: Mare Jõgevalt ja Jenny Amveldilt (–lõhisplaat), Kalju Karaskilt ja Helgi Sallolt.

Sama firma toodanguna ilmus Helgi Sallolt teistsuguse laulude valikuga helikassett (mõlemat esitleti 3. jaanuaril Estonia Talveaias) ning

"Lumivalgeke ja seitse põialpoissi" Veera Neluse ja Harri Vasaraga peaosas.

ANTS SOOTS TAHAB LUUA ÄRIMEESTEKOORI

RAMi kontsert 21. detsembril Jõhvis toimus planeeritud kiriku asemel kultuurimajas, kuna meeste hääled eelnevate külmades kirikutes laulmise tõttu kippusid minema kähedaks. Leiti, et reklaami tuleb teha ka venekeelse elanikkonna hulgas.

Põhjarannikule antud intervjuus ütles peadirigent Ants Soots, et mõtteks oleks luua ärimeeste koor, kuna Eestis on palju hea häälega ärimehi.

PIMEDAD JUUBILARID

19. detsembril tähistas kontserdiga Nõmme Kultuurikeskuses Tallinna Pimedate Puhkpilliorkester oma 40. aastapäeva ja Vello Loogna 30-aastast tegevust orkestri dirigendina. Peale orkestri ja tema solistide esines ka naiskoor Nõmme. Ta saatis orkestri ka O. Ehala "Siüdi keelpilliorkestrile" esiettekandmisel.

NÄÄRIORATOORIUM TEGI RINGREISI MÕÖDA EESTIT

Sügisel oma read ühiseks oratooriumikooriga koondanud Lehtse ja Jänedade kammerkoor ehk Jändle harjutas esinemisküpsiks Urmas Sisaski konservatooriumi IV kursusel kirjutatud "Näärioratooriumi".

Lõbus ja lustakas poole tunnine koorilugu algab näärikuuse otsimisega ja lõpeb heade uue aasta soovidega. Külla tuleb ka Näärivana.

"Lauljaid ja pillimehi on 60 ringis. Koori juhatab autor ja saadab Paide sümfoniiorkestri kümneliikmeline esindus," ütles Lehtse koorijuht Tiiu Tikkerber Järva Teatajale.

26. detsembrist kuni 3. jaanuarini esitati teost Jänedal, Lehtses, Tapal, Tüiril, Oisus ja Tartus Vanemuise kontserdisaalis.

PÕLVA LAULUSTUUDIO ANDIS VÄLJA CD-PLAADI

13. detsembril esitles Põlva laulustuudio kohalik kultuurikeskuses oma vastvalminud CD-d "Südamelaul", mis salvestati novembrikuus Tallinnas ER studios. Plaadiid on 11 laulu, mis on aastate jooksul saanud Põlva laulutüdrukutele kõige armsamaks. Põlva laulustuudio on tegutsenud 8 aastat ja sellel on umbkaudu 80 liiget. Plaadi salvestamisest võttis osa selle paarikümneliikmeline tuumik. Eesti laulustuudiote lõikes on Põlva plaat esimene. Isegi ETV-kooril pole veel oma plaati.

Plaadi tõsine repertuaar on tänapäeva noortemuusika seiskohast tähelepanuväärne – ei ühtegi diskolaadset lugu. "Vaibakloppimist on praeguse tehnikaga lihtne teha – aja hääled arvutiga paika ja ongi lugu. Meie pole kasutanud ühtegi nippi, millega tüdrukud ise

poleks hakkama saanud," märkis laulustuudio juhendaja Külli Lokko.

Kui Põltsamaa ajalehe Koit reporter tüdrukutelt päris, kas plaadi või kassetide teoksaamise nimel nad kooris laulavadki, sai ta ühiselt eitava vastuse. "Kooris on ka n-õ plaadita väga hea olla," sõnastas laulutüdruk Kadri üldise arvamuse.

KÜLM SEGAS TIPPKOORI KONTSERTI

Pärnulatele valmistas pettumuse Eesti Filharmoonia kammerkoori poolt Elisabeti kirikus antud vanamuusika kontsert selle kuulamise tingimuste tõttu. Kuna kirikus oli sooja vaid 12 kraadi, siis toimus kontsert kiriku pisikeses tagaruumis, kuhu hädavaevu mahtus vähenegi publik. Kooril tuli ruumikitsikuse tõttu laulda peaaegu rahva keskel. Kuna kava koosnes muusikast, mille õigeks kõlamapanemiseks on vaja avarust ja head akustikat, mida pakuvad suured katedraalid ja kirikud, ei saanud kuulajad seekord õiget naudingut.

SIIRI SISASKI ÜHEKSA AMETIT

Detsembris toimus Pärnus Agape keskuses Siiri Sisaski ja Boris Björn Baggeri esimese CD-plaadi esitluskontsert. Intervjuust Pärnu Postimehele selgub, et Siiri Sisask mitte ainult ei laula, vaid ka mängib mitmeid pille: klaverit, saksofoni, suupilli, kitarrit, plokkfööti, akordioni ja trummi...

Muusikavälisteks hobideks on Siiri Sisaskil peale õblemise veel maalimine ja lasteraamatu kirjutamine. Maalimisega on ta tegelnud juba pikemat aega, kuid on omatehtud õlimaaliid siiani kõik ära kinkinud. Maalinäituse tegemise ettepanekule vastas lauljatar, et võib-olla ta selle kunagi korraldab. Lasteraamatut kirjutab S. Sisask koos oma poja Jostiga. Lugude väljamõtlemine on ema peal, poeg lisab omalt poolt väikesi detaile. Raamat ilmub arvatavasti järgmise aasta esimeses pooles.

HUVIHARIDUS ON KA RIIGI KOHUSTUS

Detsembri alguses käis Raplas kohalike riigi- ja kultuuriametnikega kohtumas EV Kultuuriministeeriumi rahvakultuuri osakonna juhataja Rein Kiis. Kohtumisel ütles ta välja Kultuuriministeeriumi seisukoha: huviharidus ei ole ainult kohalike omavalitsuste ja lapsevanemate, vaid ka riigi kohustus. Seejuures viitab ta Riigikogule esitatud projektile "Eesti riiklik kultuuripoliitika lähiaastatel". Andekas laps ei tohiks rahapuudusel või mingil muul põhjusel ilma jääda huviharidusest. Riik peaks laste muusika- ja kunstikoolides õppimise toetamiseks eraldama aastas 8,3 miljonit krooni.

"Muusika- ja kunstikoolide haldusreformi on suhtunud vastutustundetult," ütles Rein Kiis. Ta lisas, et lähemal ajal peaks selguma, millisel kujul Riigikogu võtab vastu kultuuripoliitika dokumendi ja kas riik hakkab finantseerima kultuuri algõpet.

MUUSIKAÕPETAJA MARIA WUNDERLICH AASTA ÕPETAJAKS

Lääne-Virumaa Lasila Põhikooli kauaaegne muusikaõpetaja Maria Wunderlich sai tiitli "Õpetaja '97". Maria Wunderlich on palju aastaid olnud muusikaõpetaja erinevates Lääne-Virumaa paikades. Eelkõige on ta aga tuntud lastelaulude autorina. Neid on tal üle 100.

Lastelaule hakkas Maria Wunderlich kirjutama praktilisel põhjusel – oli vaja leida midagi huvitavat lisaks kooliõpikute olevatele lauludele. Staažikas muusikapedagoog on teinud kaastööd ka ETV laste laulustuudiale. Selle eestvedaja Ave Kumpase kaudu hakkasid laulud kõlama televisioonis ja kontserdikavadades, sattuma laulukitsetesse ja kassetidele. ETV laulukonkurssidel on auhinnatud M. Wunderlichi laule "Kevad sinuga", "Hiirepoisi hirm", "Tere, sügis!", "Tali, tali" ja "Trinud". Kahest viimasest on saanud peaaegu hitid ja neid ei laula üksnes mudilased.

Oma lauludele kirjutab Maria Wunderlich ise tekstid. Küsimusele, kuidas sünnivad tema laulud, vastas pr. Wunderlich (loodust silmas pidades): "Mul on oma kohad, kus laulud ootavad ja kutsuvad..."

VÕRU MEESTELAULUL OLI TÄHTPÄEV

12. detsembril tähistas Võru Meeskoor kontserdiga Kandle kultuurikeskuses Võru Meestelaulu Seltsi 70. aastapäeva. 1927. aastal asutatud Võru MLS likvideeriti nõukogude võimu tulekul, kuid meestelaul Võrus ei vaibunud. 1995. a. toimunud Võru Meeskoori üldkoosolekul vastuvõetud otsuse põhjal on koor Võru MLS-i järjepidevuse kandja.

Aastapäeva I kontserti, millel kõlasisid vanad head meeskoorilaulud, oli kuulama tulnud hulgaliselt publikut. Koori kauaaegne laulja Elmar Hoop kritiseeris aga Võrumaa Teataja veergudel sealsed linnaisasid, kes olid ajastanud meeskoori kontserdiga samale kellajale show linna jõulukuuse juures, mistõttu osa huvilisi ei jõudnud kontserdile.

VENE KULTUURISELTUS ALUSTAS MONO-OOPERIGA

5. detsembril toimus Kuressaare raekoja äsjamoodustatud vene kultuuriseltsi avapidu, millest võttis osa üle saja inimese. Seltsi nimetus on veel paika panemata, sest sellele tahetakse anda kunagi Saaremaal tegutsenud vene seltsi täpne nimetus, mis selgitataks välja arhiivide abil. Avatseremoonial jälgiti suure kaasaelamisega Stefan Zweigi novelli järgi kirjutatud Boriss Kisseljovi mono-ooperit "Kiri tundmatult", mille esitas endine Vanemuise laulja ja praegune kultuuriministeeriumi töötaja Olga Bunder. Ajalehele Meie Maa ütles pr. Bunder, et ta kartis veidi Kuressaare publikule seda 10 aastat tagasi kirjutatud mono-ooperit esitada. "Selgus aga, et siinne publik oskab muusikat hinnata," ütles ta pärast menukat ülesastumist.

"Kui suudaksime iga paari kuu tagant midagi korraldada, oleks ju väga kena. Ei tahaks, et meil läheks nagu Tartu Vene Seltsil, mis hääbus pärast mõneaastast tegevust," ütles seltsi juhataise liige Nelli Lember.

Malle Elveti sõnumid

Tartu koorid andsid ühiseid jõulukontserte

Tartu Ülikooli aulas andsid mitmed koorid ühiseid jõulukontserte. Seda tegid 17. detsembril 3 Tartu Laste ja Noorte Majas tegutsevat koori: Tartu Poistekoor, neidudekoor Kurekell ja Tartu Noorte Koor. Viimane oli oma laule valinud Roots-Soome kirikulaulukogumikust ja kasutas ka instrumentaalsaadet.

Noortest ei jäänud maha täiskasvanud. Ühiskontserdi andsid EMLS Tartu Meeskoor ja Tartu Ülikooli AN vilistlaskoor. Viimane koosneb varem ülikoolis õppinud naistest. Mõned neist on pikki aastaid olnud laulust eemal. 5 aastat tagasi lõid nad vilistlaskoori ja ütlevad, et dirigent Vaike Uibopuu on neil nüüd häältel rooste maha raspedanud. Selleks on kaasa aidanud ka suvised laululaagrid.

Õpib Norras, kontserte annab ka kodumail

12. detsembril andsid Tartu raekoja saalis kammerkontserdi Norra Bergeni Ülikooli Griegi Akadeemia üliõpilastroi klaver-klarnet-tšello. Eestvedajaiks oli 19-aastane Tabiverest pärit Jõgeva muusikakoolis ja Elleri-koolis õppinud pianist Heli Jakobson, üks kahest Eestist Norrasse muusikat õppima läinud noorest. Aastaga on ta norra keele selgeks saanud, saab 10 000 EEK aastas riiklikku stipendiumi ning teenib õppimiseks lisaraha mitmesugustel tõodel, muuhulgas klaveritundide andmisega.

Koos Tartus kaasas olnud sõbrataridega on ta Bergenis andnud juba mitmeid kontserte.

Heli Jakobson klaveril, Gjertrud Pedersen tšellol.

Mais kodumaal käies esines ta ka seal, kus ta muusika õppimine algas – Jõgeva muusikakoolis.

KARUSNAHAS DAAMID LÄBI PROTESTIVATE LOOMAKAITSESELTSI LIIKMETE KORDONI LA SCALASSE VAATAMA VERDI "MACBETHI" KUMMALIST LAVASTUST

La Scalas etendus G. Verdi "Macbeth". Nii tähistati ühtlasi selle ooperi esilavastuse 150. aastapäeva. Orkestrit juhatas peadirigent Riccardo Muti, peaosades olid gruusia sopran Maria Guleghina ja itaalia bariton Renato Bruson. Etenduse lõpus kestis aplaus 16 minutit ja lava loobiti rõdudelt lilli täis.

Politseikordoni valvas selle üle, et külastajaid ei tülitaks karusnahkade kandmise vastu protesteerivad loomakaitseseltsi liikmed. Samal ajal esines seltsi esinaine Marina Ripa De Meano televisioonis. Ta oli rietatud karusnahkmanthisse, millel olid kunstliku vere jäljed. Siis laskis ta selle langeda oma kõrgekonsalistele kingadele, samal ajal kui demonstrant hüüdis: "Pigem alasti kui karusnahas!"

Lavakujundus oli omapärane – tühjal laval vaid suur pöörlev kuup, mille ümber sinises valguses tantsisid ümber keha liibuvates latekskostüümides noidad. See pidi sümboliseerima sensuaalsust ja kuratlikkust. Lahendus aga publikule ei meeldinud ja lavale ilmunud autor võeti vastu vilega.

Osa La Scala ülalpidamiseks aastas kulutatavast 83,7 miljoni USD suurusest summast tuleb ikka veel riigieelarvest, ent suurem osa nüüd sponsoritelt. Määndžment kavatseb suurendada sissetulekuid CD-de ja raamatute väljaandmisega ning televisioonile eetriaja müümisega. Kuid teatri peaintendant Carlo Fontana ütles ajakirjanikele, et La Scalat ei tahet muuta tulutoovaks ettevõtteks.

Reuter – ETA

JÄTKUVAD VAIDLUSED MUUSIKATEATRIT ÜLALPIDAMISE ÜLE

Vaidlused Londoni *Royal Opera House*'i (Covent Gardeni) ülalpidamise üle (vt. ML 1997, nr. 12, lk. 24) jätkuvad.

Parlamendikomitee seisukoha vastu, et kogu see teater on elitaarne ettevõtmine, mida kasutavad saksad, aga maksab kinni maksumaksja, astus välja teatri direktor lord Chadlington. Ta ütles, et 75 naelsterlingit maksvate piletite eest saadava sissetuleku arvelt võib osa pileteid müüa 7 naelsterlingi eest, ilma subsidiumideta aga pileti hindu vähendada ei saa. Pealegi on tema sõnul 40% Covent Gardeni piletid odavamad piletitest ragbimängudele Twickenhamis ja osa ka kinopiletist. Lord Chadlington nimetas parlamendikomitee seisukohta hüsteeriliseks hüperbooliks, kuid andis ise avalduse töölt vabastamise kohta.

Pikemalt võttis selles küsimuses sõna aastakümneid teatridirektoriks olnud veteran sir Peter Hall.

Ta alustas mõttega, et riiklikud subsidiumid on olulised Briti kunstile, mis on omakorda oluline Briti ülemaailmsele prestiižile. "Kunst soodustab turismi, harib meie lapsi (rääkimata meist endast), ometi on õhus mingi muutuse, isegi katastroofi tunne", sest tömahukad elavad etendused muutuvad üha kallimateks. Nad on nagu rätsepa õmmeldud ülikond poestostetuga võrreldes.

Sir Peter Hall peatub pikemalt muusikateatri finantseerimise küsimusel. Ta märgib, et Euroopas on üldine tendents riigieelarveliste toetuste vähenemisele, eraalgatuse suurendamisele ja sponsorrahade juurdehankimisele ning toob mitmesuguseid näiteid. Itaalias privatiseeritakse 13 ooperiteatrit, nende hulgas *La Scala*. Äsja pärast renoveerimist Madridis taasavatud *Teatro Real* jaoks on loodud Lüüriilise Teatri Fond, millesse 40% raha tuleb eraettevõtjalt, ülejäänud riigi ja Madridi linna eelarvest. Teater kavatseb oma etendusi teha rahvale

kättesaadavamaks televisiooni ja odavamate piletite kaudu.

Inglise suveteater *Glyndebourne Opera*, mis annab aastas 70 etendust, saab 70% tuludest piletite müügist, ülejäänud tuleb sponsortoetustest, eetriaja ja stsenaariumite müügist ning ka teatrile kuuluvate kaupluste tulust. Kokkuhoiu mõttes ei kasuta Glyndebourne Opera selliseid kalleid supertähti, nagu on Luciano Pavarotti ja Plácido Domingo, vaid hoopis lootustandvaid noori.

Kuid sir Peter Hall arvates pole see sobiv Covent Gardenile, mille publik on harjunud parimaga suurte nimedelt. Need tahavad aga Londonis saada sama honorari, mis Münchenis, ega hooli sellest, et Inglismaa pealinnas on riiklik subsidium kolm korda väiksem.

"Keegi ei soovi raiskamist, kuid meie peame olema realistid. Meil on vaja palju-palju paremat määndžmendi distsipliini, kuid ka väheke rohkem raha. Ent kui me ei taha maksta kunsti eest, siis olgem ausad ja loobugem temast," lõpetas sir Peter Hall oma pikema artikli.

Reuter – ETA

TÜDRUKUD VIINI POISTEKOORI ETTEVALMISTUSKLASSI

1998. a. saab Viini Poistekoor 500-aastaseks. Sel puhul võetakse koori ettevalmistusklassi, kuid mitte koori endasse esmakordselt ka kuni 10-aastaseid tüdrukuid. "Nii tuleb neil võimalus esmakordselt nautida kõrgeklassilist muusikalist haridust," ütles koori kunstiline juht Agnes Grossmann.

Juubeliks lastakse müügil ka mitmesuguseid koorimeeneid, nagu pesapallurite müts ja mürdmaajalgrattaid.

Reuter – ETA

RODION ŠTŠEDRINI JUUBELIFESTIVAL

16. detsembril 65-aastaseks saanud kuulsa helilooja Rodion Štšedrini auks korraldati Moskvas, St. Peterburis, Samaaras ja teistes Venemaa linnades 11.–29. detsembrini juubelifestival.

Kanti ette mitmesuguseid Štšedrini teoseid, lõpukontserdil Juri Bašmet spetsiaalselt tema jaoks juubelari poolt kirjutatud aldikontserdi.

Štšedrini soov näha oma hiljuti Stockholmis lavastatud viimast ooperit "Lolita" ka Venemaal ettekantuna ei täitunud. Läbirääkimised Moskva Suure Teatriga ei viinud kokkuleppeni.

Festivalil osales ka Rodion Štšedrini abikaasa Maia Plissetskaja Vene Inapeeriumi Balleti divertismendis Mossoveti teatri laval.

RIA Novosti – ETA

OKSJONIL MÜÜDI LEONARD BERNSTEINI ESEMEID SAAMAKS RAHA MUUSIKAÕPPURITE TOETAMISEKS

New Yorgis müüdi oksjonil Leonard Bernstein eebenipuust klaver, teemantidega elevandiluust taktikepp ja kunagi Arturo Toscaninile kuulunud rubiinid.

Vastava otsuse oli 7 aastat pärast Leonard Bernstein surma teinud tema perekond. Müügist saadud raha – umbes pool miljonit dollarit – läheb Bernstein Haridusfondi noortele muusikutele õppimise toetamiseks.

DPA – ETA

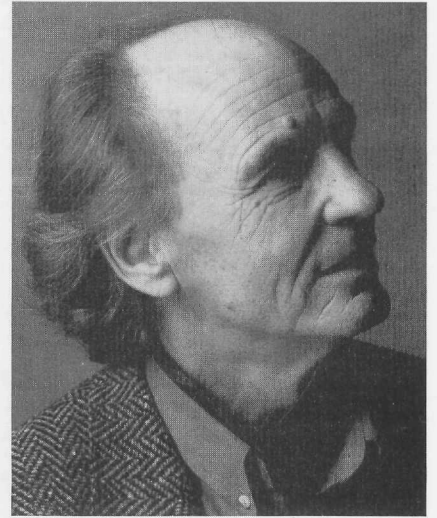
PAVAROTTI EI TUNNE END ENAM ÜKSILDASENA

Hiljuti pärast 35-aastast abieliu oma naise ja kolm last maha jätnud ning oma 28-aastase assistendi Nicoletta abiellunud 62-aastane Luciano Pavarotti ütles Londoni Timesile, et ta ei kahetse oma tegu. Ta olevat varem end tundnud aina üksildasena, eriti rahvahulga keskel. Nüüd ta enam end üksildasena ei tundvat.

Vastuseks küsimusele, mis ta teeks, kui ta võiks elu uuesti alustada, ütles Pavarotti, et ta tahaks olla võimeline vähem sööma. Laulja lisas, et vormis tenoriks olemiseks on ta siiski suutnud viimasel ajal kaalust 10 kilo maha võtta.

Reuter – ETA

"ROHELISE UDU METS"

Rootsi laululooja Alf Hembele (1931) toi kuulsuse tema 1965. a. ilmunud "Molomi laul". Molom on poolreaalne-poolfantastiline maailm, mille loomiseks on helilooja inspiratsiooni saanud oma kodukohast Steninge külast Hallendis, mis asub Põhjamere ääres pisut Taani saartest põhjapool. Ta on innustust saanud ka kelti ja iiri mütoloožiast – kuningas Arturist ja Püha Graali otsingutest. See kõik peegeldub tema äsjailmunud kompaktplaadis pealkirjaga "Rohelise udu mets". Laule esitavad Rootsi parimad vokaalsolistid.

Svensk Musik 1997, nr. 2

TIHEDATEKS SIDEMETEKS BALTI RIIKIDEGA

Gotlandi saarel Rootsis pandi 1995. a. alus heliloomingu koolile. Üliõpilastel on võimalus oma loomingu tutvustamiseks esineda ka reamuusikute ja dirigentidena. Kooli üks eesmärk on laiendada kultuurialaseid kontakte Läänemere piirkonnas.

Svensk Musik 1997, nr. 2

HIINLASTELE DEMONSTREERITAKSE UUSAASTAL NÄOPILLI

Hiina 1,2 miljardi suurune elanikkond saab oma kuukalendri järgse uusaasta esimesel päeval televisioonis näha uuelaadse, n-õ näopilli mängu. Seda demonstreerib Peking 43-aastane elektrimontöör Cui Wenping. Ta produtsseerib muusikat, sh. klassikalist Bizet "Carmenit", tagudes näppudega oma näo mitmesuguseid osi – põski, nina, hambaid, igemeid, lõuga jne. Cui, kes on sel kombel andnud juba 50 väiksemat kontserti, väidab, et kasutades peas leiduvaid öösi resonantoreina ning hoides sobivas asendis kõri, keelt ja suud, võib ta tuua esile erinevaid helisid 2,5 oktaavi ulatuses.

Cui tuli sellele mõttele juba ühel 1980. aasta kevadhommikul, kui ta pärast pikemaagest suupillimängimist asus koputama ja masseerima oma väsinud nägu ning sai inspiratsiooni selle tulemusel tekkinud helidest. Sel kombel korraliku muusikapala väljameelitamine nõuab aga Cui sõnul väga ränka treeningut.

Cui töötab endisel elektrimontöörina ühes Pekingi kirjastushoones, kuid ülemused annavad talle treeninguks ja esinemiseks palju vabu päevi.

Xinhua – Reuter – ETA

"Mind on ikka köitnud rahvuslik muusika"

Paremal lõõtspillimängijate päeva idee autor ja peakorraldaja, Rahvakultuuri sihtkapitali preemia pälvinud Viive Mürsepp.

"Ma olin neljane, kui esinesin kohe pärast sõda Kudina rahvamajas ise ennast kitarriil saates. Üks laule oli "Ma tulen taevast ülevalt". Ema sai selle eest rahvamajast korraliku peapesu," meenutab oma esimest publiku ees esinemist Viive Mürsepp, 1997. a. rahvakultuuri sihtkapitali aastapreemia vääriliseks hinnatud Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna peaspetsialist. Nägus diplom ja 7000 EEK preemia anti üleriigiliste lõõtspillipäevade läbiviimise eest.

"Olin tõsiselt üllatunud, kui Tallinnast Kultuurikapitalist helistati ja paluti tulla preemiat vastu võtma. Üllatusele järgnes rõõm, et tööd rahvamuusikutega on osatud väärtustada."

"Muusikaalsuse olen pärinud oma vanematelt. Onud olid Jõgevamaal Saare vallas hinnatud pillimehed. Mu lapsepõlves oli palju laululugusid, kandlemängu. Eriti jõulude ajal, kui sugulased alati tulid meie väikesesse popsitallu metsatukas. Nii on olnud ikka mu sünnipäeval," peab oma sõja-aastatele järgnenud lapsepõlve ilusaks 24. detsembril 55-seks saanud rahvakultuuri säilitaja ja edasikandja.

1997. aasta aastapreemia pälvinu peab ennast akordionimängu osas iseõppijaks, vaid pisut on oskusi lihvitun lastemuusikakoolis. Esimese akordioni "Horch" sai ta emalt kingiks Tartu I Keskkoolis (H. Treffneri gümnaasium) õppides. Ise pani ta siis tähele, et teab palju rohkem vanu laulusid kui kaasõpilased.

Nääpsukese tütarlapse nädalavahetused möödusid mitmesugustel üritustel Vorbuse rahvamajas (Tartu lähistel) akordioni mängides. Tollal oli kombeks pärast kinoseansi tantsu lüüa, rohkesti peeti külapidusid.

Muusika ja isetegevuse keskel sirgunud neiu ei kujutanud muud ametit ettegi kui kultuuritöö. Pärast keskkooli algasid õpingud Viljandi Kultuurikoolis. Selle 1966. a. kiitusega lõpetamise järel jäeti ta sama kooli õpetajaks akordioni ja klubitöö alal. Mulgimaal töötatud nelja tööaastasse mahtus ka kaks korda nädalas Oiu rahvamajas mees- ja naisansambli ning solistide juhendamine. Samuti akordionil rahvatantsijate saatmine. "Ma tunnen ennast suurepäraselt, kui mu ümber on palju inimesi. See innustab ja lisab tahet midagi uut moodi teha." Särtsaka ansamblijuhi võlud ei jäänud märkamata meesansambli laulnud Kaljule. Nii vahetaski Viive Suimets oma neiupeelvenime 70-ndal aastal kaasa perekonnanime vastu.

Eakad vanemad tõid Viive tagasi kodukanti Jõgevamaale, ametiks Jõgeva rajooni kultuurimaja vanemmetoodik. Siingi ei jäänud nooriku

töökus märkamata. Rändkarikas primale metoodikakabinetile (Arsis meisterdatud metallehistöö) jõudis ikka välja V. Mürsepa juurde, alul Jõgevale, 1980. a. kolmandat korda juba Tartu linna ja jäigi seejärel vastavalt statuudile tema valdusse.

Pärast tütre ja poja sünni kulus neli aastat leivateenimisele hoopis "teisese operis". Kultuurijuht tinutas Tartu kontrollaparatuuri tehases sõjalennukite mustadele kastidele mingeid jublakaid. Töö andis kolm korda kopsakamat sissetulekut kui kultuuritöö, aga hingele ei pakkunud rahuldust. 1979. a. märtsist oli V. Mürsepp taas kultuuritöötaja, vanemmetoodik Tartu linnavalitsuse kultuuriosakonnas.

Seekordse aastapreemia saamise eellugu algab 1990. a. Sinimandria kulturihoones kolm aastat agaralt rahvamuusikaga tegelnud Viive Mürsepp korraldas pillimeistri August Teppo 115. sünniaastapäeva. "8 lõõtsamängijat Tartust ja maakonnast mängisid nakatavalt. Just sel peoõhtul välgatas mulle mõte: miks mitte teha lõõtspillipäevad üle-eestilisteks?" meenutab idee autor. Esimesele üle-eestilisele lõõtspillimängijate päevale 1991. a. augustis oli Tartusse tulnud 36 mängijat, ainsa naismängijana Helgi Tõnneman. Tragöödia Moskvast tegi lõõtspäevadesse korrektsiive. 24. augustiks plaanitud suured esinemised jäid ära. Oli leinapäev. Aga ometi sai pöördeline august 1991 toredate tava alguseks.

Siitpeale on Viive Mürsepa eestvedamisel lõõtsalood kajanud igal augustikuul küll Toomemäel, Tartu tänavatel, haljasaladel, platsidel, Sõbra majas jne. III lõõtspillipäevad ühendati Luunja ratsasportpäevadega. "Lõõtspill on põnev, palju raskem ja huvitavam mängida kui akordion," leiab korraldaja.

Läinud Tartu VII lõõtspillipäevad olid rahvusvahelised: 13 esinejat Soomest, Iirimaalt ja Inglismaalt. Külalised vaimustusid päevade korraldusest, mängulisest pulmalavastusest tegeliku pruutpaariga Vanemuise tiigil jne. (vt. lähemalt ML 1997, nr 9, lk. 5 – toimetus).

Niisama kaua, kui on tehtud lõõtspillipäevi, on Tartus peetud ka folklooripäevi Tartu Trallam, mille peakorraldaja on samuti Viive Mürsepp. "Folklooripäevi saab toredasti siduda suurte laadapäevadega," leiab ta. Ka väiksemad suvemuusika ettevõtmised rahvarikastes kohtades (Toomel jm.) on võitnud rahva tunnustuse.

"Hea tunne on, kui võid innustada inimesi nende armsatel instrumentidel esinema. Kultuurkapitali ja sponsorite abil said uued lõõtspillid (hind kuni 20 000 EEK) ka meie tuntumad lõõtspillimängijad Eino Kõiv ja Aivar Teppo, kelle pillid suurürituste ajal langesid varaste saagiks. Pilli aitasin osta ka noorel tudengil Andri Maimetsal," lisab V. Mürsepp, kes muu tegevuse kõrval õpetab ju 4 aastat rahvapille Tartu II muusikakoolis.

Viive Mürsepa sõnul on tal oma koduorkester, mis musitseerib ka suguvõsa kokkutulekutel. Talle lisaks mängivad abikaasa, tütar ja poeg 15 pillil. Neist 3 akordioni, viiul, kandle, torupill jt. Tütar Merje on lõpetanud Elleri-nim. muusikakooli koorijuhtimise erialal, poeg Mehis Viljandi Kultuurikolledži rahvamuusikaosakonna.

Viive Mürsepa ilule avatud hing kannustab teda vabal ajal tegelema suvekodu juurde iluaria rajamisega. Sinna on juba kasvama pandud 130 põõsast. "Kaunid aiad on mind alati köitnud, mu sünnikodu metsatuka on sugulased muutnud imeliseks väikeseks botanikaaiaks, mida käiakse vaatamas," lisab ta.

Paras portsjon ajast kulub vanaema rollis lastelastele. KÜllap annab nüüd preemia eest ostetud "koduabiline" – "viimase peal" pesumasin – rohkem aega tegelda oma meelstööga.

Ning rõõmude ja murede kokkuvõtteks: "Eelmine suvi oli võrratu ja soe, sai peetud taevaletu all lõõtspilli- ja folklooripäevad. Süda valutab aga kõvasti sellepärast, et Tartu on ainukene linn Eestis, kus pole oma taitlejaile kultuurimaja või kultuurikeskust. Peab nuputama ja pingutama, kuidas korraldada oma üritusi. Kulturihoonet oleks hädasti vaja."

TALLINNA KONTSERDIELU - DETSEMBER

Külalisi Soomest

4. detsembril püüti tallinlastest muusikahuvilistele taas tõestada Mark Lubotski üldteada kuulumist maailma tippsolistide hulka. Aasta tagasi mängis ta Tšaikovski kontserti paraku küllalt tagasihoidlikult, tookord kogetu hoidis allakirjutanut minemast kuulama Mendelssohn–Bartholdy viiuliklaveri topeltkontserti, mida M. Lubotski esitas koos Rolf Gothóniga. Nagu hilisematest arvustustest nähtus, oli otsus õige. 5. detsembril lubatud kava Mozarti, Janaceki ja Schnittke teostest näis kutsuvamana. Kahjuks "taandati" see neljale Mozarti sonaadile.

Üks Soome silmapaistvamaid pianiste ja dirigente (sümfooniakontserdil ta ühtlasi ka dirigeeris topeltkontserti, teises pooles Mussorgski–Funteki "Pildid näitusel"). R. Gothóni on kindlustanud endale tuntuse-tunnustuse kogu maailmas ja teda oodatakse esinema suurtel festivalidel, tema mängu salvestatakse meeleldi, temalt õpitakse Soomes, Saksamaal ja mujal.

Lubotski–Gothóni duo vanusest polnud kavalehel juttu, kuid arvestades küllaltki tuntavaid lahkumisi koosmängus ei või see olla eriti sissetöötatud. Hämmastasid ka mõned tehnilised äpardused. Kumbki kunstnikest ajas nagu oma asja: Lubotski mõõdukalt, elutarkuse ja rahuga iga fraasi vormides, Gothóni nooruslikult, ettearvamatute sinna–täna sõostudega. Eraldi võetuna olid mõlemad partiid mõtlemapanevad ja köitvadki, sõltuvalt sellest, kelle käes oli "jame ots" – enamasti on muidugi juhtijaks pianist – kujunesid teemad kas talitsetult pehmeilmelisteks või eksaktselt pulbitsevaiks. Reeglina saavutati suurim üksmeel aeglastes osades, lüüriline mõtteühtsus avaldus siin–seal teisteski osades.

Soomest tuli ka 7. detsembri kontserdi dirigent – imelaps Mikko Franck; enam veel – hulk orkestrante sõitis siia tähistama Soome–Eesti sümfooniaorkestri esimest sünnipäeva: täpselt aasta tagasi esineti Helsingis Sinfonietta Odysseuse nime all. Koostamisprintsipiibiks on olnud muidugi parimate pillimeeste ühendamine, ent nii harva kokusaamisest on siiski juures nn projektimaik.

M. Franck pole enam laps – väikest kasvu küll ja poisikeselik, kuid siiski 18–aastane ja juba maailmanimi. Sibeliuse III sümfoonia esimeste taktide juhatamisele reageeriti heatahtliku muigega: Franck sööstis muusika kallale niisuguse energia ja ägedusega, et võhma jätkumine lõpuni näis uskumatuna! Kuid jätkus, jäi üle "Finlandia" tarvis ja jagunuks veel mitmele teosele. Franckis on ilmselt mingi reaktor, mis toodab vaimset ja füüsilist energiat üleliia palju; praegu raiskab noormees seda otsekui mõttetult. Samas aga teab ta täpselt, mida soovib ja saavutab selle jäägitult. Väga musikaalne, väga emotsionaalne, väga aval ja vaba. Mida vajab veel

üks hea dirigent – ainult süvenemist, kogemusi, repertuaari.

Francki juba lapseeas õpetanud J. Panula juures käib eratundides EMA magistrant Anu Tali, kelle juhataja jäi kontserdi esimene pool.

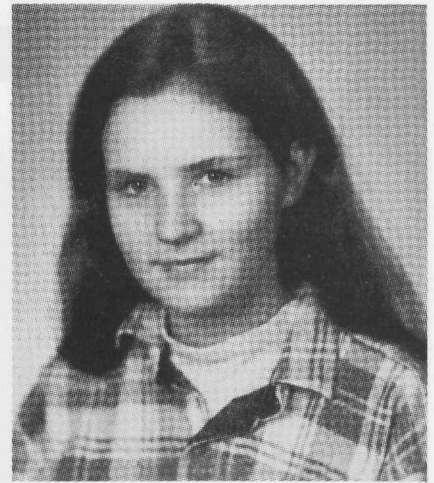
Tormise süüdi ooperist "Luigelend" esitamisel oli kaastegev Ellerhein – tema kanda jäi helepuhas luikede teema. Üle kolmekümne aasta tagasi kirjutatud muusika mõjus värskena, nüüdisaegsena. A. Tali vormis seda sisemistest seaduspärasustest lähtuvalt. Ka teiseks valitud teos oli süüdivormis – Sibeliuse "Lemminkäise legendi" kaks osa. Lustlikku peategelast iseloomustavad värvikad – rütmikad kujundid sobisid A. Tali hoogsa ja detaile kujundava stiiliga. Kuigi noor orkestrijuht pole veel jõudnud vajaliku vabaduseni, käte – eriti vasaku – väljenduslikkuseni ja tervikut haarava mastaapsuseni, on tal palju heaks dirigendiks saamiseks vajalikke omadusi – musikaalsus, loogiline ja täpne vormitunne.

Schuberti-aasta uhke lõpetamine

"Schubert am Klavier gespie(ge)lt" sulgudesse võetud tähtedega taotletud sõnademängu ei andnud tõlge "Schubert klaveri peeglis" muidugi täpselt edasi, kuid see pisiasi ei vähendanud Arbo Valdma, Kölni Muusikaakadeemia, Deutsche Welle, Nordheim–Westfaleni kunsti ja kultuuri sihtkapitali ning Eesti Kontserdi ühisprojekti (mis teostus enne Tallinna Kölnis, Brüsselis, Amsterdamis ja Helsingis) muusikalist ja muusika–ajaloolist tähtsust. Kahju, et Estonia kontserdisaal haigutas tühjusest... Mida siis veel kui mitte armast–lihtsat Schubertit noorte andekate pianistide ja meie oma mehe esituses kuulama minna?

Kahe õhtu jooksul esitasid A. Valdma ja tema 7 õpilast Kölni Muusikakadeemiast Schuberti originaalset ja töödeldud klaverimuusikat. Võinuks karta, et ühe autori nii hulgaline eksponeerimine muutub tüütavaks, ent kuna oli "mängus" ka Liszti, Godowsky, Rahmaninovi, Prokofjevi, Janseni ja Glave käsi, pakkusid omalaadset huvi isegi näiteks laulu "Kuhu?" kolme– ja "Forelli" kahekordne kuulamine. Muide, oma "Talvise teekonna" transkriptsiooni Eesti esiettekandel viibis ka D. Glave ise.

Esinejaist niipalju, et enamasti kõik on võitnud mõne konkursi ja omavad east (17–26 eluaastat) hoolimata sooloõhtute ja orkestriga mängimise kogemusi. Kuigi kontsertidel ilmselt ühiseid koolilisi ja konkreetse programmiga seonduvaid suundumusi, olid selgelt tuntavad igapäevise individuaalsed karakterid. Selle skaala ühes otsas paiknes Hanna Heinmaa oma detailinõrke, kõlaltselt tasakaalustatud mängu ja sissepoole pöördunud vaimusega, teises otsas bravuurne, efekte taotlev, sädelevaist passaažidest

Hanna Heinmaa

mõnu tundev Tamara Stefanova. Nende vahele jäid vanim–kogenuim, väga sisukas ja laitmatu pianismiga Christiane Frucht, isikupärane, tugeva tehnikaga Darko Kostovski, end pinevalt kuulama panev Yuki Nagatsuka ja veidi tagasihoidlikumalt end avaldanud Galja Vranesevic ja Valerij Lisac.

Programmide huvitavaim pool hõlmas Schuberti laulude töötlusi, eriti kui sai võrrelda erinevaid nägemusi. Kui paljusid heliloojaid on Schubert inspireerinud! Ja peab ütleva, et neist viimase – D. Glave töö – "Talvise teekonna" klaverisse viimisel oli väga nauditav. Tore oli ka kuulata korraga nii palju Schuberti klaveriminiatuure – juba üksi Valdma mängis neid ligi 40!

Hanna Heinmaa on saanud prof. A. Valdmalt õpetust vaid paar kuud.

HH: "Aga tunnid on toimunud sageli lausa iga päev, sest mul oli ju vähe aega soolo-kontserdi ja Schuberti projekti ettevalmistamisel. Mõtlesin murelikult, et ei jõuagi valmis."

Aga jõudis küll. 15. detsembril andis noor pianist neljanda soolokontserdi, olles koos Schuberti–õhtutega "tules" kuus päeva järjest.

"Pärnus läks hästi, aga Kiviõlis olin kuidagi väsinud. Raekojakontserdiga jäin üpriski rahule, eriti kui arvestada lühikest eeltööd."

Tõepoolest rõõmustas Hanna tol õhtul kuulajaid oma siira ja puhta muusikuhingega, oskusega panna klaver helisema soojalt–pehmelts ja üllatada tuntud lugude teistlaadi teostusega.

"Mulle meeldib mängida klassikat rohkem kui nüüdisaegset muusikat; Prokofjev on erand, tema köidab mind."

Balleti "Romeo ja Julia" süüti mängis Hanna mullu aprillis (kontserdil "Vene heliloojate virtuooset klaverimuusikat"), see valmis veel koostöös M. Pakriga.

"Õpetaja Pakrile olen väga tänulik, tema on vorminud minust pianisti. Ta oskab öudselts hästi töötada just lastega. Aga minu süüvimine detailidesse põhjustas küll vaidlusi, kippusin

Ümarlaud Eesti orelite remondist

30. detsembril 1997 toimus Muusikalehe toimetuses eelmises numbris (lk. 3) lubatud ümarlauajutuajamine Eesti orelite remondi küsimuses. **Piret Aidulo** esindas Eesti Kirikumusika Liitu, **Heiki Kivimaa** ja **Hardo Kriisa** firmat Kriisa Oreliehitus, **Reet Rimmel** EV Kultuuriministeeriumi ja Kultuurkapitali Heli-kunsti Sihtkapitali, **Tiit Salumäe** EELK Konsistooriumi, **Andres Uiibo** helikunsti sihtkapitali orelifondi ekspert-gruppi. Teist sama ekspertgruppi liiget **Rolf Uusvälja** takistas kohale tulemast raske radikuliidihoog. Omal

Vasakult **Mati Maanos**, **Tiit Salumäe**, **Heiki Kivimaa**, **Hardo Kriisa**, **Reet Rimmel**. Seljaga on **Herbert Vainu** ja **Andres Uiibo**.

algatusel saabus Tallinna Toomkiriku Orelifondi tegevdirektor **Mati Maanos** selgitusi andma, miks ja kuidas anti selle oreli restaureerimine Chr. Scheffleri firmale. Juhatas allkirjutanu.

Jutuajamise, mis kestis 2 tundi, lindistasid toimetuse ja A. Uiibo. Seda põhjalikult siinkohal refereerida viiks pikale.

Puudutati väga laia Eesti orelite remondiga seonduvate küsimuste ringi, tehti palju ettepanekuid selle kohta, mida riik ja kirik saaksid ette võtta.

Avaldus kaks lähenemisnurka: kas primaarne on remondi põhjalikkus või kiirus. Selgus, et mitmed arusaamatused on tingitud reglementeerimatused ja selles küsimuses otsuseid langetama sunnitud inimeste vähesest asjatundlikkusest ning omalgatuslikkusest. Mitmete toimunud sündmuste kohta oli kokkukulnuil erinev, isegi paljuski erinev informatsioon ja arvamus, mida pealegi erajutuajamistes ühekülgselt ja tendentslikult

edasi antakse. Dokumentide vormistamine hilineb ja pole alati korrektne. See on tekitanud segadust ja pingeid. Tehti mitmeid vastastikuseid etteheiteid, sh A. Uiibo poolt toimetuse aadressil. Asi on jõudnud nii kaugele, et tõstatus küsimus kõigi sellel teemal toimuvate jutuaajamiste osalejate poolt lindistamisest edaspidiste arusaamatuste vältimiseks. Mõnigi asi sai selgemaks. Jutuajamisele pani punkti põhiliste vaidlevate poolte Kivimaa ja Uiibo vastastikune käesurumine.

Toimetuse loodab, et see on heaks endeks orelite remondi osas 1998. a. toimuvale, sh suursündmusele – Tallinna Toomkiriku orel restauereerimisele ja selle kvaliteedi Eesti-poolse kontrolli teostamisele. Kuid samal ajal on põhjust suhtuda mõnedessegi ka ümarlaual kõlanud kinnistustesse teatud skepsisega ja karta, et pingeliseks kujunenud olukord ei leevendu päeva-pealt. Seepärast hoiab toimetuse ka edaspidi sündmuste arengul silma peal ja vajadusel informeerib sellest meie lugejaid.

Herbert Vainu

vahel kaotama tervikutunde. Professor Valdma õpetusviisiga olen väga rahul, tal on nii huvitavaid ideid, mulle ei hakka ükski neist vastu. Töötan nüüd teistmoodi, teadlikumalt, täpsemalt, ei enam mingit umbes määrimist!”

Kölnis valmis programmi teine pool: Chopini Ballaad nr. 3As–duur, Hällilaul Des-duur, Skertso cis–moll, 3 masurkat ja Polonees–fantaasia As–duur. Kõigil paladel lasus nähtuna läbi ülipoetilise prisma teatud subjektivistlik varjund.

”Chopin on mulle hingelähedane, temas on nii palju erinevaid tõlgitusvõimalusi!”

Vestluses selgus, et H. Heinmaa on praegu kahe – Tallinna ja Kölni – muusikakõrgkooli hingekirjas ja loodab saada toetust Saksamaal jätkamiseks. Neiu elab perekonnas, tänu millele sujub keeleõpe hästi.

Detsembris toimus veel üks ”lõpetamine” – sarja ”Keelpillikvartett 250” viimasel kontserdil mängis Tallinna Keelpillikvartett Debussy, Bartoki ja Weberni teoseid.

Jõulud murdsid sisse

Pirjo Levandi on teinud oma suure, ilusa hääle ja muusikaalsusega kiiret karjääri – alles ta lõpetas õpingud, aga juba on ”kirjas” 16 ooperi- ja operetirolli ja 3 preemiat meie

lauluvõistlustel. 9. detsembril lõpetas P. Levandi pikema turnee Tallinna–kontserdiga, partneriks suurte vokalistide saatmise kogemustega Tarmo Eespere.

Programm oli parimas mõttes populaarne ja läbistatud mõnusatest sõnalistest kontaktisungutest publikuga. Kahtlemata sobis see vorm Värskasse, Koerusse ja mujale, ent kas Raekotta? Põhjalik kavamuutus vajab muidugi selgitust, aga see võinuks olla akadeemiliseks.

P. Levandi alustas R. Straussi ja H. Duparc’i lauludega ja lõpetas I poole Ch. Gounod’ aariatega. Iseenesest tõsine ja kaunis valik, kui nende vahele poleks lipsanud L. Bernsteini ja J. Straussi loometööd. Ent just viimastes vabanes Levandi teatud kammitsetusest, väljendus vabalt ja nõtkelt – Adele kupleed lausa sädelesid.

Teine pool kavast vaatas lähenevate jõulude poole. R. Eespere, O. Ehala, A. Maasalo, V. Cosma ja teiste laulud olid meeleolukad ja südantliigutavad nagu pühadelaulud ikka; nende esitus – muide elektriorelil saatel – tähenduslik ja võluv. Aga kui iga laul oli omaette pärl, siis ritta lükkituna moodustasid nad õige üheülbalise kee, ükski pärl ei küündinud teisest mingi erilisusega esile. Ilmselt peaks lauljatar püüdma rakendada rohkemaid – mitmekülgsemaid nüansse, värve, dünaamilisi kontraste.

Beethoveni ”Missa Solemnise” esituseks

oli A. Mustonen ERSO ja EK oratooriumikoori kõrvale toonud Pia Freudi Soomese, Marianne Eklöfi Rootsist, Janis Sprogise Lätist ja Hans Georg Ahrensi Saksamaalt.

Mustoneni järjekordne suurprojekt üldjoontes õnnestus, kuivõrd kõik esinejad olid tasemel ja valmis dirigendi kontseptsioone realiseerima. Need olid jõulised nii kõlaltiheduse kui tempolise pürgimise mõttes. Vahel tahtnuks võimsas helitihnikus kuulata täpsemalt mõnd pilli- või häälerühma, eristada olulisemat muusikamaterjali vähemolulisest. Selle enamasti täitumatuks jäänud soovi korvas ülikaunis ”Sanctus” M. Männi sisuka viulisoolo ja vokalistide tasakaalustatud, kaunikõlalise kvartetiga.

Mida lähemale aastalõpule, seda jõulisemaks – pidulikumaks muutusid kontsertide programmid. ”Kaunist jõulumuusikat” pakkusid Rahvusmeeskoor ja Ellerhein ning linnarahvale korraldati jõulukontsert. Meele-

olukas oli Suure Muusikaakadeemia Mozarti ja Beethoveni kammeransamblite õhtu, samuti Arsise kellade ansambli ja Concerto Festivo aastalõpukontserdid Raekojas.

Ines Rannap

"Tiigrihüpe" ka puhkpillimängu õpetamises

Novembri algul pöördusid Eesti orkestrijuhid haridusministri poole üleskutsega välja töötada muusikaõpetuse programm üldhariduskoolides, milles oleks tähtsal kohal puhkpillimuusika. (Vt. ML 1997, nr. 11, lk. 9.) Palusin pöördumise lühikest teksti lahti seletada ja kommenteerida ühte selle ala parimat asjatundjat EMA ning Tallinna Muusikakeskkooli ja Otsa-kooli õppejõudu **Aavo Otsa**, kes sai puhkpillimängu osas 1997 Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali aastapremia. Aavo Ots oli meeleldi nõus seda tegema, rõhutades, et ta väljendab isiklikku, aga mitte puhkpillidirigentide ja -pedagoogide, ka mitte EMA kooskõlastatud seisukohti.

Kõigepealt tänusõnad

Kõigepealt pidas Aavo Ots vajalikuks lausuda tänusõnu kõigile puhkpilliorkestrite ja eriti koolide puhkpilliorkestrite juhtidele (neist umbes 10 on tõelised entusiastid), kes maakoolides ja linnades on vaatamata kõigele püüdnud säilitada ja edasi arendada eesti puhkpillikultuuri. Ta tõstab eriti esile Põltsamaad, Põlvat, Võrut, Tartut, Haapsalu ja Ida-Virumaad.

Põltsamaal, Vigalas ja Võrus toimuvad noorte puhkpillimängijate suvekoolid. Võru omaga, mis on orienteeritud esmajoones

Lõuna-Eestile, on A. Ots ise olnud rohkem seotud ning ta leiab, et seal on kujunenud välja väga hea meeskond eesotsas sealse muusikakooli direktori Ilmar Kudu ning Kaido Otsinguga Tartust ja Heiki Kalausega EMA-st. Toetust annavad Võru maavalitsus ja kirikud. Mullusel lõppkontserdil oli juba päris arvukas publik ja "Võru vaskpilli päevad" on kujunenud sealse kultuurielu sündmuseks.

Võib rääkida omaette puhkpillimuusika koolkonnast Ida-Virumaal, esijoones Narvas ja Kohtla-Järvel, kus puhkpillioptajateks on mitmed Peterburi Konservatooriumi kasvandikud. Praeguseks on tekkinud head kontaktid EMA puhkpilliosakonna ning Kohtla-Järve ja Narva muusikakoolide puhkpillioptajate vahel. Kaks Ida-Virumaalt Otsa-kooli A. Otsa juurde õppima tulnud vene noormeest on väga tõsiselt töösse suhtumisega.

Kaikad kodarais

Kuidas aga tasustatakse entusiaste-õpetajaid? Ei kuidagi. Juba nõukogude võimu lõpuperioodil tõstatas Kooriühing selle küsimuse Haridusministeeriumi ees. Annab ju õpilaste individuaalne väljaõpe, orkestriproovid, grupiproovid, nootide muretsemine ja kirjutamine välja õpetaja terve koormuse. Oleks vaja seadusandlust, et niisugusele entu-

siastile-puhkpillioptajale võiks üldhariduskooli direktoril maksta normaalset töötasu – neid ei ole ju palju ja riigile ei oleks see väga kulukas. Ning kui ei usaldata direktorit, võiks ju luua mingi üleriigilise asjatundjate komisjoni. Kuid sellist seadusandlust polnud ei nõukogude ajal ega ole ka praegu.

Praegu on hakatud rääkima, et muusikaõpetus on eralõbu ja lapsed õpivad puhkpilli muusikakoolides. Kuid need on ju tasulised, tihtipeale vaeste omavalitsuste ülalpidamisel ning võivad osutada andekatele lastele kättesaamatuteks.

On juttu olnud ka, et üldhariduskoolides tuleks puhkpillimängu õpetajate ja rahvatantsuõpetajate tasustamise küsimus lahendada üheaegselt. Avo Ots austab rahvatantsu ja tal pole midagi rahvatantsuõpetajate tasustamise vastu, kuid ta rõhutab, et need on täiesti erinevate tähtsus-kategooriatega asjad.

Igasse üldhariduskooli hea puhkpilliorkester...

Iga riigi muusikakultuuri visiitkaart on selle tipp – sümfooniaorkester ja selle solistid, ooperi- ja balletiteater ja selle solistid. Koolis rahvatantsu õppijaist ei saa kunagi baleriine, sümfooniaorkestri partituuri 20 ülemist rida koosnevad aga puhkpillimängijatest. Ning tippude esilekerkimiseks on vaja laia kandepinda. Nii nagu on absurdne mõte, et 10 väljavalitud poisist võib 5 aastaga välja koolitada korvpalli esindusmeeskonna, nii ei saa ka puhkpillimängu laialdase kandepinnata loota, et meie sümfooniaorkestrisse tuleks piisavalt talendikaid mängijaid. Seepärast arvab ta, et puhkpilliorkestrid peaksid olema praegu esmajoones **mitte muusika-, vaid üldhariduskoolides.**

Puhkpillimuusika arengule nii Eestis kui mujal on määrav kooliorkestrite tase ja arvukus, et leida uusi talente. A. Ots ei vaatleks koolide puhkpilliorkestreid kitsalt isetegevusringina, nagu on siiani tehtud, vaid just **muusikahariduse tähtsa osana** nii tulevaste harrastusmuusikute kui ka professionaalide kasvatamisel.

Selle peale aga nähtavasti meie haridusjuhid ei mõtle. Puhkpillid tulevad neil A. Otsa arvates meelde seoses laulupidudega. Ja siingi pole asjad korras. Laulupidude repertuaari koostamine on koondunud liiga kitsa ringkonna kätte. Mulluse koolinoorte laulupeo puhkpilliorkestrite repertuaar oli valitud nii raske, et enamik orkestreid ei mänginud seda ära. See aga võib saada tagasilöögiks meie puhkpillimuusika arengule.

...nii nagu Norras

Aavo Otsa arvates on meie puhkpillimuusika liigselt orienteeritud laulupidudele, mujal maailmas on tähtsad festivalid.

Seda räägib ta oma kogemuste põhjal. Mullu suvel juhatas Aavo Ots Tallinna Muusikakeskkooli Puhkpillisümfooniakuid Göteborgi rahvusvahelisel puhkpillimuusika festivalil. Võistumängimine oli kuulsa Göteborgi Kontserdimajas, kus töötab

Võitjad. Dirigent teises reas vasakult esimene.

Neeme Järvi orkester. Juba esinemiskoha valik näitab korraldajate lugupidamist puhkpillimängu vastu. Osales 30 orkestrit umbes 1500 mängijaga. Kooliorkestrite grupis saavutati võistluses 6 Norra orkestriga I koht.

Norra on muidugi jõukas maa. Kuid vaid jõukus ei ole temast teinud massilise puhkpillimaa, kus peaaegu igas koolis on oma puhkpilliorkester. Norra puhkpillimuusika üks juhte Trevor Ford on rõhutanud, et kui umbes 10 aastat tagasi oli Norras igast viiest puhkpilliorkestrist üks hea, siis praegu ei ole viiest orkestrist ainult üks hea. Seejuures on rahvuspüha tähistamine orienteeritud just noortele. Kool ei saa üldse välja minna, kui tal ei ole oma orkestrit.

Umbes nii on lugu ka Inglismaal ja USA-s. Ning pole imestada, et laia kandepinna tõttu on just neis riikides tugevad sümfoonia- ja puhkpilliorkestrid, –solistid ja –ansamblid.

Muusikakoolidesse rohkem ansamblimängu

Rääkides oma kogemustest EMAs rõhutab Aavo Ots, et suurt tähelepanu pööratakse just orkestri- ja ansamblimängule ning on saavutatud arvestatav edu. Koos Eesti Raadioga on salvestatud üks CD ning 1998. a. kevadel müügile tuleval CD-l on umbes 1/3 repertuaarist eesti muusika, kirjutatud põhiliselt noorte heliloojate Ülo Kriguli, Esko Oja, Timo Steineri poolt (vanematest Harri Otsa). Väliskülalised on andnud neile teoste hea hinnangu.

Kuid Aavo Otsa arvates võinuksid tulemused olla veel paremad, kui

puhkpillioõpetuse algstaadiumil kohalikes muusikakoolides oleks pööratud suuremat tähelepanu ansamblimängule. Praegused õppeprogrammid kipuvad jääma solistidekeskseks. Kui trompeti eriala ainekomisjon palus 1996. a. võtta lõpueksami kavasse ansamblimängu, mis oleks eeldanud teoreetiliste ainete osatähtsuse mõningast vähendamist, lükati see ettepanek tagasi.

Sellest on seda enam kahju, et ansambli ja orkestri vorm meeldib õpilastele ning sel kombel saab neis kergemini huvi tekitada. Pealegi saab nii õppida erinevaid stiile, ka selliseid, mida individuaaltunnis pole võimalik õppida. Seejuures peaks erialaõpetaja kindlasti osalema ansambli töös. Kõrvaltõpetamine ei anna häid tulemusi.

Tulevase pillimehe kasvatamisel on oluline kolmnurk "eriala – ansambel – orkester" ning see süsteem peab toimima algõpetusest peale. See peaks kajastuma õppeplaanides.

"Tiigrihüpe" nõuaks mitte niivõrd raha kui arukust

Tehes kokkuvõtet oma jutust, ütleb Aavo Ots, et kõigi nende ja paljude teistegi küsimuste lahendamine pole meil tema arvates stoppama jäänud esmajoones mitte rahapuuduse, vaid haridusjuhtide suhtumise taha. Üksikuid projekte ju ellu viiakse ja nende jaoks raha saadakse, kui mitte riigieelarvest, siis Kultuurkapitalilt, Rahvuskultuuri Fondist või mujalt. Ent peaks olema mingi asjatundlikult koostatud muusikahariduse riiklik programm, nii et selle raames poleks vajagi käia iga üksiku projekti jaoks aega kulutades raha

nurumas. Siis võiksime ka koolimuusika osas teha "tiigrihüppe".

Ning vaevalt seda programmi on Haridusministeeriumi oma jõududega võimalik koostada. Tuleks moodustada nõuandev komisjon praktiliselt seda tööd tegevatest inimestest, esmajoones kooliorkestrite kogunud juhtidest.

A. Otsale on murettekita, et laulupidude kavades on tunda järkjärgult rahvusliku puhkpillimuusika osatähtsuse kahanemist. Ühest küljest on see seletatav Eesti kooride ühtlaselt kõrge tasemega ja koorijuhtide võimekusega. Samas tuleks sihikindlalt võidelda selle eest, et eesti muusikakultuuri ei kaoks puhkpillimuusika žanr.

Võib-olla on mõttekas luua Norra eeskujul iseseisev Puhkpilliorkestrite Föderatsioon, kus oleksid esindatud nii üldhariduslikud kui ka muusikakoolid.

Paistab, et mitmelgi puhul on vaja täiustada seadusandlust. Siin peaks nende soovitudele vastavalt initsiatiivi üles näitama Haridusministeerium.

Kui aga seda teed ei minda, siis Aavo Ots kardab, et vaatamata entusiastide jõupingutustele võib meie taidluspuhkpillimängijate arv ja kvaliteet hakata langema ning sellega koos, arvestades ka Eesti elanikkonna väiksust, toimuda midagi samataolist samuti professionaalse puhkpillimängu osas.

Küsitles
Aaro Pertmann

Mida ei suuda Tallinna linn, suudab Viimsi vald

16. detsembril sai endale uue kena hoone oma 20. aastapäeva kingiks Viimsi muusikakool. Hoone on ehitatud alles 4 aastat tagasi Mainori poolt ja seda kasutati pankurite väljaõppekeskusena. Kuna nüüd on juba kõik pankurid välja õpetatud, müüs Mainor maja maha ning selle ostis Viimsi vald 3,5 miljoni krooni eest Viimsi valla muusikakoolile. Remont ja ümberehitus, mille käigus autogaraaž muudeti klassiruumiks – enneolematu sündmus tänasel Eestimaal – läks lisaks maksma üle 300 000 krooni.

Kaunis, pisut muinasjutuhõngulises majas on üks klass rohkem kui endises hoones. Ja

mis peamine, enamik klassiruumi – ka õpetajate tuba ning direktori kabinet – on senisest avaramad.

Muusikakooli uue hoone avamisel, kus õpilased andsid minikontserdi, oli mitmeid õnnitlejaid valla juhtkonnaga eesotsas. Anti mõista, et kui maja peaks edaspidi koolile kitsaks jääma, võib seda ehitada laiemaks või kõrgemaks.

Kohalik Lions Club kinkis koolile suure pilli – kontrabassi.

Tervitusi toonud Tallinna Muusikakooli direktor Toots Normann rõhutas sündmuse ajaloolist tähtsust – midagi niisugust pole teinud ükski omavalitsus Eestimaal. Ka maksab ta Viimsi laste pearaha. Lastevanemal jääb tasuda vaid 200 krooni kuus õppemaksu. Kui see kellelegi üle jõu käib, võib ta vallalt saada ka sotsiaaltoetust.

Tallinna Muusikakool ise aga asub vanas, endisele omanikule tagastatud majas ega tea, mis temast edasi saab, kui saab täis rendilepingu aeg. Praegu maksab linn küll rendi kinni, aga ta oleks ju võinud ka koolile kohasemad oma ruumid leida. Ent mis on jõukohane Viimsi vallale, pole jõukohane Tallinna linnale.

Kooli kompleksi kuulub ka hea

Direktor Urmi Haasma võtab vastu kontrabassi. Aime Estna fotod

akustikaga saal, see on küll väike, kuid kammerkontsertideks ta sobib. Esimese sellise andsid seal 30. detsembril Pirjo Levandi ja Tarmo Eespere.

T. Luunja

Väikesed viuldajad avakontserdil.

HEIMAR ILVES: ELU, ISIKSUS, LOOMING

Kuulujutud ja faktid

Heimar Ilves on üks kõige huvitavam helilooja eesti muusika ajaloos. Ta kuulub samasse põlvkonda kui Eduard Tubin ja Eugen Kapp, kuid oma loomingu suunitluselt erineb ta nendest tugevasti. Tegelikult on ta esimene eesti helilooja, kelle loomingus on filosoofilisest vaatenurgast esmakordselt läbi mõtestatud nõukogude võimu kogu tragöödia eesti rahva jaoks. Seda ei tohi mõista sirgjooneliselt. Ilvese muusika ei ole reeglina programmeeritud, kuid tema oopustes peegelduv elu on vastuolus tema põhiteoste aluseks oleva tugeva vaimse impulsiga. Sellel vastuolul baseerub nende dramatism, mis on väga tugev nii väikestes motiivühendustes kui ka struktuuri tasandil.

Kuigi Ilvest peab tingimusteta geeniukses vähemalt kaks eesti muusikute põlvkonda (vanuses 40-st kuni 70 aastani), tegelikult tema muusika ei kõla. Mina olen kuulnud elavas ettekandes ainult *Largot* 2. sümfooniast; Eesti Raadios on ka olemas tema 1. sümfoonia lindistus.

Tema elust on kirjutatud ainult 7 artiklit, enamasti juubeliteks. Seetõttu nad kordavad paljuski üksteist. Peale selle on nad määratud neile, kes on olnud tema endised üliõpilased konservatooriumis ja tema isiklikud tuttavad Heliloojate Liidust. Uus põlvkond, kellel puudub õnn õppida Ilvese juures oma vanuse tõttu, peab detailid juurde mõtlema, lähtudes artikli autorite vihjetest.*

Loomulikult sünnivad seal, kus puudub täpne informatsioon, kuulujutud, mõnikord veidradsed ja absurdid. Näiteks on kolleegid mulle korduvalt kinnitanud, et Ilves on juba ammu surnud või et ta oli represseeritud kui võitleja Eesti vabaduse eest. See artikkel on kirjutatud kõigepealt tõe taastamiseks; ma tahaksin anda siin kasvõi mõned faktid Heimar Ilvese elust ja loomingust 20–40-aastaste inimeste jaoks, kes ei ole üldse tema muusikat kuulnud. Mitte vähemal määral on käesoleva loo kirjutamise põhjuseks mitte silmapaistev, kuid ikkagi täiesti ilmselt kasvav huvi selle originaalseima helilooja vastu. Nii on hiljuti avaldatud kirjavahetus Maria Judina ja Roman Matsovi vahel, kus on rohkesti viiteid H. Ilvese muusikale; helilooja ja muusikateadlane Kerri Kotta on kirjutanud uurimuse tema 2. sümfoonia kohta. H. Ilvese elulugu on kirjalike allikate ja suuliste teadete alusel järgmine:

Heimar Ilves sündis 1914. aastal Venemaal Orjoli kubermangus Domnino külas. Eestisse tuli ta viieaastasena. 1932–37 õppis H. Ilves Tallinna Konservatooriumis klaverit Artur Lemba juures, 1937–40 kompositsiooni Artur Kapi juures. 1944–45 oli ta samas muusikateoreetiliste ainete õppejõud. 1945 astus ta Heliloojate Liitu. Samal aastal represseeriti helilooja ema, rahvuselt sakslane. H. Ilves järgnes temale Uuralitesse, elas kolm aastat asumisel, oli metsatööline Molotovi (praeguses Permi) oblastis.

1948. aastal pöördus ta tagasi Tallinna, alustas tööd muusikakoolis, 1949 lõpetas konservatooriumi. 1950. aastast kuni

vallandamiseni töötas ta 15 aastat seal õppejõuna. H. Ilvese muusikat hakati maha vaikima juba 40–ndate aastate lõpul, kui ta kuulutati formalistiks. Ka pärast tema vallandamist olid tema teosed mõne aja jooksul keelatud. Kõik see formeeris Ilvese omapäraselt iseloomu. Tema parimad teosed on loodud pärast 1965, kui ta alustas vastu tahtmist vabakutselise helilooja elu.

Isiksus

Heimar Ilves on üks neid heliloojaid, kelle isiksuses peegeldub tugevalt nii nende teoste sisu kui ka nende saatus. Praegu ei vaikita Ilvese teoseid enam maha ei sellepärast, et ta oli represseeritud ega tema religioosete veendumuste tõttu, kuid ikkagi nad ei kõla. Arvo Pärt on soovitanud ettekandeks välismaal kõigepealt just Ilvese muusikat, Neeme Järvi on valmis esitama tema sümfooniaid. Kuid veidralt kombel tuleb vastupanu helilooja enda poolt. See faktor väärib omaette vaatlust. Kasutagem siinkohal tema heliloojatest õpilaste **Jaan Räätsa** ja **Alo Põldmäe** allkirjutatud selle artikli jaoks antud seletusi.

Märgitakse kõigepealt ära Heimar Ilvese fenomenaalset muusikalisi võimeid, tema suurepärast mälu, pedagoogilist talenti.

J. Rääts: "Ma õppisin Ilvese juures üks aasta muusika ajalugu. Praegugi on mu vaimusilme ees, kuidas ta kiirustas tundi, noodihunnikud kaenla all. Reeglina ta hilines. Tol ajal oli muusikaajaloo õppejõudude jaoks ette nähtud spetsiaalne kontsertmeister, kuid Ilves ei kasutanud kunagi tema teeneid. Kogu muusikat võis ta mängida peast. Ta oli üliõpilaste lemmik-õpetaja. Kui Ilvest alati kaitsnud Eugen Kapp lahku rektori ametist, oli Ilves kindel, et teda vallandatakse. Ja seda tehti tõesti, isegi üliõpilaste eestkoste ei aidanud.

Ilvesel on alati olnud suurepärane mälu. Ma mäletan, millise reageeringu kutsusomal ajal välja Šostakovitši 10. sümfoonia esmasesitus. Päev pärast selle raadios ettekandmist mängis Ilves seda hämmastunud kolleegide ees peast. Kui raadios mängiti minu Kolmandat sümfooniati, palusin ma Ilvest seda kuulata – tahtsin teada tema arvamust. Järgmisel päeval kohates mind ütles ta: "Teate, ma hilinesin algusele (ta hilines üldse alati), alustasin kuulamist sellest kohast" (siin ta mängis sümfooniast keskelt) ja seejärel tegi oma märkused. Kuid üldiselt elab ta kõrge klassika maailmas. Meie muusika tema jaoks nagu ei eksisteeri. Ta ei armasta rääkida ka oma muusikast – selles on tema jaoks kõik selge."

A. Põldmäe: "Ma õppisin Ilvese juures Tallinna Konservatooriumis 1964–1965. a. Tema muusikaajaloo kursust armastasid kõik. Üliõpilased olid võlutud tema tundidest, tema ümber kujunes austajate ring, paljud kuulasid tema kursust teist ja kolmandat korda. Mina hakkasin ka kuulama seda veel kord. Minu jaoks avas Ilves kõigepealt Mozarti dramaatilise külje. Tavaliselt nimetatakse

Mozarti "päikesepaisteliseks", kriipsutatakse alla tema optimismi, aga Ilves näitas valu ja kurbust selles muusikas. Tal ei olnud üldse kivistunud mõistet heliloojatest (Wagner on monumentaalne, Tšaikovski lüürik jne.), ta ei surunud neid Prokrustese sängi.

Kui ta vallandati, oli see suur skandaal. Enne seda oli auditooriumis üles pandud magnetofon, et lindistada tema tunned. See oli väga inetu, kuna seda pealegi tehti avalikult üliõpilaste juuresolekul. Ilves oli väga delikaatne inimene, ta saatis ära ametniku, kes pidi magnetofoni sisse ja välja lülitama, ta tegi seda ise. Tunde viis ta läbi väga originaalselt, rääkis seal mitte ainult muusikast, vaid ka muust – filosoofiast, budismist, religioosist jne. Mõnikord tegi ta seda ainult temale endale arusaadavas vormis, nii et tudengid isegi ei mõistnud teda täielikult. Võib-olla varjas ta üht-teist, mida ta ei tahtnud KGB-ni viia, kui ta rääkis magnetofonile, kuid tunni üldist stiili ta ei muutnud. See oli mehise õppetund meile kõigile.

Me armastasime Ilvest, kui oli vaja, püüdsime teda aidata. Mäletan, kuidas me kirjutasime läbi tema Teise sümfoonia partiid, mis pidi ettekandele tulema tema 50. sünnipäeval, kui kontserdini oli jäänud vähe aega. Kui saime teada, et teda tahetakse vallandada, hakkasime korjama allkirju tema kaitseks. Oli otsustatud, et kirjutavad alla kõik kursused peale viimase – kartsime, et see võis mõjuda töölejaotamisel. Ma olin tollal kurusevanem ja korjasin allkirju oma kursusel.

Kuid miski ei aidanud. Mõne aja pärast meile teatati, et Ilvese tunned ei vasta nõukogude pedagoogika nõuetele ja seetõttu ta vallandatakse. Mina aga olen veendunud, et Ilvese jaoks olid tema tunned tõeliseks loominguliseks protsessiks. Ta viis nad läbi eriti professionaalsel, kuid samal ajal ka individuaalsel tasemel, ühendades filosoofiat, muusikat ja pedagoogikat. Vallandamine oli talle löök: ta sattus äkki publikuta oraatori olukorda.

Kõik me imestasime Ilvese absoluutset mälu ning mitte ainult muusika valdkonnas. Kõik tähtsamad näited tundides mängis ta peast, tehniliselt olid need väga täpsed. Beethoveni sümfooniad võis ta mängida peast rühmiti: eraldi puhkpillid, eraldi keelpillid jne.

Räägitakse, et kui Heimar Ilves sõitis Moskvasse täienduskursustele, küsiti temalt, millist Beethoveni sonaati ta võib mängida. Tema vastus: "Millist te soovite?" Kui selgus, et ta oskab mängida peast kõiki neid, olid Moskva professorid hämmastunud. Kuid sama hästi võis ta mängida peast ka igat prelüüdi ja fuugat Bachi HTK-st.

Ilves käib harva isegi kontsertidel, sest ta ei taha oma pead üle koormata liigse informatsiooniga. Ta rääkis mulle, et iga teose mällujätmiseks on tal vaja seda kuulata maksimum kaks korda.

Kahtlemata, tähtsat rolli Ilvese loomingus jaoks mängib tema religioosne maailmavaade. See on tema kõikide teoste aluseks, konflikt selle ja ümbritseva tegelikkuse vahel on tema teoste dramaturgias tüüpiline."

J. Rääts: "Kui ma tutvusin Ilvesega lähemalt, hakkasin käima tema juures kodus, tavaliselt koos Arvo Pärdiva (ta võttis täiendavalt konservatooriumile Ilveselt harmoonia eratunde) niisama juttu ajamas. Need jutujamised olid harilikult religioossetel teemadel, mis on Ilvese jaoks kõikide mõtete

alus. Neid arendades lahendab ta erinevaid elusituatsioone. Religioon on Ilvese jaoks filosoofia, võti elu mõistmiseks.

Mulle paistab, et isegi usklikuks teda nimetada ei ole õige – ta on just nimelt religioosne inimene ning oma juttudes nii nagu oma teostestki püüdes ta esmajoones elu mõistmise poole.”

Religioosse filosoofiaga seostub Ilvese armastus ka vanamuusika vastu.

J. Rääts: ”Ilves tundis suurepäraselt vanamuusikat. Arvo Pärt õppis tundma gregooriuse koraali muusikat just tema käest. Ilves tutvustas teda Guillaume de Machaut’ ja teiste autorite muusikaga, mida tol ajal raamatukogudes tegelikult ei olnud.

Tollal oli võimatu üldse vana vaimulikku muusikat kätte saada. Mäletamisi olid isegi Bach'i koraaliprelüüdid maha kantud, määratud prügikasti panemiseks. Nad päästeti ainult tänu raamatukoguhoidjate jõupingutustele.”

A. Põldmäe: ”Ilvesel kui inimesel on huvi vanade esemete vastu, mis on käsitsi tehtud. Need säilitavad oma loojate iseloomu, igäühel on just nagu olemas oma hing. Vähesed teavad ka Ilvese armastusest vanamuusika vastu. Muuseas, koos A. Volkonskiga oli ta üks Hortus Musicuse innustajaid.”

Kuid Ilves ei ole inimene, kes vaatab ainult mineviku poole. Raskused tema muusika ettekandmisega on ikkagi seotud tema isiksuse eripäraga.

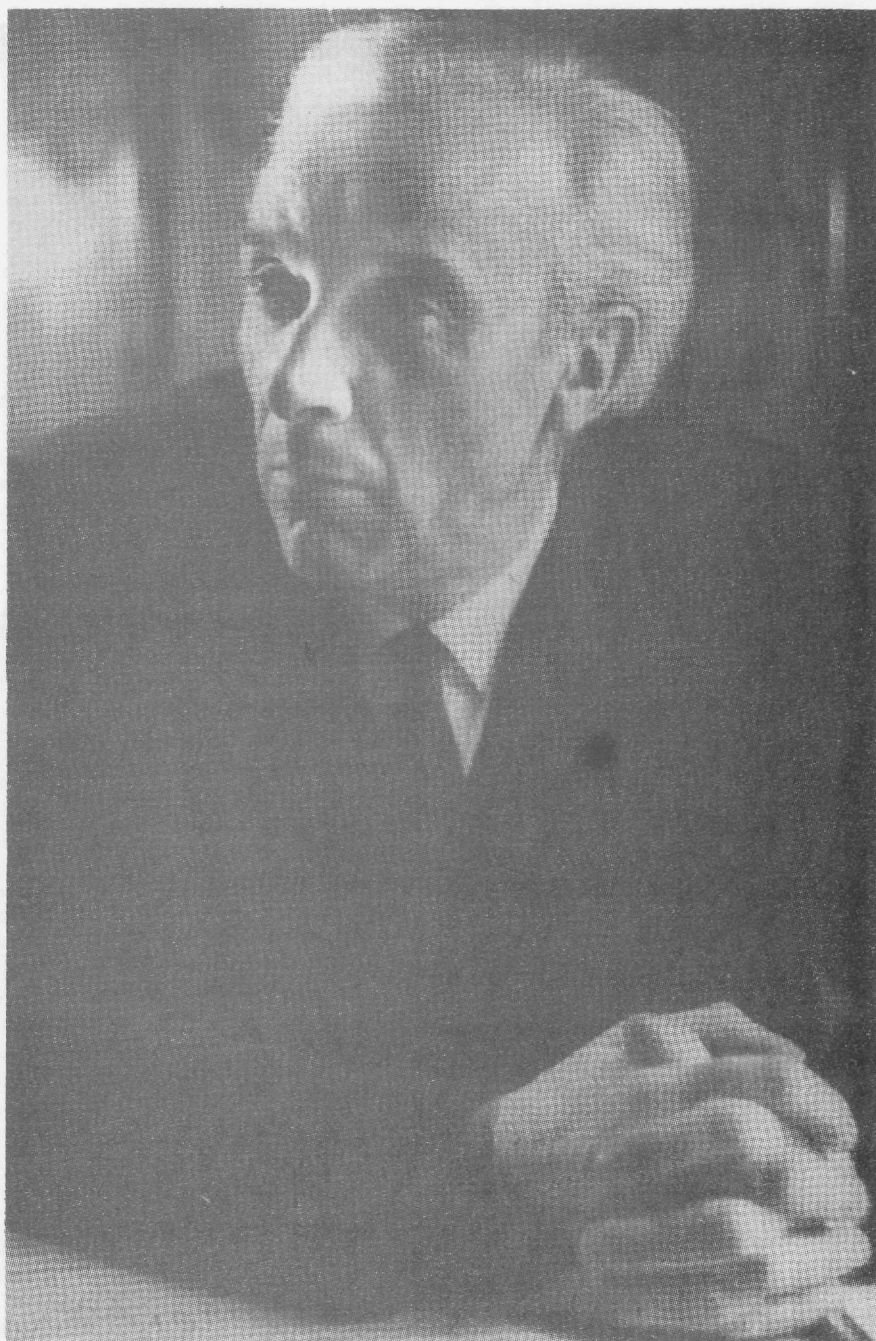
J. Rääts: ”Ilvest huvitab kõik, mis toimub maailmas: ta loeb regulaarselt lehti. Temast räägitakse kui seltsimatust inimesest, kuid see ei ole tõsi. Ta on hea vestluskaaslane. Kuid ta ei avane igäühele. Inimene peab läbi käima pika kontrolli, et Ilves alustaks temaga suhtlemist. Paljudel lihtsalt ei piisa selleks kannatust.

Muusika vastu on ta niisama nõudlik kui inimeste vastu. Kui 1974. aastal oli HL kongress, tahtsime me lasta mängida rohkem Ilvese muusikat. Kuid midagi ei tulnud välja, kõik meie plaanid purunesid tema keeldude vastu.”

A. Põldmäe: ”Oma teostes püüab Ilves ideaalse korra poole. Ta teeb neid kogu aeg ümber ja harva on tulemusena rahul. Seetõttu on ta sageli nende ettekandmise vastu. Ilvese arvates on tema ülesanne täidetud, kui ta jäädvustas ideed. See ei pea tingimata kõlama. Ta ei arvesta asjaolu, et enamik inimesi ei oska lugeda partituuri silmadega. Kui oli tema 80. juubel, tahtsime me muuseumis korraldada tema loomingulise õhtu ja kanda seal ette ühe ta kvartettidest. Kõik oli juba valmis, ka kokkulepe Eesti Muusikaakadeemia kvartetiga. Viimasel hetkel muutis ta kõik ära: ”Varane teos, veel ebatäiuslik.” Sama lugu oli 2. sümfooniaga, kus ta lubas esitamisele ainult *Adagio*. Esimeses osas on tema sõnade järgi vaja veel palju ümber teha.

Ilves on inimene, kellel on vajadus suhelda kolleegidega. Ta isegi otsib suhtlemist spetsiaalselt, käib Heliloojate Liidus, Teatri- ja Muusika Muuseumis. Nagu iga lihast ja luust inimene, tahab ta, et tema muusikat mängitaks võimalikult palju. Kuid teisest küljest segavad tema nõudmised täiuslikkuse osas.

Seda vastuolu märkis ka J. Rääts: ”Ilvese teoseid tahavad ette kanda paljud interpreedid. Kui nad ei kõla, siis mitte sellepärast, et nad vaikitakse maha.”**

Ainus foto Heimar Ilvesest Teatri- ja Muusikamuuseumis

Teeme kokkuvõtte.

Olles fenomenaalselt andekas muusik, püüab Ilves kõrgeima ideaali poole. Religioosne maailmavaade paneb teda soovima selle ideaali absoluutset täiuslikkust, suurepärase mälu ja muusikakirjanduse väga hea tundmine näitavad kätte ju ideaali vormumise mitmekesisuse. Religioosest maailmatunnetusest lähtuvalt esitab ta oma potentsiaalsetele kuulajatele niisama kõrged nõudmised kui iseendale. Samal ajal ei arvesta ta nende vajadust muusika alatiseks elavaks kuulamiseks. Olles seejuures pedagoog, peab Ilves ennast vastutavaks oma kuulajate ees. Ta suhtub komponeerimisesse nagu jutlusse, soovib kanda kuulajateni teatud ideid.

See soov langeb harva kokku kontserdikülastajate nõudmistega. Seetõttu Ilvese teosed, mis hämmastavad oma

sügavuse ja meisterlikkusega igäüht, kes oskab lugeda partituuri, jäävad ette kandmata, vaatamata sellele et ametlik keeld praegu puudub ja et paljud interpreedid sooviksid neid esitada.

(Järgneb)

Mark Rais

* 4 neist on ilmunud 1994. aasta Muusikalehes nr. 11–14. – Toim.

** Lisapõhjuseks võib praegu olla ka solvumine sellepärast, et Eesti Muusikaakadeemia kui Tallinna Riikliku Konservatooriumi õigusjärglane pole isegi arutamisele võtnud H. Ilvese vallandamise tühistamise ja tema ees vabandamise küsimust. Välismaal on R. Matsov juhatanud mõnede H. Ilvese teoste ettekandmist. – Toim.

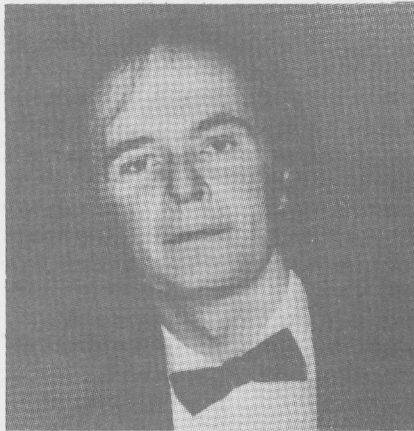
Koolidevahelisest konkursist pikemalt

Kui Muusikalehe toimetus tegi mulle ettepaneku kirjutada ülevaade nn. koolidevahelisest konkursist (KVK), tundsin suurt rõõmu, et selle üle 30-aastase traditsiooni vastu ükskord ometi tuntakse ajakirjanduslikku huvi. Teisalt tundsin vastumeelsust oma kirjutajarolli suhtes. Olen ju möödunud konkursi üks korraldustöö koordineerijaid, kavanõuete koostaja ja žüriiliige. Seda kõike ühe osavõtja-kooli – Tallinna Muusikakeskkooli (TMK) – poolt. Ülevaate kirjutaja peaks olema väljastpoolt tegijate ringi. Polnud raske taibata, et seda inimest möödunud konkursil saalis ei istunud. Muusikalehe õiglase ja siiras huvi asja vastu sundis mind ettepanekuga nõustuma. Kahtlen ainult, kas just huvipakkuvalt, nagu ML eelmises numbris lubati.

Julgen väita, et KVK, mis esmakordselt toimus Tallinnas 4. aprillil 1963.a., vastu pole laiem muusika-avalikkus kunagi eriti huvi tundnud. Vähemalt viimase paarikümne aasta jooksul. Kui võrrelda keskkooliealiste osavõtjate klaverimänguoskuste arenguetappe selle loo kirjutamise-aegse detsembrikuu lõpu päevaga, siis on kell umbes 10 (hommikul). On juba täiesti valge. Aga läheb veel valgemaks. Noored klaverimängijad oskavad juba hästi klaverit mängida ja on saanud heakvaliteedilist õpetust 8–10 aasta vältel. Aga palju on veel õppida. See on nagu kunstniku elukursi esimene voor. Päriskonkurssidelgi ei hiilga I voorud kuulajate rohkusega. Umbes põhimõttel, et laseme žüriineegritel meile parimad välja valida, küll siis kuulama tuleme. III voorus on täis-saalid.

KVK aga ongi ühevooruline. Kursused-klassid (edaspidi kursused) mängivad erinevate raskustega kavu ja võistlevad kursuste kaupa. Kavades kajastub õppekavade nõuete raskusaste ja igal aastal erineval moel – olenevalt korraldaja-kooli tahtest. Tavaliselt teeb korraldaja-kool maikuus teistele koolidele kavad teatavaks ja sealpeale on konkursiks aega pool aastat. Koolid võtavad asjast innukalt osa, pingeline ettevalmistus algab ja see kulmineerub põneva koolidevahelise kokkutuleku-võistlusega tavaliselt novembris. Võistlusmoment ja oma töö võrdlemine teiste koolide õpetajate tööga koos kasulike kogemuste kõrva talletamisega on õpetajaile tänases mõistes (auto)-täienduskoolitus. (Individaalne).

Algselt oligi KVK-del kõige tähtsam konkursijärgne arutelu. Võistluse pingerea koostamist nii oluliseks ei peetud. Sageli piirduti vaid parimate esiletoomisega (minu sellealased kogemused pärinevad 70-ndatest aastatest), nagu tänavu II kursusel.

KVK võitja 1970-ndail aastail Ivari Ilja.

Kuidas siis tänavu mängiti? Praegu, detsembri lõpus on ikka hästi meeles selle konkursi kirkaimad esinejad – Ave Kruup ja Mari-Liis Sild, Vladimir Võssotski ja Naili Saripova. Eelnimetatute juurde võiks kuuluda ka lõppkursusel esikoha saanud Kristina Golik, kuid Štšedrini prelüüdi ja fuuga ning Beethoveni 32 variatsiooni esituses oli ka üldmuljet kahandavaid puudusi. Siinkohal lisan, et kõikidel KVK-del, mida mina olen kuulnud, esineb IV kursuse kõige ebahätlasemalt. Nähtavasti kooli lõpuaasta tööruutmi ei sobi novembrikuine KVK mitte sugugi. Suure lõpukava viimistlusetapp langeb tavaliselt ikka kevadsemestri, sügissemester kulub aga kava selgeksõppimisele. Raske on nõuetele (20–25 min.) vastava kava pikkuse kokkusaamisega. Loomulikult vaatab nii kuulaja kui ka žürii mängitava kava kestvusele läbi sõrmede, esitatu viimistlusele aga enam mitte.

Kristina Golik oli ikkagi parim, sest tema muusika temperatuur ja kõlalkultuur panid kuulaja kaasa elama. Ka TMK õpilased ei leidnud oma keskpärasest Estoniast selliseid kõlavärve kui Golik. Kvaliteetse hulka sattus ka ootamatuid, pealiskaudseid üleminekuid, kiirustamisi. Väga andekas tartlanna Jane Susi mängis hästi Štšedrini ja omapäraselt kauniks Skrjabini op. 8 fis-moll etüüdi, kuid ei ole veel üle Prokofjevi 3. sonaadi tehnilistest raskustest. III preemia pälvinud Julia Agejeva mängis minu eriarvamuse järgi konkursi parima Štšedrini, selge kontseptsiooni ja kõlalise teostusega. Korrektselt esitatud Chopini Fantaasias jäi vajaka Chopini vaimust ja... fantaasiast.

Paljud osalejatest IV kursusel mängisid tugevasti alla oma võimete. Teades osalenud TMK õpilaste tegelikke võimeid võin seda kindlalt väita. Kes soovib selles veenduda, võib külastada koolide kevadisi lõpueksamid. Prae-

gune oli siiski selleks valmistumise vaheetapp.

III kursuse muusikalise keskhariduse kulminatsioonikoht. Talle antakse tavaliselt lahendada kava näol konkursi kõige raskem pätkel. Sel korral oli vaja mängida üks Beethoveni sonaat. Ootamatult suur osavõtjate arv (15) ja küllaltki hea ettevalmistuse tase andsid teada, et väljakutse võeti innukalt vastu. Kuigi võib-olla mõni osavõtja mängis elus esmakordselt Beethoveni sonaati, esitati konkursil väga soliidne valik neist, kokku 13 erinevat sonaati! Kolmest koolist (v.a. Pärnu) igapäheest kordus ainult üks, op. 7 Es, mis on üks raskemaid Beethoveni sonaate üldse.

M. Pakri õpilased Ave Kruup (op. 7) ja Mari-Liis Sild (op. 31 nr. 1) mängisid nivool, kuhu võib jõuda selles vanuses ja nii raskete sonaatidega. Mõlemad on ülejäänud osavõtjatest üksjagu ees nii pianistlike oskuste kui ka suurteostesse kätkevad mõtte edasiandmisel. Süvenemine ja oma vaatenurga leidmine on neilgi veel ees. Kahjuks ei saanud ma kuulata Elo Toomi Tartust, kes aga III koha pälvinuna sai ülejäänud žüriiliikmete kiitva hinnangu osaliseks. Head arusaamist ja korralikku ettevalmistust pakkusid ka esiletõstetud Margus Riimaa (TMK), Nele-Eva Steinfeld (Otsa-kool), Triin Hommuk (TMK), Damis Valjeteris (Elleri-kool) ja Darja Ignatova (Otsa-kool).

Mitte-esiletõstetuist jäid meelde Anu Reimann (TMK) oma julge isikupäraga op. 28 esitamisel ja Madis Priilinn Pärnust Appassionata keerukustega toimetulemisega. Esiletõstmist takistasid Reimanni puhul ajutine muusika voolamise pidurdumine, terviku lõtvus, vähene sõrmede täpsus, Priilinna puhul vähene muusikaline aktiivsus ja keskendumisraskused. Ikkagi arvan, et neid nimesid tasub meelde jätta, nende aeg tuleb veel.

Lühikese ja näiliselt, nagu selgus, kerge kava koostamisel I kursuse jaoks pidasin silmas tõsiasi, et TMK on selleks konkursiks valmistumisel eelis-sesundis. Jätkavad ju õpetajad tööd oma endiste õpilastega, ülejäänud koolid aga alustavad uute esmakursuslastega ja seda alles septembrikuus. TMK IX klass, kes on üldiselt üks tugev klass, suhtus nii "lihtsasse" kavasse leigelt, mõned head mängijad loobusid, mõned valmistusid pealiskaudselt. Konkurs aga näitas, et nii "pedagoogiline repertuaar" on siiski väga raske ülesanne. On ju 3-häälne inventsioon justkui muusikaline sprint. Nõuab head keskendumist vaid minutiks, mis ei ole üldse lihtne. Ja tuua esile võimalikult palju polüfoonilise koe finesse.

Lembit Orgse õpilane Vladimir Võssotski näitas, et ka sellise ülesandega edukalt toime tulles võib saada kuulajatelt suure aplausi. Tema oskas ka paremini kui teised mängijad ümber lülitada Mendelssohni romantilisele kujundimaailmale. Tema energiat sisaldav h-moll sõnadeta laul oli ka esitatud väga viimistletult. Tartlanna Anna Šumilova mängis hea arusaamisega muusikast, Bach'i polüfooniline graafika võinuks olla selgem. Kolmandaks jäanud TMK õpilasele C. Kremenetini pole polüfoonia kuulamise kohta midagi ette heita, võinuks ehk karaktereid rohkem esile tuua.

Nii I kui ka II kursuse kavad olid sarnased – koosnesid kahest erineva

ajastu muusikast. Bach ja romantik Mendelssohn I kursusel, eesti muusika ja romantism II-sel. II kursusel mängiti konkursi kõige ilusamaid ja maitsekamalt koostatud kavu. Meeldiv oli tõdeda, et selles vanuses on õpilaste areng erakordselt kiire. Tervikuna kogu II kursus mängib palju paremini klaverit kui I kursus ja on sisuliselt küpsem. Selle kava juures valmistas aga osavõtjatele kõige suuremaid raskusi nii erinevale muusikale erineva lähenemisnurga leidmine. Kuigi kõik neli esiletõstetud olid kavad hästi ette valmistatud, jäi ikkagi rohkem meelde Maila Põllu õpilane Naili Saripova oma Elleri Toccato, kus nooditeksti peensused olid realiseeritud võimali-

kult täpselt.

Kuna selle kursuse kohta tehtud märkmed olid mul detsembri lõpuks lõplikult kaduma läinud, piirdun sellega, mis öeldud. Olid ilusad kavad, palju häid viimistletud esitusi, kus üldjuhul üks pool kavast esinejale paremini istus kui teine pool. See polegi teab mis erakordne puudujääk. Ka päris suurtel kunstnikel ei õnnestu alati ühelt autorilt teisele ümberlülitumine.

Järgmisel aastal ehk 1998 kordub kõik Tartus. Kohtumiseni!

Valdur Roots

Olgem karmid, kuid õiglased, ja kui muud enam üle ei jää, tuleb tõtt rääkida

A. Valton

(Nii pöörduti žürii poole)

5.-6. detsembrini toimus Saaremaa Ühisgümnaasiumis (SÜG) II üle-eestiline noorte kooride festival. Osa võttis ligi 400 lauljat 13 Eestimaa koolist. Osavõtjaid hindas 6-liikmeline žürii – 2 Tallinnast, 3 Saarest, 1 Soomest.

I üle-eestiline noorte kooride festival toimus samas 1995. a. märtsis. Seekordse peakorraldajaks oli kooli väsimatu ja teotaheline muusikaõpetaja Mari Ausmees.

A-kategoorias (muusikalise süvaõppe ja huvikoolid) oli kohustuslikuks lauluks spetsiaalselt festivalile kirjutatud ja väga nõudlik A. Marguste "See on Saaremaa", B-kategoorias T. Kiilaspea laul "Saaremaa kohal". Autor austas festivali oma kohalolekuga ja tänas autorikogumikuga B-kategoorias parimaks tunnustatud kohustusliku laulu esitajat – Tallinna 54. keskkooli segakoori (dir. Külli Puhkim).

A-kategoorias võitis parima kohustusliku laulu esituse Tallinna Reaalkooli Segakoor (dir. Eve Karp).

Lisaks kohustuslikele lauludele oli V. Tormise loomingut oma kavadesse võtnud 6 koori. Kahe lauluga olid kavades esindatud M. Härma, P. Sarapik, M. Sisask; ühe lauluga R. Tobias, C. Kreek, H. Tobias-Duesberg, L. Veevo, Ü. Vinter, M. Kõlar, P. Pajusaar ja A. Värte.

Huvi varase muusika vastu leidis väljundi Passereau, J. Arcadelti, A. Caldara muusika kaudu (Tartu M. Härma Gümnaasiumi Segakoor, Tallinna 54. keskkooli segakoor, SÜG). Soov tunnetada romantilisi sügavusi avaness G. Faur, ja Fr. Schuberti loomingut kaudu (Tallinna Ühisgümnaasiumi ja Pärnu Ülejõe Gümnaasiumi segakoor).

Üha leviva multikultuuralsuse ilminguna kõlasid 14 korral nii saatega kui saateta Aafrika ja Ameerika mustanahaliste muusika ning mitmed levimusika seaded.

Eriti elutervelt mõjus Rapla Ühisgümnaasiumi noortekoor "Mitterühminda" (dir. Urve Uusberg) erksa ja tundliku sotsiaalse ja muusikalise hoiakuga ainult eesti autorite lauludest (V. Tormis, U. Sisaks, P. Sarapik, T. Kiilaspea) koostatud kava (žürii eripreemia!).

Mitmekesise, stiilse, rahvusvahelistele konkursinõuetele vastava kava ja selle muusikaliselt küpse esitusega tõusis festivali üldvõitjaks Tartu Miina Härma Gümnaasiumi Segakoor, selle dirigent K. Leppoja pälvis A-kategooria parima dirigendi eripreemia.

Kõlakultuur ja –tasakaal ning muusikaline intelligents kaunistasid A-kategoorias teiseks tulnus Tallinna Reaalkooli Segakoori esinemist (E. Karp), nii nagu väga hea diktsioon, väljatõotatud strihhid, koori küps ja kõlav toon ning vahetu emotsioon kindlustasid Kuusalu Keskkooli noortekoorile (dir. Taavi Esko) taas III koha A-kategoorias.

Selge dünaamilise taotluse, nõtke, ilmeke fraasi ja ühtlase ansambliga

laulis B-kategoorias ennast esimeseks Nõmme Gümnaasiumi Segakoor. Selle dirigent Anu Sepp tunnustati sama kategooria parimaks dirigendiks. Intonatsiooniline viimistletus, ühtlane toon ning maitsekas kava kindlustasid B-kategoorias II koha 54. Keskkooli Segakoorile. Meeleolukalt lauldud T. Kiilaspea "Saaremaa kohal", eriti aga sõnumina kõlanud A. Värte "Palve" tõstsid III kohale SÜG-i kammerkoori Kreedo (dir. M. Ausmees).

V. Tormise "Ingerimaa õhtute" V osa Tallinna Ühisgümnaasiumi Segakoorilt (dir. Aade Eritis) oli tõeline lavashow (eripreemia ilmekaima esituse eest). Sama koori solist (vabandan, kuid nimi jäi teadmata)

teenis laulua "Oh, Freedom" oma musikaalsuse ja kauni häälega ära taas žürii eripreemia.

Kindla sooviga vallutada suure muusika tippu ka väikeste lauljatega tõi A-kategooriasse võistleva Saaremaa Poistekoori (dir. Veikko Lehto) nõudliku repertuaariga, nagu R. Tobiasi "Jerusalemme tütre". Koor pälvis SÜG-i luuleteatri Krevera eripreemia.

Dirigent Ulvi Tamm mõjus B-kategoorias oma Türi Majandusgümnaasiumi lauljate ees teenäitajana, guruna. Kummastav muusikas olemine leidis sõnastuse žürii eripreemias "muusikalise siiruse eest".

Kui lauljate valik pole liiga suur, ent tänuväärne soov oma kooli ja koori esindada olemas, rakendati enam soliste (Kilingi-Nõmme Keskkooli Segakoor, dir. Enelin Mei) või võeti appi tütarlapsi laulmaks tenoripartiid (Kuressaare Gümnaasiumi Kammerkoor, dir. Mai Rand) – mõlemad B-kategooria. Viimasega olgem ettevaatlikud!

Soomes kolleegi Ritva Alivehmase tähelepanek: "Teil on nii palju segakoore! Soomes laulavad selles eas põhiliselt tütarlapsed. Meil on väga head neidudekoorid. Noormehi on laulmas vähe."

Lisaks konkursile andsid koorid kontserte nii piiskopilinnuses kui kultuurimajas. Järgmise noortekooride festivali korraldamise au anti koos rändauhinnaga Tartu M. Härma Gümnaasiumile. Pärast festivali pidulikku lõpetamist järgnes SÜG-i traditsiooniline kabaree-etendus abiturientide esituses. Siinkohal ei saa ilma emotsioonideta – fantastiline isetegemise rõõm! Rõõm rütmist, liikumisest, muusikast, valgusest, värvidest, kostüümidest, noorusest!

Erlilist lugupidamist väärrib festivali korraldus alates pidulikust avamisest kooli hümni, festivali logost signatuurini, täpselt ja laitmatust korraldusest ajagraafikust kinnipidamiseni ja lõpuks ehtsaarlaslik olemine ja külalislahkus.

On peaaegu uskumatu, et selle taga on üks kool – SÜG!

Miks ta seda suudab?

Kes ütles, et noorus on hukas?

Ene Üleoja,
žürii esinaine

"LAULUGA PÄÄSTISIN OMA NAHA"

Sellise lausega võitis 35 aastat RAM-is ja kümmekond aastat teistes meeskoorides laulnud Voldemar Valge kokku oma kireva elutee, mille kõrvalrajad kulgesid läbi arvutute ametite. Ikka põhjusel, et koorilaulja palk ei võimaldanud peret ülal pidada. Aga ometi ei loobunud Valge laulmisest ei noore mehena sporti kiindunud, ei töötuna konservatooriumis käies, ei metsalangenetajana Kotlases, ei piirangutesse sattunud Velikije Lukis ega isegi pensioniea välja teenimuna. Alles 70-aastaselt võitis ta vastu otsuse tulla RAM-ist ära... ja läks kohe laulma sõjaveteranide meeskoori!

V. Valge: "Aga kõrvakuulmine jäi siis kehvaks, kartsin detoneerimisega kõik ära rikkuda ja loobusin laulmisest lõplikult."

Voldemar Valge sündis 1909. a. Narvas, käis Kreenholmi juures asavas koolis ja töötas vabrikus koos emaga, kui majanduskriis sundis ühe neist lahkuma.

VV: "Pidasin õigeks jätta ema tööle ja otsida ise midagi ajutist. Kuna olin kõva laulupoiss, leidsin vaba aja täiteks ikka rakendust – olgu kirikukooris, kus lauldi isegi suurvorme, Kreenholmi Noorte Meeste Kristliku Ühingu organiseeritud operetiringis, Narva Meestelaulu Seltsi kooris ja mujalgi. Mul oli tänu laululembelisele emale ju hea praktika juba lapsepõlvest saati, teismelisena karjas käies aina laulsin. Siis peremees teadis, et ma pole põõsa all uinunud ja karja hooletusse jätnud. Kooli kooris seisn tüdrukute kõrval, sest oma kõrge häälega ei passinud ma poiste hulka, ja muidugi tuli mul ka soolot laulda. Sõjaväes oli Valge Volts ikka see, kes pidi laulu üles võtma ja ega ma pühitsetud. Näiteks suurest rõõmust, et

saame Jõhvis veedetud noorteaja järel jälle kodulinna, laulsin tagasiteel oma hääle täiesti kähedaks!"

Otsus tulla Tallinnasse õppima tekkis Valgel tänu koorikaaslasele Artur Vahterile, kes parajasti tudeeris konservatooriumis koolimuusikat, ja Narvas laulmist õpetanud pr. Pajule, kes soovitas noormeest teda ennastki koolitanud L. Hellat–Lemba juurde. Nii jättiski Valge maha oma taasomandatud ja vägagi hästi tasutud ketraja töökoha Kreenholmis ja läks sisseastumiskatsetele, kus muuseas laulis ette ka pr. Paju abiga välja töötatud aaria Bizet' ooperist "Pärlipüüdjad". Mõne aja pärast jõudis Narva L. Hellat–Lemba sõnum: "Valge andis eksami ära hiilgavalt, "viiele"!"

Juba esimesel aastal kasutas J. Avavik uustulnuka andeid ooperiklassis, kus lühikasvulisele Valgel tuli esineda läbilõikelistes etendustes koos T. Kuusiku, V. Neluse ja teistega.

VV: "Algul mul vedas, sain uude Kadrioru Noorteparki korraldajaks–kasvatajaks, aga kui seda hakkas haldama spordiselt Kalev, loobusin kohast. Peatselt veeretasin näpu vahel viimaseid sente ja püüdsin leida olukorrad väljapääsu õige omapärasel moel. Nimelt läksin A. Karindi juurde koju, tutvustasin end, laulsin talle midagi ja saingi Linnateenijate Meeskoori liikmeks. Nüüd oli "linna teenijaks" saamine juba lihtne – suvel paigaldasid kaablit, sügisest alates töötasin Elektriijaama katlamajas. Konservatooriumi päevil laulsin ka Nevski katedraali kooris ja Ringhäälingu niioelda esimeses segakooris, mis esitas katkendeid oopereist ja kus minuga koos laulsid veel tenorid J. Lükki, P. Mägi ja S. Podekrat."

Valge ei jõudnud oma õpinguid lõpetada, algas sõda ja mehed värvati Punaarmeele. Tegelikult kujunes küll teistsuguseks.

VV: "Tööpataljon oli õudne koht, nagu vangilaager. Langetasime Kotlases metsa näljastena, külmetavatena ja täielikus lootusetuses. Sinna jäi palju mehi maha, vist 70% meist suri.

Kui teispool Uuralit moodustati ellujäänutest Eesti Pataljon, oli J. Variste varmas looma selle juurde meeskoori, varsti kogunes ka väike jazzorkester. Muusikamehi õppustele ja eeslinile ei suunatud, tegutsesime trofee-komandos, puhastasime lahinguvälja maha jäetud relvadest, abistasime sanitare. Käisin küll ka Velikije Luki all, aga karjusin vähe tagapool "hurraa" neile, kes ründele tormasid!"

Just sellel rindel juhtus üks käskjala kaotanud ohvitser haavata saama ja teda Moskvasse toimetama määrati veidi vene keelt pursniv Valge. Saatus viis "transportija" kokku kunstiansamblites osalejatega; sealsamas Moskvas otsustatigi Valge demobiliseerida ja suunata Ernesaksa koori.

VV: "Kindralstaabis imestati – mis mees ma küll olen, et saan vabastuse Stalingradi lahingute aegu, mil iga sõdur arvel? Kui kuuldi, et artist, noogutati mõistvalt – artiste osati Venemaal hinnata. Kui Jaroslavl'i jõudsin, käsutati kohe lavale, aga mul polnud ju ülikonda ollagi. Laenasin siis selle Paul Rummolt, kes istus seni lava taga sõdurimundris, kuni mina oma lauludega lõpetasin."

Valge oli üks neist vähestest, kes jäid 1944. a. kodumaale naasnuna truuks G. Ernesaksale

Mälestuskontsert sünnimail

13. detsembril oli Raasiku kultuurimaja saal puupüsti täis. Kohalik rahvas oli seegi kord tulnud hulganisti osa saama sealkandis juba viiendat aastat järjest toimuvast Gustav Ernesaksa sünniaastapäeva tähistamisest. Tõsi, umbes poole või isegi veidi enama osa publikust moodustasid koorilauljad ise. Neid oli 18 koori jagu. Põhiliselt olid need Põhja–Eesti, esmajoones Harju regiooni taidluskoorid. Aga kohal oli ka eesti meeskooride "lipulaev" – RAM.

Kontsert G. Ernesaksa sünnikoha mail oli üles ehitatud n-ö väikese laulupeo printsiibil. Kuna oli kõikide kooriliikide esindajaid, moodustati neist ühendatud poiste-, nais- ja segakoor, mis esitasid erinevate dirigentide juhendamisel põhiliselt maestro G. Ernesaksa loomingut. Publikule pakkus muusikalist küllakosti ka Kuusalu keskkooli poisteansambel Taavi Esko juhendamisel. Selle esitatud erineva karakteriga laulud tekitasid publikus parasjagu elevust ja said sooja vastuvõtu osaliseks.

Õhtu põhiosa oli kanda Eesti Rahvusmeeskooril Ants Sootsi juhendamisel. Alustas see Gustav Ernesaksa "Lauliku talviksindusega", mis oma meeleoluga väga mõjuvalt harmoneerus nii tolle päevaga kui ka eesti muusikakultuuris taasiseseisvumise järgselt valitseva

õhkkonnaga. Edasi tulid veel mitu laulu erinevatelt heliloojatelt. Neist tähelepanuväärsemaks nii sisuliselt kui ka interpretatsioonilises mõttes oli üks Vana–Rooma mõtetarga Seneca tekstile loodud põnev ja modernse kõlaga koorikompositsioon.

Pärast RAM-i etteastet jõudis kätte aeg teha teatavaks tänavused Ernesaksa-nimelise preemia laureaadid. Preemiad pälvisid helilooja Ester Mägi, koorijuhid Hirvo Surva ja Maie Kivita–Maasikas ning EMA koorijuhtimisala tudeng Riina Viilse. Preemiad andis üle RAM-i direktor Vello Mäeots.

Gustav Ernesaksa 89. sünniaastapäevale pühendatud pidulik kontsert–aktus lõppes kõigi kooride ühislaulmisega. Ühendkooris tegid kaasa nii professionaalsed kui ka isetegevuslikud lauljad ja kõlaline kvaliteet oli piisavalt balansist väljas. See ei takistanud aga publikul esinemist nautimast ja ka kaasa laulmast viimast lugu, milleks oli traditsiooniliselt G. Ernesaksa "Mu isamaa on minu arm".

Kohalike elanikega vesteldes selgus, et G. Ernesaksa mälestusüritused Raasikul on küllaltki suureks stiimuliks sealsele taidluskooriliikumisele. Erilist rahulolu väljendati aga neil RAM-i osalemise üle.

Aaro Pertmann

Fotokogu täienes

Gustav Ernesaksa sünniaastapäeval 12. detsembril 1997 sai Teatri- ja Muusikamuuseum torada kingituse – ligi 400 fotot maestro Gustav Ernesaksast ja maestro Roman Toist, põhiliselt viimaste üldlaulupidude kontekstis. Fotokogu on oluline täiendus mõlema eesti koorimuusika suurkuju isikufondidesse.

Kingituse tegi Roman Toi ja selle andis muuseumile üle fotode autor hr. Artur Rätsep.

Alo Põldmäe

ja moodustasid Riikliku Filharmoonia meeskoori tuumiku...

VV: "Esimesed aastad olid väga rasked, tegime proove kus juhtus – kinos Oktoober, Säde tänaval, Laial tänaval. Hommikust saati tuli ahju kütta, et õhtul valitseks ruumis vähegi normaalne temperatuur. Toole meil muide polnud, seisime kogu prooviaja püsti.

Siis käisime Estoniat taastamas ja saime sinna lõpuks oma korraliku harjutussaali. Ringi sõitsime lahtistel veomasinatel või näiteks kitsarööpmelisel raudteel agiitrongiga; päeval andsime ahtas vagunis kontserte, öösel magasime sealsamas...

Eks pikapeale olud paranesid ja palgad suurenesid, aga toimetulekuks tuli aina "muud" tööd otsida. Mitmete puhtfüüsiliste ametite kõrval teenisin lisa Estonia teatri abikooris ja isegi väikestes osades, esinesin Filharmoonia kontsertidel, imiteerides linnulaulu ja vilistades viise. Olen isegi mõned rongid "teele saatnud". Kord Nõmme jaamas hakkas vagunisaatja vile kange külmaga

streikima, ma siis vilistasin, vedur tegi "tuut" ja tossutas minema! Teinekord külmetasime kooriga Rakvere jaamas, oodates kärsitult, millal hakkab liikuma meid Kundasse viiv rong. Vilistasin prooviks ja kujutlege vaid – rong hakkaski liikuma!"

RAM-i kunstilise taseme hindamisel on Valgel kindlad seisukohad.

VV: "Ernesaksa ajal oli tase väga kõrge – see tubli mees pühendas koorile kogu oma elu, oli väga distsiplineeritud ja nõudis kõigilt täpsust. Viinajoojaid ta ei sallinud ja vihatas nende peale mõnigi kord nii, et kartsime teda kaotada. Mina kui vanem laulja läksin siis Ernesaksa rahustama–lepitama.

Koori diktsioon, tooniandmine, rütm, esitusviis olid Ernesaksa käe all ideaalselt paigas, teised dirigendid temani ei küündinud. Ernesaks oli väge täis, häälitseks kaasa ja trampis nii, et rahvamajade kehvad põrandad tümisesid. Ma soovitsin tal vähem rabelda, väites, et saame niigi kõigest aru ja pole mõtet podiseda nagu iga hetk lõhkeda ähvardav aatomireaktor.

Aga Ernesaks teatas, et teisiti ta ei saa, elavat igale laulule niivõrd tugevasti kaasa! Eks ta nõnda panigi oma südame nahka."

Koos RAM-iga on V. Valge rännanud risti–poiki läbi NSV Liidu ja Euroopa, Eestist rääkimata. Palju käinud ja näi-

nud inimesena on tal nii rohkesti mitmesuguseid mälestusi–tähelepanekuid, et neid on võimatu mahutada piiratud kirjatükki. Siiski vajavad veel tsiteerimist V. Valge "kõige suuremad" meenutused.

VV: "Minu lauluoskuse suurim tunnustus tuli Narva poiste suust, kes, palunud mind ühel päikesepaistelise suusaretke puhkehetkel midagi laulda, otsustasid, et "laulab ikka ilusti küll!"

Ometi naersid needsamad poisid välja spordimehest Valge otsust minna õppima nii tühist ala nagu laulmine.

VV: "Minu kõige uhkem sooleerimine oli konservatooriumi õpilasõhtul. J. Aavik oli lava taga kinnitanud: ei mingit lisapala! Aga kui lõpetasin Rudolfo aaria, olles hiilgavalt toime tulnud kõrge do–ga, ja aplaus ei tahtnud kuidagi vaibuda, nõudis seesama Aavik minult lisapala!

Mu lauluoskus oli kõige vajalikum Kotlases, kus suutsin puhkehetkel meelitada vaevatud mehi endaga kaasa laulma ja seeläbi pisutki nende masendust leevendada.

Kõige rohkem läks mulle südamesse kohtumine mehega, kes oli sõja ajal Jaroslavlis ühes haavatud läti sõjameeste tarvis kohaldatud hotellis kuulnud mind laulmas duette koos Georg Otsaga – osa koguni läti keeles. Mina toda Riia Ooperiteatri direktorit muidugi ära ei tundnud, kuid tema nii kaua eredana püsinud mälestus oli üpris liigutav."

Elamisest, elukaaslasest, järeלטulijaist ja kas või sel päeval sügiskuldseid lehti säratanud päikesest tunneb kõigist katsumustest lauluga välja tulnud Voldemar Valge ikka veel rõõmu. Ja tahab kindlasti osa saada uue aastatuhande vastuvõtu pidustustest!

Pika jutu äärelinna väikeses majas võttis lühemalt kokku

Ines Rannap

Voldemar Valge jutuhoos maestro Gustav Ernesaksaga.

Mälestuskillukesi Gustav Ernesaksast

Viis aastat lahkumisest käesoleva aasta esimesel ja üheksakümmend aastat sünnist aasta viimasel kuul. Sellesse ajavahemikku mahub ülimalt teguderohke ja kaasaegsete mälestustesse kui ka muusikaajalukku pääsivalt jääva inimese elu.

Minu esmane kohtumine laulutaadiga, kelle taktikeppi tuli hilisemas elus jälgida paljudel laulupidudel, oli 1930. aasta südasuvel. Olin praktikandina Kose–Uuemõisas laste suvelaagris, kus juhatajaks oli kauaaegne koolimees ja muusikaõpetaja Johannes Ernesaks, Gustavi onu, ning arveametnikuks tema konservatooriumis õppiv onupoeg Lembit. Igal nädalalõpul saabus sinna ka Kuta (nii teda tol ajal hüüti) – konservatooriumi oreliklassi tudeng. Laagri personal koosnes peamiselt noortest praktikantidest, pedagoogidest ja üliõpilastest, sealhulgas ka hiljem luuletajatena tuntuks saanud Paul Rummo ja Kaarel Korsen. Nii kujunesidki need nädalalõpu sumedad suveõhtud mõisatrepil minilaulupidudeks, teadagi Kuta Ernesaksa initsiatiivil. Nüüdki, aastakümnete möödudes, hellub süda, kuuldes Soome

raadiost meie tookordset lipulaulu "Kui kõndisin suvehämaral ma nurme nõlvakul".

Meenutan mõningaid laulupidusid, kus üldjuhiks oli G. E. Eriilselt on meelde jäänud 1960. aasta paduvihmapidu. Vihmast nõretavad lauljad uhiuue laulukaare sügavuses laulmas, Gustav Ernesaks lauljate kätest hoitud vihmavarjude all juhatamas. Lauldi üle poole laulupeorepertuaarist, lisaks üldtuntud rahvalikud laulud, kuigi laulupeo avamine oli lakkamatu saju tõttu edasi lükatud järgmisele päevale. Vihmavarje pea kohal hoidvaid ja kilemantlites lödisevaid kuulajaidki jagus hulgaliselt.

1965. aasta laulupeo repertuaarist kõrvaldati "Mu isamaa on minu arm", mis riigijuhtide meelest ei kõlvanud tollesse aega. Ühendkooride lõpulaulu järel hakkas äkki laulukaare alt kostma, esialgu üsna arglik–vaikselt "Mu isamaa...", järgnevad lauluread juba julgemalt ja kui jõuti sõnadeni "Su valu südames mul keeb...", laulis kogu ühendkoor südamest, pisaratega pooleks. Kuulajate esiridades aga tekkis segadus. Kultuuriminister Ansberg sebis ühe

valitsusmehe juurest teise juurde, lajutas käsi, kuni läks ja lükkas Ernesaksa pulti ja kolmas salm lauldi juba laululooja dirigeerimisel. Ei unusta iialgi Gustav Ernesaksa nägu seda lõpusalme juhatahes.

Juubelilaulupidu 1969. aastal oli erilise hõnguga. Repertuaar koosnes enamikus eesti autorite loomingust. Juba laulupeo avakantaat "Laulu algus", Veljo Tormise ja Hando Runneli ühislooming, häälestas lauljad ja kuulajad isamaaliselt. Nagu teada, võitles Ernesaks sellise repertuaari, vastuseisudele vaatamata, julgelt välja. Meeleolu laval ja kuulajate hulgas oli vaimustunult ülev.

"On surmateateid, mille puhul kogu hõim võpatab, mille puhul maa jääb hetkeks tummaks ja kogu rahvas tabub teda tabanud kaotust," ütles Voldemar Panso oma järelehüüdes Ants Lauteri surma puhul. Selline meeleolu tabas eesti rahvast 1993. aasta jaanuari lõpul, kui teatati maestro Gustav Ernesaksa lahkumisest.

Ellen Uritamm

5. detsember 1997

70 aastat tagasi – jaanuar 1928

4. jaanuaril 1928 tähistati **Anne Vabarna** 50. sünnipäeva. Juba siis kandis ta "Lauluema" aunime. Alles eelmisel aastal oli ta saanud Värskla preestri tunnustuse oma sündimise päeva kohta. Enne A. Vabarna, kes ei osanud kirjutada ega lugeda, seda ei teadnud. Küll olid kirjaoskajad juba tema lapsel ja nii oli poeg Ivvo oma emalt 4 aasta jooksul üle 40 000 värvi üles kirjutanud. Innustuse oma leelotamisele oli A. Vabarna saanud 1. Setu laulupeol 1922. a. Tema improvisatsioonivõime olnud imeväärne: laul voolanud kui lättest, täis luulet, kukukaid pilte ja sügavat mõtet. Kui inimene olnud ta aga peenetundeline, heasüdamlik ja tagasihoidlik. Kaugemale kui Petserisse ja Rāpinasse polnud Lauluema oma 50 eluaasta jooksul saanud.

Holstres peeti aastavahetusel kohaliku muusika- ja lauluseltsi 25. juubelipidu. Näärimeeleolu oli publikul sees ja nii lobiseti ettekannete ajal, suitsetati ja pudelgi käis ringi. Pärast sega- ja meeskoori esinemist kanti ette A. Kitzbergi-J. Simmi "Kosjasõit". Pidu jõudis lõpule alles kell 5 hommikul.

Paide Ühisgümnaasiumis korraldati A. Hansen-Tammsaare austamisõhtu. Peaaegu kõik kooli õpilased olid kohal. Esines ka sümfooniaorkester.

Eelmisel aastal oli **Lauljate Liidus** üles võetud mõte panna ametis puhkpilliorkestrite instruktor. 7 kandidaadi seast sai sellele kohale Rudolf Ertis Tartust. Viimasel ajal oli ta juhatanud Tartu Kaitsemaleva orkestrit.

11. jaanuaril suri **Keila kihelkonna** silmapaistvamaid koorijuhte Jakob Maaberg. Vaid 2 talve oli ta saanud koolis käia, kuid helihargi tarvitamine koorile hääleandmisel oli tal selge juba 9-aastasena, nooditundmises sai ta õpetust Keila pastorilt M. v. Fickilt. Alles 15-aastase poisina asutas ta segakoori, ühe esimese Keila kihelkonnas. Kuigi kasina kooliharidusega, asutas ta 1883. a. Keilasse esimese laenuraamatukogu, mille kõige suurem tarvitaja oli ta ise, lootes nii oma silmaringi laiendada. 1923. a. alates oli ta pimedana ja halvatusena veetnud oma elupäevi õemehe talus, saades Töö-hoolekandeministeeriumilt ja Keila vallavalitsuselt väikest pensioni.

Keila Laulu ja Mängu Seltsi tegevus oli aga jätkuvalt elav. Eelmisel aastal oli asutatud mandoliinide orkester. Alanud aastasse planeeriti suurem kontsert.

Viuldaja **R. Peenemaa** esines Rakvere naisseltsi Koidula peoõhtul. Siinne publik oli teda ikka poolehoiuga vastu võtnud. Kuulajaid kütkestas nüüdki tema ilus toon ja virtuoosus, mis väljendus Paganini, Kreisleri, Glazunovi jt. palade esitamisel. Samal õhtul üles astunud 100-liikeline koor võlus kuulajaid aga kõige rohkem J. Aaviku lauluga "Kuidas sõitu sõidetakse".

Üle hulga aja oli ka **Viljandi** Koidu saal rahvast täis, kui seal 3. jaanuaril esines Tartu viuldaja V. Samõko. Menu oli tohutu. Käteplagin kostis nii kaua, kuni tulekustutamise märgu anti, et on aeg hakata koju minema. Ajalehe Sakala arvustaja leidis aga, et kontsertant ei hiilunud tooni puhtusega.

Tallinna **Konservatoorium** oli oma andekamatele õpilastele hakanud korraldama üksikesinemisi õpilasohtu nime all. Sellise iseseisva ülesastumiseni oli nüüd jõudnud noor pianist A. Kõrb, kes jättis hea mulje.

Estonias tuli lavale Gounod' ooper "Romeo ja Julia". A. Vissmann (A. Viisimaa), kes ennast "Lohengrinis" ja "Butterflys" oli näidanud sümptaatsena, ei petnud ka seekord publiku ootusi. "Nähtavasti on hr. Vissmann võtnud oma tööd väga tõsiselt ja sellest on ka silmanähtav edu," kirjutas Päevaleht ja Vaba Maa lisas: "Tema õrn "mezzo-voce" oma soolosoosades ja ka duettides

Juliaga pakkus muusikalis-vokaalse naudinguga ja kuna laulja ka laval vabalt liigub ja paenduvat mängu avaldada võib, siis sai tema Romeo täiesti rahuldavalt väljendatud ja õmnelikult leitud." Menekad olid ka teised kaasateinud.

Romeo ja Juliet mängiti samuti 29. jaanuaril O. Mikk-Krulli 15-aastase lavategevuse tähtpäeva puhul.

19. jaanuaril tuli **Vanemuises** lavale F. Lehari ooperi "Tsarevitš". Tempo jäi siin pikaldaseks, mistõttu etendus venis keskkõni. Ka polnud peaosaline K. Savi küllalt vormis. Sonja E. Pöder-Rohti esituses oli psühholoogiliselt usutav, "mis küll harukordne selle näitleja puhul", kirjutas Postimees.

Pärnu Endlas oli aga 15. jaanuaril rohkearvulise publiku osavõtul sümfooniakontsert. Meeldival esitati Mendelssohni Klaverikontsert. Soleeris Pärnu silmapaistvamaid klaverikunstikke pr. A. Mardi.

Tallinna **Kaarli kirikus** tuli ettekandele A. Dvoraki "Stabat mater", esitajaiks O. Torokoff-Tiedeberg, J. Badendieck-Unger, A. Vissmann ja K. Viitol, Jekeli lauluselts ja Estonia orkester. Juhatas J. Paulsen.

Matii Märtn

ARTUR RINNE MÄLESTUSED

ESTONIA TEATRIST

Vestlus lauljaga 3. ja 17. märtsil 1982

Selle mälestusteloo 12 masinakirjalehekülje suuruse algvariandi andis toimetusele Hans Hindpere, Artur Rinne klaverisaatja ja tema arhiivi pärija. Tegemist on intervjuuga Eesti Raadiole, mis pole raadio arhiivi sattunud. Intervjuueerija nime ei ole õnnestunud kindlaks teha.

Artur Rinne on mälestusteraamatus "Laulud ja aastad" (Tln., 1973) jutustanud oma elu Estonia-perioodist. Selles raadiovestluses on mõningaid uusi detaile. Avaldame selle loo tugevasti kärbitud kujul. Viidud on miinimumini mälestusteraamatus ilmunu kordamine, samuti suulise teksti mahakirjutust tihendatud, kirjakeelestatud ja viidud loogilisemasse järjekorda. Ära on jäetud intervjuueerija küsimused.

1929. aastal oli mul suur kihk minna teatrisse. Nähtud ooperietendused olid tekitanud suurt huvi ja tahtsin saada palga peale. Kui rääkis sellest Raimond Kullile, kes suvitas meie majas Narva-Jõesuus, suhtus ta asjasse väga negatiivselt, ütles: "Pea Teil lõikab, kuid lava jaoks olete liiga väikesekasvuline." Aga Kirill Raudsepa isa Dmitri Raudsepp, kes oli konservatooriumis asjaajaja, nägi seal Kulli ja ütles talle, et see

poiss oli laulnud kevadel konservatooriumi eksamil "viie" peale Leoncavallo "Pajatsite" proloogi.

Minu õnneks oli Estonia koori esimene bass Herbert Roosmaa ka väikese kasvuga, samuti Karl Viitol, juhtiv bass-bariton, õieti superstaar. Ta oli ka väga korralike elukommetega. Sel ajal läksid paljud andekad artistid Bacchose kummardamise nahka.

Küll kirjutas mulle seejärel Tallinnast Narva-Jõesuus, et augustis on eksamid ooperikoori täiendamiseks. Neljale kohale oli 140 tahtjat. Naistest võeti vastu Helmi Reilas ja Milli Rebane, meestest tenor Eino Uuli ja mina. Vootele Veikat pääses sisse järgmise aasta katsel.

Esimene roll oli mul Suppé, "Boccacios" umbes 40-aastase Raamatukaupmehena. Mina olin siis 19-aastane. Grimm tehti hästi paks, praegu oleks selline surmapatt. Kord jäi mul oma lause ütlemata. Süda läks saapasäärde. Aga pärast ütles Kull rõõmsa häälega: "Noh, Rinnekene, mis Teiega juhtus?" ja asi oli lahendatud.

Kõige esimene suur roll – ja ka kõige õnnestunum Estonias – oli mul Figaro oma "Sevilla habemeajajas". Olen seda laulnud paljude partneritega. Eriti on meelde jäänud Moskvast tulnud Valeria Barsova 1935. a. Retsitatiivides oli ta ära õppinud mõne sõna eesti keeles. Leppisime kokku, et mina vastan vene keeles. Mäletan, kui ta mulle laval ütles: "Teate, sinjor Figaro, see noormees mulle väga meeldib, nravitsa!" Siis rahvas plaksutas. Aga kui tal oli armukeskustelu Barthologa, kelle habet parajasti ajas Figaro, laulis Barsova

Artur Rinne Figarona "Sevilla habemeajajas" aastal 1937

algul süžee järgi, siis aga andis lausa minikontserdi, ei saanud pidama. Vaatajad läksid marru, tulid kohtadelt ära orkestri juurde ja muudkui aplodeerisid. Olen sellist vaimustust vähe näinud, eestlased on ju suhteliselt tagasihoidlikud. Tollal meteorina esilekerkinud ooperitähth Milvi Laid laulis mõnikord ka operis, minugagi koo 2 korda "Sevilla habemeajajas" Rosinat.

(Järgneb)

Tuudur Vettik – 100

4. jaanuaril möödus 100 aastat Eesti ühe silmapaistvaima koorijuhi, helilooja ja muusikapedagoogi, omaaegse Tallinna Riikliku Konservatooriumi professori Tuudur Vettiku sünnist. Ta oli väga mitmekülgse muusikalise ettevalmistusega dirigent. Ta kuulus nende muusikute kilda, kellele oli looduse poolt antud rikkalik mõttemaailm, tuline temperament, masse haarav sugestiivsus, omaladadne väljendusrikkus, printsipiaalsus ja järjekindlus. Need iseloomujooned ilmnesisid tema muusikunatuuri kõikides takkudes – koorijuhina, heliloojana, muusikapedagoogina ja publitsistina.

Tuudur Vettiku muusikalise curriculum vitae alguseks loetakse 1912. aastat, kui ta juhatas Väike-Maarja Kihelkonnakooli õpilasena kaasõpilastest moodustatud laulukoori. Kui edasised õpingud viisid teda Tartu Õpetajate Seminari, organiseeris ta seal meeskoori ning andis sellega oma esimese täismõõdulise kontserdi.

Pärast Tartu Õpetajate Seminari lõpetamist 1918. a. töötas ta ühe aasta õpetajana Narva-Jõesuus ning 1919. a. asus muusikalist eriharidust omandama Tallinna Konservatooriumis ja seda mitmel erialal: viiulit professorite E. Bulleriani ja A. Pappmehli juures, kompositsiooni professorite A. Kapi ja M. Saare juures ning muusikapedagoogikat professorite A. Topmani ja J. Aaviku juures. Ühtlasi töötas ta muusikaõpetajana Jakob Westholmi Eragümnaasiumis (1919–1940), Tallinna Õpetajate Seminaris ja Pedagoogiumis. Konservatooriumi lõpetas ta muusikaõpetaja kutsega 1926. aastal.

Tol ajal Tallinna Konservatooriumis dirigeerimise kateedrit polnud. Koorijuhtmuusikaõpetajaid valmistati ette muusikapedagoogika kateedris. Dirigeerimiskateeder moodustati T. Vettiku organiseerimisel alles 1940. a. Selle kateedri õppejõuna ja professorina töötas T. Vettik kuni pensionileminekuni 1962. a. Ühtaegu on ta olnud hinnatud lektoriks kõikidel muusikaõpetajate ja koorijuhtide vabariiklikel täienduskursustel Tallinnas ja Pärnus.

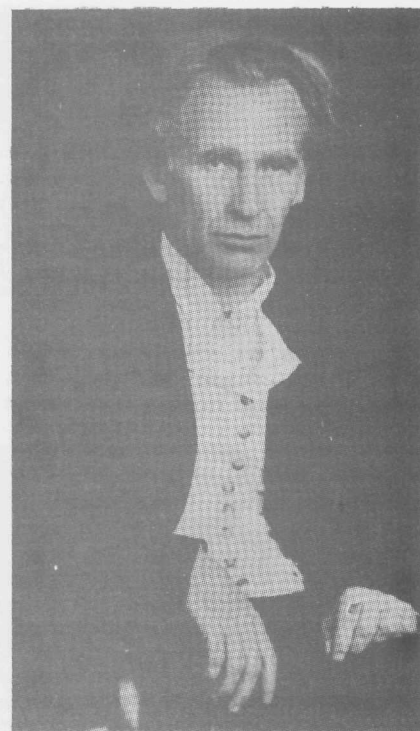
Tuudur Vettik on oma elu jooksul juhatanud

(ja ka organiseerinud) 27 koori, nagu Tallinna Rahvaulikooli Seltsi segakoor, meeskoori Eesti Laulumehed, Tallinna Raudteelaste Klubi meeskoori, Eesti Energia meeskoori, Riikliku Filharmoonia segakoori jne. Kuuel korral oli ta laulupidude üldjuht (X – 1933; XI – 1938; XII – 1947; XV – 1960; XVII – 1969 ja XIX – 1980). Peale selle on ta palju kordi olnud üldjuhiks maakondlikel ja rajoonide laulu-päevadel.

Eriline koht Tuudur Vettiku elus on olnud pedagoogitöö Tallinna Riiklikus Konservatooriumis koorijuhtimise õppejõuna, sh professorina, kateedrijuhatajana ja dekaanina. Oma õpilaste suhtes oli ta väga nõudlik ja järjekindel, kusjuures pööras erilist tähelepanu üliõpilaste üldmuusikalise silmapiiri avardamisele. Nii näiteks nõudis ta õpilastelt pidevalt mitmesuguste kontsertide külastamist, olgu siis tegu mistahes kontserdiga Estonia kontserdisaalis. Tuudur Vettikut võis näha igal kontserdil istumas Estonia kontserdisaali kuuenda rea vasakpoolsel otsakohal. Tema tundi läinud üliõpilaselt küsis ta tavaliselt kõigepealt: "Kas teie eile (või ka muul päeval) kontserdil olite?" See sundis tema üliõpilasi pidevalt kontsertidel käima, kasvatades sellega noortes kontserdikülastamise harjumuse.

Peamiselt on Tuudur Vettik tuntud kui helilooja, eeskätt kui koorihelilooja. Eriline koht on eeskätt tema sega- ja meeskoorilauludel, nagu "Kolmed muistsed lausumissõnad", "Kiigepidu", "Su põhjamaa päikese kullast", "Nokturn", "Kuu", "Põhjamaa lapsed", "Laul, helise", "Muistsed võitlusvanne" jpt. Ühendkooride lauludest mainigem laulupeokantaati "Rõkateema rõõmulaulu", "Suur pidupäev", "Lähme lauldes nurmedele". Paljud tema koorilaulud on erinevates sega- ja meeskoorikogumikes. Peale selle on ta loonud mitmeid soololaule ja instrumentaalpalu.

Tuudur Vettiku sulest on ilmunud ka mitmeid raamatuid käsiraamatuteks nii koorijuhtidele kui ka koorilauljatele, nagu "Laulukoori juhataja", "Praktiline noodiõpetus laulukooridele", "Diktatsioon laulus".

Paljudele lauludele on ta ka sõnade autoriks. Arreteeriti 1950. a. ebaseaduslikult, oli seejärel mitmes vangilaagris, vabanes 1956. a., rehabiliteeriti 1968. a.

Mitmed Tuudur Vettiku õpilased on olnud (ja on ka praegu) tunnustatud koorijuhtideks ja pedagoogideks. Nimetagem neist Arno Kallikormi, Ants Kiilaspead, Voldemar Rumessenit, Roland Laasmäed, Ants Üleoja, Uno Täremaad, August Lüüsi, Raidi Andret, Eda Kõrgemäge, Eeva Tammemäge, Anu Kõbast jt.

Tuudur Vettik suri 20. mail 1982. a. ning on maetud Metsakalmistule. Märtsikuus toimub tema sajanda sünniaastapäeva tähistamiseks suur kooride kontsert (7. märtsil Estonia kontserdisaalis).

Aksel Pajupuu,

Tuudur Vettiku õpilane Tallinna Konservatooriumis 1960–1962

75

Harry Kõlaril, kes 23. jaanuaril saab 75-aastaseks, möödus 20. septembril 1997 40 aastat töötamist "fila" majas – Eesti Filharmoonias/

40 aastat "filas"

Kontserdis. 10 aastat mängis ta filharmoonia estraadiorkestris, "elades üle" 3 erinevat dirigenti – R. Mölderit, P. Sauli ja F. Mandre. Pärast selle likvideerimist 1967. a. töötas ta estraadiosakonnas toimetajana ja lepingulise administraatorina, pensionile jäämise järel elektrik-valgustajana ja pole majaga sidemeid kaotanud praeguseni, olles paar korda nädalas "õine direktor". Tema Eesti Filharmoonias/ Kontserdis töötamise ajal on seal vahetunud 6 direktorit – A. Vekšin, J. Laos, R. Ivalo, T. Koldits, O. Sapožnin, E. Mattisen.

Pillimehena ja toimetajana – administraatorina on H. Kõlaril läbi rännanud pea kogu endise Nõukogude Liidu ja Euroopa sotsleeri maad, Eestis vastu võtnud kõiki oma aja kuulsaid ansambleid. Oma administratiivseks vägiteoks peab ta Usbekimaalt orkestri plaaniväliselt – ja koguni kahest punktist – TU-136-ga Gruusiasse toimetamist kopikatkü bakšist andmata. Ja leidlikkuse suursaavutuseks Viljandi laululavale tuhandele

inimesele raha vastu piletikontsade andmist, kui tung oli ootamatult suur ja piletid lõppesid otsa.

H. Kõlaril kui asjaarmastaja – fotograafil on ka filharmoonia tegevuse kohta kodune unikaalne fotoarhiiv, millest ta on lubanud illustreerida I. Rannapi koostatavale Eesti NSV Riikliku Filharmoonia ajaloole. Kas või sellest, kui südamluult võetakse Talinas (Armeenia) vastu Tallinna muusikuid.

Rohkesti on H. Kõlaril mälestusi Eesti tuntud muusikutest (mitte ainult levimuusikutest), ka nendest, kellest on MLI käesolevas numbris juttu. Ta on töötanud koos Tuudur Vettiku abikaasaga ning võib kinnitada, et Heimar Ilves on seltsiv inimene. Heimar Ilves hakkas õhtuti "fila" majas uudiseid õngitsemas käima aastakümnete eest, kui ta abikaasa töötas seal valvurina ja on kohal ka sageli praegu, kui H. Kõlaril on seal ametis "õise direktorina".

MLI nimel juubilaril õnne soovides

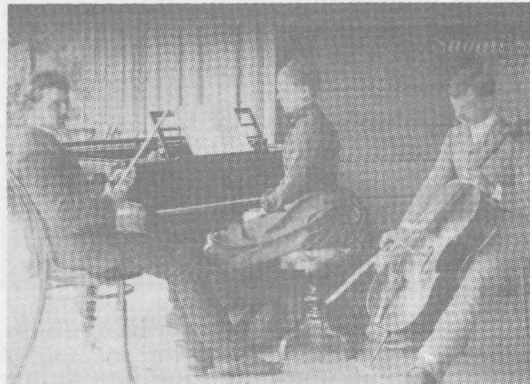
Herbert Vainu

Muusikute sugupuud

Soome Rondo äsjases detsembrinumbris oli 2 artiklit ja juhtkiri pühendatud muusikute sugupuudele. Toome neist mõned lühendatud väljavõtteid.

Harri Kuusisaari juhtkirjast

Pole saladus, et musikaalsus jätkub põlvkonniti – muusika ajalugu kubiseb sellistest näidetest. Musikaalsus on teatud

Noor Jean Sibelius (vasakul) musitseerimas koos oma õe ja vennaga.

määral tunnustatud geenide kaudu edasikantavaks, kuid veel tähtsam on koolitamine ja kodu vaimsus. Sel alal edasijõudmine oleneb palju pere kannustamisest.

Sugupuud pole aga ainult õnnistus, see võib olla ka koorem ja pärimuslik kohustus võib muutuda opositsiooniliseks hoiakuks. On ka kurbi näiteid sellest, kuidas vanemad kasutavad lapsi oma auahnuse vahenditena.

Paratamatult kerkib küsimus: kas muusikute sugupõlvend moodustavad "maffiaid", muusikaelu võimukasutuse keskusi? Esineva kunstniku osas paistab küsimus olevat selge: kõõgi kaudu võib saada mõne tööotsa, kuid karjääri see ei kindlusta. Otsustab andekus. Mõningatesse muusikaala ametitesse valimisel võib kuulsast perekonnanimest olla kasu.

Kuigi feodalismi ja dünastiate aeg on möödas, jätkub sõpruskondi. Sellest ei maksa teha probleemi – sõpruskondi on kõikjal, ei neist ole pääsu. Peaasi, et võim ei koonduks liialt üksikute inimeste kätte.

On veel üks küsimus: kas klassikalise muusika tanner on kõigile lahti ja demokraatlik, nii et selle ala õppimine ei sõltu liiga palju vanemaist ja jõukusest. Kogu Soomet katva ja riigi poolt subsideeritava muusikaõpetamise süsteemi tõttu on meil olukord palju parem kui mitmetes muudes maades. Andekuse sõel on tihe, kuid asja võiks koolide muusikaõpetamise tõhustamisega veelgi parandada.

Pärimustes on jõudu, kuid ka degenereerumise ohtu. Märgatav osa meie muusikatähti tuleb mitte muusikute tuntud sugupuudest. Nii peaks see jääma. Muusikutele on alati vaja uut verd, kas või "kolkast". See toob kaasa neitslikku värskest

ja ürgjõudu, mis on soome muusika tegemise tunnismärgid.

Algusosa **Kaisa Eitti** artiklist, milles tuuakse ära 30 tuntud soome muusikute suguvõsa (neist enamik on Helsingist) lühikirjeldus, sisaldab põhiliselt samu mõtteid. Esimese põlve tuntud muusikute näiteina tuuakse ära Esa-Pekka Salonen ja Karita Mattila. Ning lisatakse: "Paljud praegused kuulsad professionaalsed muusikud on pärit taidlusmuusikute suguvõsast: Juha Kangas, Jari Valo, Kaija Saarikettu, Kreetta-Maria Kentala jt."

Toome siinkohal ära K. Eitti koostatud 30 muusikute perekondade kirjeldusest 5, kes on ka Eestis tuntud või viimasel ajal Eestiga rohkem kokku puutunud.

Gräsbeck

Helilooja, koori ja orkestrijuhut Gottfried Gräsbeck on töötanud Turus. Tema lastest on Manfred viuldaja, Kansallisoopera teine konsertmeister, Folke pianist, kes võitis Maj Lindi konkursi 1979. a., ja tütar Yvonne sopran.

Heikinheimo

Sakari Heikinheimo (1907–1985) oli pianist ja kammermuusik, ametilt arhivaar. Tema poegadest sai Seppo (1938–1997) muusikakriitikuks ja muusikaraamatute toimetajaks, Hanno ooperi- ja telereüissõõriks. Tšellist Tapani ja flötist Hanna-Kaarina Heikinheimo on õde-venn ning Seppo ja Hannu nõbud. Lauljatar Päevi Heikinheimo on äsjalahkunud Seppo lesk, neiuna Kalvola.

Merikanto

Helilooja, organist ja pianist Oskari Merikanto (1868–1924) oli Soome üks tuntumaid orelikunstnikke, teatakse teda aga esmajoones heliloojana – armastatud laulude loojana. Tema poeg Aarre (1893–1958) oli üks Soome uue muusika eelkäijaid, rahvusvaheliselt on tuntud tema ooper "Juho". 1951. aastast oli ta kompositsiooni-professor Sibelius Akadeemias.

Rautavaara ja Rautawaara

Ooperilaulja Eino Rautavaara (1876–1939) ning laulja ja koorijuhut Wäinö Rautawaara (1872–1950) olid vennad. Eino poeg Eino-Juhani Rautawaara on Soome tuntumaid heliloojaid. Wäinö poeg Pentti Rautawaara (1916–1965) oli tšellist ja Helsinki Kvarteti üks loojaid, tütar Aulikki Rautawaara (1906–90) kuulus sopran, Sibelius laulude suurepärase tõlgendaja. Wäinö Rautawaara abikaasa oli klaveripedagoog Wenny

Rautawaara (1877–1962, neiuna Essen). Ta õpetas ka oma tütar Aulikki.

Tawastjerna

Sibelius uuriija, muusikateaduse professori Erik Tawastjerna (1916–93) poeg Erik T. Tawastjerna on pianist, Sibelius Akadeemia professor ning abielus pianisti Hyi Ying Liu-Tawastjernaga.

Peter Tammenheimo on kirjutanud pika artikli maailmakuulsast viuldajast **Pekka**

Kuusistost, kelle vend Jaakko on samuti maailmakuulus viuldaja.

Artikkel algab sugupuud kirjeldusega. Nende õed Senta ja Lotta on tantsijatarid, mõlemad on mänginud ka pilli, üks flööt, teine viulit.

Pekka ja Jaakko Kuusisto isa Ilkka on olnud organist, kappellmeister, helilooja, muusikaõpetaja, koorijuhut, Kansallisoopera direktor ning tema õde Tuulikki Närhinsalo on muusikakriitik Lappeenrannas (selle poeg omakorda flötist), abikaasa Marja-Liisa muusikaõpetaja.

Dünastiale alusepanija, Ilkka ja Tuulikki isa Tanel Kuusisto (1905–88) oli tuntud kirikumuusika asjatundja, organist, pianist, helilooja, professor ja ka Sibelius Akadeemia rektor, tema naine Kyllikki konsertreeriv lauljanna.

Toome sellest artiklist veel lühidalt lõigu maailmakuulsate viuldajate muusikute algusest. Ema valvas, et poisid õpetaja antud harjutusi hoolega täidaksid, kuid nende muusikuteks saamist ei pidanud ta

Oskari ja Aarre Merikanto

enesestmõistetavaks. Poistel olid ka muud elukutseunistused: Jaakko tahtis saada prügivedajaks, Pekka võistlusjalgratturiks. Kui viuliharjutamisel polnud õiget hoogu sees, soovitasid vanemad neil pühenduda oma teistele huvialadele. Kuid poisid ise otsustasid siiski jää- da truuks viulile.

UUT EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU MUUSIKAFONDIS

RAAMATUD

EKE Inseneride meeskoor 10. – Tallinn, 1997. – 94 lk.
Gerštšman, Jevgeni Vladimirovitš. Peterburgski Teoretikom. – Odessa, 1994. – 901 s, 76 s., fotoreprod.
Hageri koguduse pasunakoori 50 aastat: meenutusi sõnas ja pildis. – Hageri, 1997. – 32 lk.

NOODID

Coots, Fred. Santa Claus is comin' to town: concert band. – Puhkpilliorkestrile. Disney festival, 1996. – Puhkpilliorkestrile.
Jõulurõõm, jõulurahu. – [I. k.]. Tln., 1996. – (ETV Lasteekraani uute lastelaulude võistluse parimad laulud: 3). – 1–3 häälele, ak. märkidega. – 23. lk.
Lara, Augustin. Granada. – Puhkpilliorkestrile.
W. A. Mozart pop symphony. – Puhkpilliorkestrile.
Nordprisma: for male choir. – Stockholm, 1997. – 197 lk.
Rio, Chuck. Tequila. – Puhkpilliorkestrile.
Rossini, Gioacchino. Variations for clarinet and band. – Puhkpilliorkestrile.
Schwarz, Otto M. Millennium: full score concert band/harmonie. – Puhkpilliorkestrile.

HELIKASSETID

Best & Gold / erinevad esitajad. – Tabasalu, 1997.
Hot staff / erinevad esitajad. – Pärnu, 1997.
Jõulumuusika / esit. segakoor Noorus, dir. Raul Talmar. – Tln., 1997.
Marju Länik (laulja). Naerdes ja naeratades. – Tabasalu, 1997.
Maarja (laulja). First in line. – 1997.
Play me / erinevad esitajad. – Jüri, 1997.
Raha paneb rattad käima: kuumad eesti valsid. – Tln., 1997.
Tommy Smiley (vocal) & Estonian Friends (ensemble). You're the one for me. – 1997.
Tubin, Eduard. Piano works / perf. by Vardo Rumessen. – 1986.
* * *

CD-PLAADID

A Finnish myth / various composers: perf. by The Helsinki Strings, cond. by Csaba and Geza Szilvay. – Helsinki, 1997.
America Latina. – London, 1996.
Diabelli, Anton. Soir, e musical / perf. by Mikael Helasvuo (flute), Jukka Savijoki (guitar), Jouko Mansnerus (viola), Petteri Salomaa (baritone). – Helsinki, 1997.
From baroque to salon music / various composers; perf. by Aili Sillaste (violin), Lemmo Erendy (violin), Olli Hautala (piano), Väldur Roots (piano). – Soome, 1995.
Hassan, Chalf. Belly dance from Morocco. – West Sussex, 1996.
Lloyd Webber, Andrew. Evita: music from the motion picture / lyrics by Tim Rice; perf. by Madonna, Antonio Banderas, Jonathan Pryce, Jimmy Nail (vocals). – New York, 1996.
Maracaibo (ensemble). Folklore from Venezuela. – Hamburg, 1995.
Mattila, Karita (sopran). Wild rose / various composers. – Helsinki, 1997.
New Finnish kantele / perf. by Ritva Koistinen (kantele), Reijo Tunkkari (violin), Timo Kangas (viola), Niiles Outakoski (cello), Sanna Pitkänen, Sari Turunen (kantele). – Helsinki, 1993.
Rossini, Gioacchino. Il barbiere di Siviglia / esit. solistid, Orchestra e coro del Teatro Comunale di Bologna, dir. Giuseppe Patanš. – London, 1989.
Russia: traditionals / arr. by Natacha Ossorguine; perf. by Russalka Choir. – London, 1996.
Strauss, Johann. Der Zigeunerbaron / perf. by Herbert Lippert (S ndor Barinkay), Pamela Coburn (Saffi), Rudolf Schasching (K lm n Zsup n), Julia Hamari (Szipra), Wolfgang Holzmair (Graf Homonay), Arnold Schönberg Chor, Wiener Symphoniker, cond. by Nikolaus Harnoncourt. – Hamburg, 1995.
Suomalaisia jouuolauluja / esit. Matti Salminen (basso), kamariorkesteri Avanti, joht. Atso Almila. – Lahti, 1997.
Kaido Suss (vokaal, pillid) jt. Laulud Juhan Viidingu sõnadele. – Tallinn, 1997.
Tapiolan kuoro, dir. Kari Ala-Pöllänen. Maan korvessa kulkevi lapsosen tie. – Helsinki, 1997.

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid

Mustpeade maja Olavi saalis esinevad kell 14 1.II külalised Läti Vabariigist, 8.II Ene Metsjärve klaveriklassi, 15.II Tiiu Ranna kammeransambliklassi ja 22.II Aino Riikjärve viiuliklassi õpilased, 15.II kell 17 Kiek in de Kökis Helju Taugi kammeransambli ja saateklassi, 22.II Ajaloo muuseumis kell 16 Laine Leichterit ja Leho Karini tšelloklassi ning Martti Raide klaveriklassi ja 28.II Õpetajate Majas kell 18 Anu ja Toivo Nahkuri klaveriklassi õpilased.

EESTI KONTSERDI KONTSERDID VEEBRUARIS

1.II kell 18 Võru Fr R. Kreutzwaldi Muuseum, 2.II kell 18 Põlva Muusikakool, 3.II kell 19 Tartu Ülikooli Ajaloomuuseum, 4.II kell 19 Viljandi Raekoda, 5.II kell 19 Tallinna Raekoda, 6.II kell 19 Paide Raekoda – Edward Parmentier (klavessiin, USA). Bach.
8.II kell 18 Elva Raekoda, 9.II kell 18 Valga Muusikakool, 10.II kell 18 Räpina Muusikakool, 12.II kell 18 Jõgeva Muusikakool, 22.III kell 16 Haapsalu Linnagalerii – Heinrich Heine 200. Villu Valdmaa (bariton), Martti Raide (klaver). Schubert, Schumann, Wolf, Ives.
11.II kell 19 Pärnu Raekoda, 17.II kell 18 Jõhvi Muusikakool, 20.II kell 19 Estonia Kontserdisaal – Lauri Väinmaa (klaver). Debussy, Brahms.
12.II kell 19 Estonia Kontserdisaal – TIPPMUUSIKUD. ERSO. Dirigent ja solist Sergei Stadler.
15.II kell 18 Võru kultuurimaja Kannel – Hortus Musicus – 25.
15.II kell 14 Mäetaguse Mõis, 23.II kell 18 Haapsalu Linnagalerii, 24.II kell 16 Lihula Kultuurimaja – Rein Rannap (klaver). Bach, Schubert, Liszt, Debussy.
16.II kell 19 Estonia kontserdisaal – LEEDU VABARIIGI AASTAPÄEV. Kunstiline juht Saulius Sondeckis.
17.II kell 19 Estonia kontserdisaal – Tallinna Klaveriduo. Nata-Ly Sakkos – Toivo Peäske. Vene klaverimuusika: Arenski, Stravinski, Rahmaninov.
18.II kell 19 Niguliste – Ines Maidre (orel). Franck, Pierre, Langlais.
19.II kell 19 Estonia kontserdisaal – KLASSIKA PÄRLE. ERSO. Solist Ave Nahkur (klaver). Dirigent Patrick Strub (Saksamaa). Humperdinck, Rahmaninov, Dvorak.
20.II kell 18 Kuressaare Muusikakool – Tallinna Keelpillikvartett. Kaastegev Olev Ainomäe (oboe). Mozart, Crusill.
20.II kell 19 Türi Kultuurimaja, 21.II kell 18 Tartu Ülikooli aula – Tuntud ja eksotiiline. RAM. Dirigent Mihkel Kütson (Hamburg). Tormis ja filipiinide muusika. Sel hooajal alustab RAM sarjaga, kus tuntud heliloojate, sageli ka väheteada meeskooriloomingu kõrval tutvustatakse meie jaoks eksotiilisemate kultuuride koorimuusikat.
24.II kell 19 Estonia kontserdisaal – EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVA KONTSERT. RAM. Eesti heliloojat uus teos.
25.II kell 19 Pärnu Raekoda, 26.II kell 19 Purtse linnus, 27.II kell 19 Tallinna Raekoda – SUUR MUUSIKAAKADEEMIA. Andres Mustonen (viul), Ivan Monighetti (tšello, Venemaa), Ivo Sillamaa (klaver). Beethoveni triod ja sonaadid.
28.II kell 19 Tartu Ülikooli aula – Eino Tamberg – helilooja ja pedagoog. Vanameistri ning tema õpilaste Raimo Kangro, Mari Vihmandi, Alo Mattiiseni ja Peeter Vähi looming.

BAROKKMUUSIKA FESTIVAL

1.II kell 11.30 Niguliste – RAM. Dirigent Timo Lehtovaara. Palestrina, Victoria, Poulenc.
1.II kell 19 Mustpeade Maja Valge saal – Jande Gingell & varajase tantsu ansambel TIMEDANCE (Inglismaa). Kaastegev HORTUS MUSICUS Andres Mustonen juhatusel. Euroopa galantsed peod.
2.II kell 19 Raekoda – Emma Christian (laul ja keldi harf, Inglismaa), "Mani saare müstilised hääled". Keskaegsed gaeli-mänksi ballaadid.
3.II kell 19 Niguliste – Varajase vene muusika ansambel SIRIN Andrei Kotovi juhatusel (Moskva). "Laul päikesepaistelisest paradiisist". Vana-vene vaimulikum rahva- ja kirikulaulud.
5.II kell 19 Estonia Kontserdisaal – The Tallis Scholars (Inglismaa). Dirigent Peter Phillips. Tallis, Sheppard, Byrd, de Victoria.
7.II kell 19 Niguliste – Ansambel ORGANUM (Prantsusmaa). Ockeghem. Missa De plus en plus.
8.II kell 14 Väravatorn – Michala Petri (plokkflööt), Lars Hannibal (kitarr, lauto). J. S. Bach, Heberle, Tartini, Gluck, Scheindienst, Albeniz, Petri, Vivaldi.
8.II kell 19 Estonia kontserdisaal – Galakontsert. Hortus Musicus, Eesti Poistekoor. Solistid Michala Petri (plokkflööt), Susanne Rydén (sopran), Mikael Bellini (kontratenor), Jan Strömberg (tenor), Olle Sköld (bass). Dirigent Andres Mustonen. Vivaldi, J. S. Bach, Mozart, Purcell, Pärt.

Laste ja noorte vanamuusika-ansamblite päevad Kuressaares:

Teist aastat on Eesti noortel vanamuusika huvilistel võimalus koos musitseerida kevadises Kuressaares. 29.–31. maini toimuvad seal vanamuusikapäevad, mis sel aastal on mõeldud lisaks eelmisel aastal aktiivselt osalenud plokkflöödiansamblitele ka vaskpillimängijatele. Koosmängimisele tuleb lisaks eelmise aasta plokkflöödiansambli repertuaarile (5 renessansitantsu) umbes 10 pala plokkflöödiansambli ja vaskpillidele. Repertuaari valib ja noodistab ka sel aastal Tõnu Sepp Tallinna Hariduskollegiumi juures tegutsevast vanamuusikastuudiost Vaikne Muusika. Raskusastmelt on lood sobivad muusikakoolide keskmise ja vanema astme õpilastele.

Kõikidel ansamblitel on taas võimalus üles astuda ka iseseisvate kontsertidega ja Kuressaare-poolne üleskutse kanda ajastu muusikale vastavaid kostüüme on ka tänava jõus. Seda ürituse atraktiivsuse ja iseenese lõbu huvides.

Lähem info ja noodid saadetakse kõikidele huvilistele posti teel niipea, kui nad on oma osavõttusooivist teatanud. Seda palume teha hiljemalt 10. veebruariks aadressil:

Kuressaare EE3300, Komandandi 9, Kuressaare Muusikakool, Tiiu Maripuu või helistada telefonil 245 54 049.

Tiiu Maripuu

Istvan Ráth-Végh

Inimliku rumaluse kultuurilugu

V
(Algu 1997. aasta juuninumbri)

Grammofoniplaadidega ravimise kursus*

Välismaistes ajalehtedes loeme me uudiseid arstide avastustest, näiteks grammofoniplaadidega ravimise osas.

Üks New Yorgi stomatoloog kasutab tuimestusvahendina grammofoniplaate. Ta kinnitab, et tema patsiendid ei tunne midagi ka kõige keerukama juurega purihamba väljatõmbamise puhul, kui kõlab muusika. Parimaks tuimestusvahendiks osutus Beethoveni V sümfoonia.

Üks poola arst soovib grammofoniplaate ka teiste haiguste ravimiseks. Ta nimetas uue meetodi "psühhofooniaks". Muusika ravib iga haigust, vaja on ainult välja selgitada, milline muusikateos on sobiv vastava haiguse raviks. Kui see põhiküsimus on lahendatud, muutub ravi ise ülimalt lihtsaks: farmaatsiavahendite asemel kirjutatakse välja grammofoniplaat, patsient omandab selle ja kuulab tervenemiseni.

Nendes kõvahäälelistes teadetes on uudsuseks ainult grammofoniplaat: muusikaga ravimise meetod on tuntud iidsetest aegadest.

Muusika mõju inimestele on teada juba Vana Testamendi aegadest. Esimesena kasutas seda Taavet Saulist harfiga kurja vaimu väljaajamiseks.

Õukonnamuusik Antigonides ärritas peo ajal Aleksander Suurt oma flöödhelidega

sedavõrd, et too haaras relva ja ründas külalisi. Õnneks oli peol Kreeka muusika Timopheos, kes hakkas oma pilli mängima, mille peale suur vallutaja rahunes ja jätkas joomingut. Dreiden kirjutas sellest luuletuse ja Händel viisistas (kantaat "Aleksandri pidu").

Kuulus Muinas-Kreeka arst Galenos kirjutab, et ussi või skorpioni hammustuse puhul neutraliseerib õigesti valitud muusika mürgi. Tema kolleegid väitsid, et muusikaga võib ravida reumat ja isegi katku. Kuid midagi lähemat nad sellest ei kirjutanud.

Kreeka muusika efektiivsusest annab aga üksikasjalikku informatsiooni prantsuse kirjanik Francois Ren., Oma raamatus "Essay des merveilles de nature" (Essee looduse imedest, Rouen, 1621) kirjutab ta sellest, just nagu oleks ta ise viibinud Aleksander Suure peol.

"Muusika dor täidab südame puhta armastusega ja sütitab hinges kasinuse süütu tungla. Phryx maandab südame kõhtu, paneb vere keema, süütab soontes väävlit, nii et tekib tung haarata mõök ja söösta lahingusse. Aeol rahustab hingetormid ja pühaliku nõiduse magususega ajab mured meelest, Ion annab räpas ja tolmus vedelevale mõistusele tiivad lennuks paradiisi pühade asjade juurde. Lyd ajab meie hingest minema igavuse, võtab talt ära kihvad, millega ta närib meie õnnetu elu jooni."

Nii keenasti kirjutatud, just nagu Ioni helid oleksid innustanud autorit.

Nende vanade lugude puhul aga ei tea, kui võrd on nad tõesed. Toogem siis selle

tõestuseks, et muusika võib taltsutada kõige metsikumaid kirgi, meie ajale lähemal juhtunud tõestisündinud loo.

Itaallaste lemmiklaulja Alessandro Stradella võlus XVII sajandi 60-ndail aastail oma häälega veneetslasi. Ühel rikkal aristokraadil oli väga ilus armsam, kes tahtis õppida laulmist. Pedagoogiks võeti Stradella. Nagu tuleb ette niisuguste juhtumite puhul, laienes õppeprogramm ja noored inimesed söitsid ära Rooma. Veneetsia petetud aristokraat ei jäänud ka istuma, käed rüpes. Palgamõrtsukaid oli tollal piisavalt, nagu me teame Itaalia ooperitest. Ta palkas kaks tugevat professionaali ja saatis armunud noorpaarile järele. Rooma saabunult said nad teada, et Stradella laulab kell viis kirikus. Puhastunud hingega suundus ta sealt oma kallima poole. Uut pattulangemist oleks võinud vältida, kui teel talle nuga kehha torgata. Kuid muusika võim segas: maestro laulis suurepäraselt, publik oli pisarateni liigutatud ja kaks vapustatud bandiiti mõistsid, et neil pole õigust Itaaliat ilma jätta sellisest lauljast. Nad kohtasid teda teel, jutustasid talle neile antud ülesandest ja soovitasid tal varjuda kindlas kohas. Stradellale polnud vaja seda kahte korda öelda, ta sõitis oma kallimaga Torinosse ja abiellus seal temaga. Kättemaksuhimuline aristokraat saavutas oma eesmärgi siiski: tema palgatud kolm uut palgamõrvarit tapsid lõpuks Torinost Genovasse suundunud Stradella.

Veel üks Itaalia lugu, aga juba ilusama lõpuga. Napoli lauljal Palmal oli kuldne kõri nii laulmiseks kui ka veinijoomiseks. Ta ei suutnud oma võlgasid maksta. Üks võlausaldaja tahtis ta pista võlavanglasse, oli juba koos politseinikega Palma maja ees, kui kuulis teda harjutavat. Muusika oli kaunis, võlausaldaja süda läks pehmeks, ta hakkas nutma, avas laulja ukse, teatas, et ta võlga tagasi ei nõua, vaid annab koguni uut krediiti. Sellest loost kirjutati 1877. a. Pariisis ilmunud ajakirjas "Musciana". Kuid seal puuduvad andmed, kuidas seda võlausaldajat leida.

(Järgneb)

* Järgnevat võib tõlgendada muusikateraapia eitamisena, täielikuks šarlatanluseks kuulutamisenä. Palume lugejaid käsitada seda kui irooniat antud meditsiiniharu šarlatanluseni viimise suhtes. – Toim.

In memoriam Ulrika Kristian

Sinu poognatõmbed katkesid järsult keset "Elusonaadi" I osa ja enamus teosest jäi mängimata.

Sinu muusikale lähene mine oli deviisil, et elu on muusika ja muusika on elu ning nende vahel ei ole piiri.

Muusik-interpreet on inime ne, kes on loodud taju ma elu värve. Sa tunnetasid kogu eluskaala ulatust ja oskasid seda oma helimaalides kujutada.

Sinu kui muusiku kvaliteedinõue oli maksimaalne. Peale ülimalt õnnestunud kontserti andsid Sa oma hinnangu - "lootustandev".

Sa olid muusikapedagoog, kes õpetas eeskujuga ja kellelt oli õppida ka kolleegidel.

Sinu isikus olid ühte koondunud nii sädeleva andega solist kui partnereid arvestav ansamblist.

Sinuga oli huvitav musitseerida lavalaudadel ja matkata kontserdireisidel, sest Sinu mõtted ja vestlused olid sisukad ja paeluvad.

Sinu jaoks oli musitseerimine üheaegne olek minevikus, olevikus ja tulevikus. On traagiline, et Sulle olevik katkes nii järsult ja tulevikku ei tulnud.

Jääme Sind mäletama olevikus ja tulevikus sellisena, nagu Sa olid - ülimalt positiivne ning elule ja muusikale andunud.

Heiki Mätlik,
ansamblipartner 1992-1997

Muusikaleht

Peatoimetaja Mart Vainu. Korrespondent Aaro Pertmann. Väljaandja AS Impex Baltica Neeme Järvi toel. Telefonid 423 089, 525 124. Kirjad EE0034, Tallinn, pk. 996. Honorari saab kätte Narva mnt. 30 (EVEA panga maja), IV korrus vasakule trepist üles, tuba 411, tel. 421 456.